Virtain Joulu 1997

1958–1997

Kuva: Jouko Korhonen

Tänään satoi lunta
kun hämärtyi
ja valot syttyivät
ei talven tulo
tuntunutkaan niin pahalta

Anna minulle taivas
sen sinisen viileät sävyt
tähdistä kaulalleni korut
ja kuusta hopeinen viitta

Sinistä samettia taivaan alla
pehmeästi taipuvin kinoksin
aamuyöllä
kun kuu on kauneimmillaan.
Ja minä kuljen sen kaiken yli
- minä ja kuu

Päivi Heikkilä

Virtain Joulu 1997

TOIMITUSNEUVOSTO:
päätoimittaja: **Heli Väisänen**
toimitusneuvoston sihteeri: **Pirjo Mettänen**
taloudenhoitaja: **Armi Vuoristo**
Teija Ilomäki
Pentti Jouttijärvi
Matti Maijala
Kirsti Perähuhta
Liisa Saikkonen
Pirkko Sihvonen
ILMOITUKSET:
Pohjois-Pirkanmaan Koulutusinstituutti
Mika Hakala
Ari Lepola
Olli Levaniemi
JULKAISIJAT:
Virtain Seura ry
Virtain opettajien ammattiyhdistys ry
TAITTO:
Teemu Sipilä /
Tmi Heli Väisänen Lehtiprojektit
PAINO:
Virto-Print, Virrat
Kansi ja keskiaukeama: **Viiskunta, Alavus**
TILITOIMISTO:
Markus Koro
PIIRROSKUVAT:
Kirsti Perähuhta
KANSIKUVA:
Marjaliisa Pitkäranta
40. vuosikerta
painosmäärä 2500 kpl
Hinta 30 mk, sis alv.
ISSN 1237-0169

Jotain vanhaa, jotain uutta, jotain jouluista...

Käsissäsi on neljäskymmenes Virtain Joulu. Perinnettä tallentavasta vuosijulkaisusta on itsestäänkin tullut jo perinnettä.
Tässä juhlanumerossa muistellaan 50-luvun loppua. Palaamme niihin aikoihin ja tunnelmiin, jolloin lehteä ensimmäistä kertaa ideoitiin.
Vuosia on kulunut, mutta resepti on edelleen sama: jotain vanhaa, jotain uutta ja jotain jouluista. Tänä vuonna erityisen korostetussa asemassa on karhunkaataja Martti Kitunen, jonka syntymästä tuli kuluneeksi 250 vuotta.
Virtain kaupungin juhlavuodesta muodostui mielenkiintoinen. Kauppaoppilaitoksessa alkoi ammattikorkeakoulukokeilu, oppilaiden määrä lisääntyi ja kaupunkimme katukuva piristyi uusien tulokkaiden myötä.
Pitkästä aikaa Virroillakin saatiin kuulla rakentamisen ääniä. Monin paikoin korjattiin, laajennettiin ja rakennettiin kokonaan uutta.
Monella taholla Virrat näkyi ja kuului myös kunnanrajojen ulkopuolella. Emme ehkä edes huomaa kaikkia tämän vuoden hedelmiä vielä nyt. Elettiin kuitenkin suhteellisen positiivinen vuosi, joka jaksoi valaa uskoa tulevaisuuteen.
Tästä on hyvä jatkaa!

Hyvää joulua toivottaen

Heli Väisänen

Joulutervehdys Virroilta

KAARINA SALMINEN

Joulurauhaa, ystävät

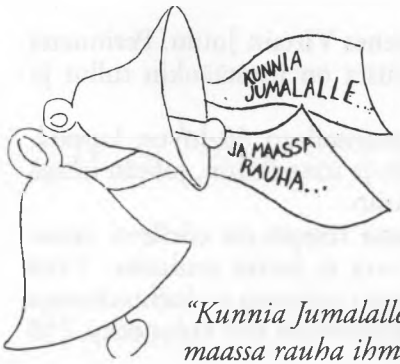

"Kunnia Jumalalle korkeuksissa ja maassa rauha ihmisten kesken, joita kohtaan Hänellä on hyvä tahto"

Tuosta ensimmäisen joulun ylistyslaulusta huokuu se tasapaino jota tämän päivän maailma niin kipeästi tarvitsee. Me saamme elää maassa, jossa on vallinnut kauan ulkonaisen rauhan aika. Se on todellinen kiitosaihe! Mutta samalla kuuluu yhteisöllisissä asioissamme monia epäsoinnun ääniä. On paljon yksityisen ihmisen ahdistusta, sairautta, yksinäisyyttä - ja ihmisten välillä lukittuja ovia. Yhteisöllisyyden takkuaminen näkyy monilla alueilla - päivän politiikasta aina kirkon ihmissuhdekysymyksiin.

Ikkuna jouluun tuo valonsäteen ihmisten maailmaan. Joulu koskettaa jokaista. Jeesuksen syntymä toi valonsäteen pimeään maailmaan ja valonsäde huipentui ristiin, joka sai täydellisen voiton pimeyden valloista.

Jouluun valmistautuminen alkaa ensimmäisenä adventtisunnuntaina, Kunnian Kuninkaan tulon kuuluttamisesta. Kaupalliseen jouluun valmistautuminen on näyttänyt viime vuosina alkavan tuomiosunnuntaista.

Tänne ihmisten kierouden ja itsekkyyden keskelle Jumala kuitenkin syntyi ihmiseksi 2000 vuotta sitten. Hänen syntymäänsä yrittivät estää ne monet lukitut ovet, jotka osoittivat majapaikkojen olevan täynnä. "Heille ei ollut sijaa majatalossa", sanotaan Raamatussa. Tänäkin päivänä Joulun Herralla on paljon lukittuja ovia tässä maailmassa. Mitä meissä ihmisissä on suljettuna? Olemmeko suljettuja myös toisillemme?

Annanhan Avaajan käden koskettaa hiljaa myös minun tuskaani. Muistanko, että lukkojen takana olevat mahdollisuuksien kellot alkavat soida ilosanomaa, kun lukko on avattu ja ovesta käyty sisään. Joulun kellojen kumina kantautuu meidän adventtiimme ja jouluumme kuuluttaen rakkauden sanomaa.

Joulurauhaa, ystävät, rauhaa kiireen, touhun jälkeen. Rauhaa, joka on enemmän kuin hälinan poissaoloa; rauhaa sydämessä, hyvän omantunnon tyyneyttä, rauhaa, joka täyttää mielen sopukat, yltää ystävyyteen.

Näillä sanoilla haluan Virtain seurakunnan puolesta tervehtiä kaikkia virtolaisia ja toivottaa JOULURAUHAA

JAANA YLÄ-MONONEN

Hyvät Virtain Joulun lukijat

Minulla on Virtain kaupunginvaltuuston puheenjohtajana ilo tervehtiä Teitä kaikkia - niin lähellä kuin kaukana olevia.

Varsin moni muualla asuessaan kokee, että Virtain asiat koskettavat. Tämä lehti on osoitus pitkäjänteisestä työstä kotikaupunkimme hyväksi. Tieto ja tarinat leviävät laajalle Virtain Joulun välityksellä. Joulun aikaan vilkas kyläily ja sukuloiminen levittävät tämän lehden useaan kotiin.

Moni säilyttää Virtain Jouluja kotiarkistossaan. Selatessani viimeisen 30 vuoden ajalta näitä lehtiä, huomasin monia yhtäläisyyksiä tämän päivän ajatuksiin.

Jo 60-luvun lopulla Virtain Joulussa kunnan tervehdyksessä on pohdittu elinkeinopolitiikan mahdollisuuksia Virroilla. Toimintaympäristö on silloin ollut täysin erilainen, mutta haasteet ovat olleet samat: työllistäminen, uusien työpaikkojen luominen, kuntalaisten hyvinvoinnin ja elintason parantaminen.

Vuosikymmenet ovat muuttaneet ja kehittäneet kotikaupunkiamme. Pitkällä aikavälillä kehityksen huomaa selvästi. EU:n aiheuttamat muutokset, lääninrajojen siirtyminen jälleen kerran, aluepolitiikan suuntaukset muuttoaaltoineen ovat tämän ajan ilmiöitä. Ottaa jonkin verran aikaa, että sopeudumme kaikkeen tähän. Jonkin ajan kuluttua tulee varmasti eteemme jokin uusi ilmiö tai muutos. Samalla edellisistä on tullut normaalia, hyväksyttyä arkielämää.

Virtain kaupunki on viettänyt tänä vuonna juhlavuottaan. 130 vuotta itsenäisenä kuntana on juhlimisen arvoinen asia. Vuoden mittaan monet erilaiset tilaisuudet ovat täyttyneet vieraista. Helmikuinen kansalaisjuhla sai liikkeelle sankan joukon ihmisiä. Keväiset karnevaalit ilahduttivat monia. Virtain Päivät ja Karhu-ooppera juhlistivat niin kaupunkimme juhlavuotta kuin Martti Kitusen 250-vuotissyntymäpäivääkin.

Lokakuun 20. oli Virtain kunnan oma juhlapäivä. Kaupunkimme antoi tunnustuspalkinnon Virtain sotaveteraaneille ja rakentajasukupolville. Jatkossa edelleen vuosittain on tarkoitus muistaa niitä tahoja, jotka vievät kotikaupunkimme kehitystä eteenpäin.

Jatkuva muutostarve, suunnittelu ja sopeuttaminen vaativat kaupungin puolelta myös toimintojen kyseenalaistamista. Samanaikaisesti kannamme yhteisesti huolta palvelujen laadusta ja saatavuudesta. Jatkuva keskustelu takaa, ettemme jää paikallemme uneksimaan. Ilman työtä ja ponnisteluja ei nykyinen hyvä taloustilannekaan tule jatkumaan.

Adventti on odotuksen aikaa. Hiljalleen ajatuksemme siirtyvät lähestyvään jouluun. Joulun aikaan tavalliset kiireet saavat väistyä. Tilalle tulevat monet juhlan valmisteluun liittyvät työt ja moni haluaisi viettää täydellisen joulun. Parasta on kuitenkin hiljentyminen ja itse joulun odotus. Eräs tapa viettää adventtisunnuntaita on ottaa Virtain Joulu käteen ja pysähtyä lukemaan sen mainioita kirjoituksia.

Hyvät lukijat! Toivotan Virtain kaupungin puolesta Teille kaikille oikein rauhallista joulua sekä hyvää uuden vuoden 1998 odotusta.

HELI VÄISÄNEN

Kaino Uusitalolle joulu on lasten juhla

Kaino Uusitalo oli mukana tekemässä ensimmäistä Virtain Joulua. Kuva: Heli Väisänen

"Henkilö, joka on elämäntaivalta taittanut 70 - 80 vuotta, omistaa kokemuksen rikkautta ja elämänviisautta niin runsaasti, että jäljessä astuva kuuntelee häntä kuin ennen lapsena sadunkertojaa. Kerronta tempaa kuuntelijan niin mukaansa, että hän unohtaa oman levottoman aikansa, levähtää näin hetken ja kasvaa henkisesti."

Näillä sanoilla aloitti opettaja Kaino Uusitalo ensimmäisen Virtain Joulun artikkelinsa. Sanoja kirjoittaessaan hän ei kuvitellutkaan joskus olevansa myös itse kertojan ja muistelijan roolissa, noissa kunnioitettavissa ikävuosissa. Tänä vuonna Kaino Uusitalo täyttää 80 vuotta.

"Haastattelin Siina Ala-Liedenpohjaa ja Rosa Tavasmaata nauhalle. Kertomista riitti paljon: he puhuivat, minä lähinnä kuuntelin", muistelee Kaino Uusitalo perinteenkeräämistään.

Kaino Uusitalon kirjoitus edusti selkeästi sitä linjaa, jota joululehdelle haluttiin luoda. Mukaan haluttiin tallentaa jotain aitoa ja todellista kotiseudusta; jotain jo katoamassa olevaa. Myös joulun sanomalla oli merkittävä roolinsa.

Virtain Joulun yleislinjasta pyrittiin saamaan rauhallinen. Vaikka nimessä näkyikin joulusana, haluttiin lehden viestivän asioita laajemminkin.

Kaino Uusitalo oli mukana tekemässä lehteä kahdeksan ensimmäisen vuoden ajan.

Lasten juhla

Opettajana Kaino Uusitalo eli joulujaan lasten tunteiden kautta. Hän muistelee miten tärkeä merkitys pulavuosina oli joulujuhlassa jaetulla pukinpussilla.

"Lasten ilmeistä päätellen se saattoi nelisenkymmentä vuotta sitten olla monelle ainut joululahja. Omenoilla, nisuilla ja karkeilla täytetty pussi oli juhlan täyttymys", hän muistelee.

Perinteinen joulujuhla koottiin siten, että jokaiselta luokalta oli jotain ohjelmanumeroita. Opettajat ideoivat ohjelmat niin, että kaikille oppilaille tarjoutui mahdollisuus päästä esiintymään.

50-luvun lopulla ei vietetty kulutusjuhlaa. Lahjat olivat käytännöllisiä. Myyjäisiä ei pidetty eikä kaupallisuus liittynyt juhlan viettoon. Joululoma oli nykyistä pidempi. Takaisin kouluun tultiin vasta loppiaisen jälkeen.

Joulunpyhinä juhlan viettoon rauhoituttiin kotosalla. Aattona saunottiin hyvissä ajoin. Sitten syötiin päivällinen, jonka jälkeen hiljennyttiin aattoillan viettoon. Perheen naisille aatto oli vielä kiireinen työpäivä. Oli varmistuttava siitä, että kinkku ja laatikot saataisiin ajoissa valmiiksi. Maalaistaloissa myös eläimiä muistettiin juhlapyhinä tavallista suuremmilla ruoka-annoksilla.

Aaton perinteisiin kuului Sillanpään pakina ja joulurauhan julistus.

"Lasten mukanaolo teki joulusta joulun. Tunnelmasta menee jotain silloin, jos juhlaa vietetään vain aikuisten kesken", Kaino Uusitalo pohtii.

Joulupäivän aamuna lähes kaikki perheet kävivät kirkossa. Aattohartauksia ei vielä tuolloin pidetty eikä haudoillakäyntikään ollut yleistynyt. Joulupäivä vietettiin rauhallisesti. Lapset touhusivat omissa leikeissään ja aikuiset usein lukivat. Päivä vietettiin perhepiirissä, kyläily ei ollut sallittua.

Tyypillisiä leikkejä olivat "laatusanaleikki", "Harjannakkoo",

"Musta Pekka" ja tikkuleikit.

Tapaninpäivänä sai jo käydä kylässä. Silloin kodin ulkopuolista maailmaa katseltiin myös tapaninajelulla. Pitkä hevosajelu saatettiin tehdä ilman varsinaista päämäärää, tai sitten mielessä saattoi olla joku tietty kyläpaikka. Tapani-iltana järjestettiin usein myös tansseja.

Joulu loppui loppiaiseen, jolloin kuusi oli vietävä ulos. Nuutinpäivänä heitettiin vihonviimeiset hyvästit joululle. Silloin naapurille saatettiin nakata pikkupaketti. Tunnelma oli hieman alakuloinen. Joulu oli loppunut.

Ensimmäinen Virtain Joulu

- Huumorilla vanhoissa, vetoisissa koulutiloissa

Ensimmäinen Virtain Joulu -julkaisu syntyi Opettajayhdistyksen ja Virtain Seuran yhteistyön hedelmänä vuonna 1958. Ensimmäisen lehden toimituskuntaan kuuluivat opettajat Kaino Uusitalo, Martti Kari ja Sauli Perälä, jotka olivat samalla myös Virtain Seuran edustajia.

Joululehti kasattiin melkoisen myllerryksen keskellä. Silloinen keskustan koulu toimi nimittäin tuona syksynä viimeistä vuotta vanhoissa tiloissa. Opetusta järjestettiin syksyn aikana neljässä eri rakennuksessa. Luokkahuoneisiin osui pahimmillaan kylmiä tuulenpuuskia, mutta vetoisista ja huonokuntoisista tiloista huolimatta ainakin opettajat muistelevat tuota aikakautta suurella lämmöllä. Yhteenkuuluvuuden tunne vallitsi oikeassa "Uinulan" ja "Haiku-tuvan" hengessä.

Tuona syksynä vanhan koulun liepeillä toimi varsinainen mediakylä. Samoilta nurkilta lähettivät kirjeenvaihtajat uutisia maakuntalehtiin ja kaiken kiireen keskellä ideoitiin uutta perinnelehteä jouluksi.

"Syksy meni koulun muuttoa suunnitellessa ja joululehteä kootessa. Vaikka touhua oli paljon, hyvä yhteistyö ja humoristinen henki säilyivät matkassa mukana koko ajan", muistelevat Martti Kari ja Kaino Uusitalo.

Koulun muutto sujui ongelmitta. Oppilaita oli pyydetty tulemaan kouluun vesikelkkojen kanssa. Niissä jokainen siirsi oman pulpettinsa uuteen kouluun. Ei siinä paljon traktoria tarvittu.

Idea naapurikunnista

Ajatus Virtain Joulusta saatiin naapurikunnista. Idean Virroille toi Kuoreveden Joulun toimituksessa vahvasti mukana ollut Aune Laaksi. Lehdestä oli jo puhuttu aiemmin, lopullinen päätös julkaisusta tehtiin vuonna -58.

Kirjoituksia uuteen lehteen tuli runsaasti. Moni lähestyi nimimerkin suojissa, nyttemmin kirjoittajien henkilöllisyys on paikoin jo unohtunut.

Erityisväriä toi karjalaisväestö, nuori ja aktiivinen kansanosa, jotka olivat melko tuoreita virtolaisia. Karjalaisista kynäilijöistä lehden palstoilla olivat näyttävästi esillä ainakin Paavo Kiuru, Heikki Kiiski ja Ella Riikonen. Sota-aikaan palattiin Svante Poukan kirjoittamien realististen muistojen kera. Kansainvälisyyttä on havaittavissa Pertti Tammisen kertomassa Kylmälahden tarinassa.

Todellisen maailmanmatkaajan kuvan lehden sivuille loi Ilmari Helimäen kirjoittama kertomus Joulu Huippuvuorilla. Tämän oli tarkoitus aloittaa sarja kaukana asuvista virtolaisista ja heidän joulumuistoistaan. Lisäksi ensimmäinen Virtain Joulu käsitteli muun muassa murreasioita ja vanhan kansan ennustuksia.

Lehden kannen taiteili Pertti Tamminen. Kansikuva oli erittäin pidetty ja sama aihe päätettiin kustannussyistä säilyttää myös seuraavan joululehden kannessa.

Tietenkään kahta aivan identtistä kansikuvaa ei haluttu, joten värisävyjä muutettiin hieman toiseen lehteen. Tästä huolimatta sama kansikuva hämmensi melkoisesti lukijakuntaa.

Kansikuvasta muodostui jo varhaisessa vaiheessa tärkeä osa lehteä. Uusien Joulujen tullessa myyntiin, kuultiin aina ensimmäiset kommentit kannesta. Vuosiin mahtuu myös muutamia sellaisia kansilehtiä, jotka herättivät paikkakunnalla erittäinkin voimakasta kritiikkiä.

Lehteä markkinoitiin aluksi koulujen kautta. Virtain 23 kansakoulua myivät yhteensä 1388 lehtiä, kun niitä kauppaliikkeistä myytiin vain 183 kappaletta. Myymistään lehdistä oppilaat saivat kymmenen prosentin myyntipalkkion.

Ensimmäinen Virtain Joulu loi ilmestyttyään voimakkaan myönteisyyden aallon. Ihmiset olivat tyytyväisiä siitä, että uudenlainen lehti oli saatu koottua.

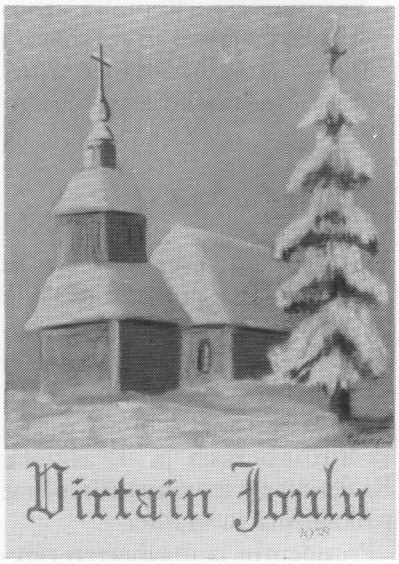

Ensimmäinen Virtain Joulu ilmestyi jouluksi 1958. Kansikuvan piirsi Pertti Tamminen.

IRENE MURTOMÄKI

Presidentin vierailu avasi Virtain juhlavuoden

Virtain kaupungin 20-vuotisjuhlavuoteen laskeuduttiin hyvissä ajoin eli samaan aikaan kun Tasavallan Presidentti Martti Ahtisaarta kuljettanut helikopteri saapui Perinnekylään kirpeässä pakkassäässä 18. joulukuuta viime vuonna.
Virtolaiset eivät olisi arvokkaampaa alkua voineet juhlavuodelleen toivoa kuin mitä oli valtion päämiehen vierailu. Pari tuntia kestäneen vierailun aikana hänelle esiteltiin Nuorisokeskus Marttinen ja Virtain Seudun Kauppaoppilaitos.
Tavallisen kansalaisen kannalta tarkasteltuna kohokohta oli presidentin näyttäytyminen kirkon aukiolla. Siellä häntä olivat tervehtimässä muun muassa ala-asteiden oppilaat pikkuisine Suomenlippuineen.

Tasavallan Presidentti Martti Ahtisaaren tuloajaksi Virroille oli merkitty 10.00. Aivan aikataulussa ei pysytty. Helikopteri laskeutui kuusi minuuttia myöhässä.

Ahtisaarta oli Perinnekylässä vastassa Virtain kaupungin johdon lisäksi Hämeen läänin maaherra Kaarina Suonio. Valtion päämiestä pääsivät tassuttelemaan myös pikkukarhu ja isokarhu.

Perinnekylän kentällä arvovaltainen vieras nousi maaherran virka-autoon, jolla hänet kuljetettiin Nuorisokeskus Marttiseen.

Paikallisia herkkuja

Nuorisokeskukseen katetussa kahvipöydässä vieraille tarjottiin karhun kaipausta eli osterivinokastäytteisiä tuulihattuja ja makean nälkään kilpurin torttua, joka oli valmistettu muun muassa kutunherasta ja -kvarkista. Raaka-aineet leivonnaisiin olivat paikallisilta tuottajilta.

Presidentin ja maaherran pöytäseurueeseen kuuluivat muun muassa kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Matti Maijala ja kaupunginhallituksen puheenjohtaja Hannu Julku.

Vieraat toivotti tervetulleeksi Matti Maijala. Marttiseen oli kutsuttu 60-70 päättäjää ja eri kansalaisryhmien edustajaa.

Virtain kaupunkia esitteli kaupunginjohtaja Tapani Leppänen. Hän sanoi virtolaisten antavat erittäin suuren arvon sille, että tasavallan presidentillä oli ollut kiinnostusta tulla tutustumaan maaseutuun ja sen kehitysnäkymiin.

Leppänen pohti maaseutu-Suomen mahdollisuuksia ja selviytymiseen liittyviä ongelmia. Uhkana ovat kaupunginjohtajan mukaan väestömäärän väheneminen, alkutuotannon rakennemuutos ja kuntien valtionosuuksien väheneminen.

Virtain elinkeinoelämää tilaisuudessa esitteli Jita Oy:n toimitusjohtaja Pentti Tikkanen. Hän toi esille näkemyksiä myös siitä, kuinka yrityksiä voisi tukea ja houkutella paikkakunnalle uusien teollisuustyöpaikkojen saamiseksi ja väestökadon pysäyttämiseksi.

Nuorisokeskus Marttisen esitteli vieraille nuorisokeskuksen johtaja Helena Vuorenmaa. Hän kertoi talon historiasta ja sen nykypäivästä.

Marttisessa presidentille esiintyivät Taisto Polvi ja Katariina Lampela, jotka lauloivat otteita Karhu-oopperasta. Heitä säesti Pohjois-Pirkanmaan Musiikkiopiston rehtori Jarmo Anttila.

Muistoksi käynnistä Marttisessa ja Perinnekylässä presidentille ojennettiin Oila Salomaan

Presidentti Martti Ahtisaaren ja maaherra Kaarina Suonion toivotti Virroille tervetulleeksi kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Matti Maijala.

suunnittelema neulepaita. Samanlainen annettiin viemisiksi rouva Eeva Ahtisaarelle.

Virtolaiskuoro vastassa

Tällä aikaa presidenttiä oli kirkon aukiolla jo odottamassa koko joukko virtolaisia, jotka halusivat nähdä valtion päämiehen.

Kansalaiset tervehtivät presidenttiä Virtain laululla. Yhteislaulua johti dir.cant. Martti Jytilä. Presidentti esitti kaimalleen kiitokset henkilökohtaisesti.

Lisäksi presidentti pysähtyi Kotalan ala-asteen oppilaan Raita Ilomäen eteen ja ihasteli hänen tekemäänsä pientä Suomen lippua.

Kirkon aukiolla presidenttiä olivat tervehtimässä ala-asteiden oppilaat. Korkea-arvoiselle vieraalle laulettiin yhdessä Virtain laulu.

Kaimat kohtasivat presidentti Martti Ahtisaaren kiittäessä dir.cant. Martti Jytilää tämän johdettua "virtolaiskuoroa".

Kiireinen Ahtisaari siirtyi hetimiten Virtain Seudun Kauppaoppilaitokseen, jossa arvovaltaisen vieraan toivotti tervetulleeksi koulutuskuntayhtymän puheenjohtaja Olli Joutsenjärvi. Taloa esittelivät rehtori Seppo Varis ja kuntayhtymän johtaja Olli Vihanta sekä joukko oppilaita ja opettajia.

Tasavallan presidenttiä kiinnosti erityisesti mediaviestintä. Oppilaitoksessa hänelle annettiin lahjaksi cd-rom Kinopalatsi sekä paikallisen Elvi-projektin tuotteita.

Virroilla vieraillessaan Tasavallan Presidentti Martti Ahtisaari ei pitänyt puheita, vaan teki sen Keuruulla. Hän matkasi sinne Virtain-vierailun jälkeen ja osallistui päivällä aluehallintoseminaariin ja illalla Keski-Suomen henkisen maanpuolustuksen liiton 30-vuotisjuhlaan.

Presidentti Martti Ahtisaari tutustui myös Virtain Seudun Kauppaoppilaitoksen toimintaan. Vierailulla vallitsi leppoisa ja iloinen tunnelma. Valtion päämiehen hyvästelivät Rolf Nieminen (vas.), Olli Vihanta, Sami Sormunen, Jenni Kangas ja Seppo Varis.
Kuvat: Irene Murtomäki

MATTI MAIJALA

Mauno Poukka - toiminnan ja aatteen ihminen

Viime huhtikuun 22. päivänä päättyi virtolaisen maanviljelijän Mauno Poukan elämä 67-vuotiaana. Vaikea sairaus murti virtolaiseksi syntyneen ja kotiseutunsa hyväksi monin eri tavoin toimineen miehen.

Mauno Poukka oli sananmukaisesti yhteisön palvelija, toiminnan ja aatteen ihminen. Luulen, että meillä oli kummallakin yhteinen malli ja esikuva kunnallisesta luottamushenkilöstä. Hän oli Maunon setä, pitäjänneuvos Svante Poukka.

Poukan miehet lähtivät Vaskivedeltä yhteisiä asioita hoitamaan jo 1920 luvun alkupuolella. Muistan juuri Svante Poukan lausuneen erään yhteisiä asioita hoitaneen vainajan arkun äärellä:"Hänellä oli aikaa." Silloinkaan ei ollut kysymys siitä, ettei asianomaisella olisi ollut työtä ja kiirettä, vaan siitä, miten pystyi jaksottamaan aikansa eri tehtävien suorittamiseen.

Mauno Poukankin kohdalla oli kysymys velvollisuudentunnosta ja vahvasta sitoutumisesta.

Hänellä oli sisäinen tarve kantaa voimiensa ja kykyjensä mukaan vastuuta omasta ympäristöstään, siitä yhteisöstä, jonka osaksi hän oli syntynyt ja kasvanut. Sanotaan, että aina on aikaa sellaiseen, mikä kiinnostaa ja minkä kokee välttämättömäksi. Siltä pohjalta ajankäyttökin on järjestelykysymys.

Mauno Poukka osallistui sukupolvien ketjussa päättymättömään viestinkuljetukseen maalaistalon poikana, puolisona, isänä ja isoisänä. Kunnaan vaari sai seurata lasten ja lastenlasten kasvua ja kehitystä. Häntä tarvittiin moneen pieneen ja isompaankin tehtävään, muun muassa kuljettamaan nuoria jääkiekonharrastajia harjoituksiin ja ottelumatkoille.

Maunolla täytyi olla jokin sisäinen ääni, joka piti toiminnassa, aate ja kutsumus talonpojan tehtävänsä ohessa. Luonteensa ja elämänasenteensa mukaisesti hän ei koskaan osallistunut puolitehoisesti, vaan aina täysillä.

Kun on kyselty, miten hän on ehtinyt, miten häneltä todella on riittänyt aikaa, niin vastaisin siihen yllä lausumani lisäksi näin: Maunolla oli oman perheen, ennen kaikkea vaimonsa Pirkon tuki.

Hän lähti myös aina liikkeelle ajoissa, oli sitten kysymyksessä kylvö- tai korjuutyöt, kokoukset tai edustamiset. Arvelen, että niin aktiivista ihmistä varmaan piinasi politiikalle ominainen ajankäyttö paljoon puhumiseen, kun ei syntynyt tulosta eli päätöstä. Mauno Poukalla oli toiminnan pakko. Aina oli asioita, joita oli puolustettava ja ajettava.

Hänen kristilliseen elämänkäsitykseensä sisältyivät lähimmäisten kunnioittaminen ja auttaminen sekä hyvän ja inhimillisesti katsoen kelvollisen elämisen mallin osoittaminen läheisilleen ja meille muille. Mikään ihmisten yhteisö ei tule toimeen ilman tällaisia aktiivisia toimijoita.

Meillä oli Maunon kanssa hyvä henkinen yhteys keskenämme. Teimme tässä maakunnassa lukuisia yhteisiä matkoja. Olimme eri mieltäkin, mutta se ei vaikuttanut henkilösuhteisiimme.

Virtolaisten on hyvä tietää, että Mauno Poukka vaikutti keskeisesti virtolaisen kansanedustajan läpiajamiseen vuonna 1970 ja vielä sen jälkeenkin. Oman puolueensa kunnallisjärjestön puheenjohtajana hän teki valtaisan työn, uhrasi aikaansa ja varojaan, avasi kanavia, organisoi kampanjat ja veti mukaan sellaisessa toiminnassa tarpeelliset ihmisjoukot.

Meitä on paljon, jotka tunnemme kaipausta ja kiitollisuutta muistaessamme kaikkia niitä asioita ja vaiheita, joissa olemme Mauno Poukan kanssa yhdessä olleet mukana.

Niin moni paikallinen ja laajemmankin alueen yhteisö on saanut käyttää hänen käytännöllistä järkeään ja monipuolista kokemustaan hyväksi. Lähinaapurit ja oma kotikylä ovat todenneet, että paljon puuttuu ympäristöstä, kun Kunnaan vaari on poissa.

Kiitollisina muistamme ystäväämme ja rehtiä yhteistyökumppaniamme Mauno Poukkaa, suomalaista ja virtolaista talonpoikaa.

RITVA YLÄ-SOINI

Jaakko Ala-Soini 1917 - 1996

Maanviljelijä Jaakko Ala-Soini kuoli viime joulukuun 8. päivänä 79-vuotiaana Virtain sairaalassa. Sukutilan vanhaisäntä, kotiseuturakas ihminen oli saanut iäisyyskutsun.

Ala-Soini syntyi kotitilallaan Soininkylässä 17.7.1917. Hän kuului siihen ikäpolveen, joka nuoruudessaan joutui elämään läpi sodan koettelemukset.

Jaakko Ala-Soini haavoittui vakavasti Kurkijoen hyökkäyksessä. Hän kuitenkin toipui pitkän sairaalassaolon jälkeen ja palasi vielä rintamalle.

Sodan jälkeen Ala-Soini avioitui ja ryhtyi viljelemään sukutilaansa. Hänellä oli suurena apuna Martta-emäntä, jonka ansiosta hän yhä enenevässä määrin saattoi olla mukana yhteiskunnallisissa riennoissa.

Kotiseutu oli Jaakko Ala-Soinille rakas. Hän arvosti ja kunnioitti kotiseudun perinteitä. Omassa pihapiirissä olevaan, perimätiedon mukaan kylän vanhimpaan rakennukseen, hän keräsi pienehkön kotimuseoaineiston.

Harrastus laajeni toimintaan kotiseutuyhdistyksessä. Ala-Soini kuului Virtain Seuraan johtokunnan jäsenenä vuosina 1953 - 84 ja puheenjohtajana 69 - 81. Tänä aikana Rajalahden talo siirrettiin nykyiselle paikalleen ja sisustettiin.

Killinkosken Rukoushuoneyhdistyksen johdossa Jaakko Ala-Soini oli myös pitkään. Kyläkirkko oli hänelle läheinen. Vielä iäkkäänäkin hänet tapasi kirkkomatkalta, joka loppuaikoina sujui usein kävellen.

Hän kantoi loppuun saakka huolta kirkkorakennuksen ja erityisesti sankarihautojen kunnosta.

Sota oli jättänyt pysyvät jälkensä invaliditeetin myötä Jaakko Ala-Soiniin. Aseveljeys korostui varsinkin elämän loppupuolella yhteydenpitona sotaveteraaneihin ja -invalideihin.

Hän oli mukana Lions-toiminnassa. Kotikylässään hän muisti läsnäolollaan ja puheillaan kyläläisiä niin merkkipäivinä kuin surun kohdatessa.

Jaakko Ala-Soini oli henkilö, jonka karskin olemuksen kätköissä piili herkkä ihminen. Hän luki paljon kirjallisuutta ja runoutta, joista lainasi ajatuksia puheisiinsa.

Hän seurasi viimeisinä elinvuosinaankin tiedotusvälineiden kautta maailman tapahtumia aidosti kiinnostuneesti ja kantaaottavasti. Aikoinaan tuo kiinnostus oli vienyt häntä lukuisille matkoille ympäri maailmaa.

Jaakko Ala-Soinissa yhdistyivät hämäläinen jäyhyys ja maailmankansalaisen sulavuus, omanarvontunto ja luontainen vaatimattomuus.

IRENE MURTOMÄKI

Toini Helimäki 1910-1997

Opettajana ja Vastasalon tilan emäntänä elämäntyönsä tehnyt Toini Helimäki kuoli 87 vuotiaana Virroilla 18. syyskuuta 1997. Hän oli syntynyt Teiskossa 21.7.1910.

Opettajaksi hän valmistui Hämeenlinnassa vuonna 1931. Ensimmäinen toimipaikka oli Oulaisissa, kaipuu hämäläisiin maisemiin toi hänet Ala-Kolkin koulun opettajaksi. Pohjaslahti kuului tuolloin Ruoveteen.

Toini Helimäki muisteli 80-vuotishaastattelussaan, kuinka Pohjaslahdesta tuli seuraavana vuonna itsenäinen pitäjä. *"Se oli hienoa aikaa, Pohjaslahti oli asukkailleen yhteinen koti, jossa kaikki puhalsivat yhteiseen hiileen."*

Maanpuolustus oli lähellä nuoren Toini Helimäen sydäntä. Hän toimi paikallisen lottajärjestön puheenjohtajana. Lisäksi hän oli mukana marttatoiminnassa ja lauloi kuoroissa.

Jatkosodan aikoihin hän lähti komennukselle Kannakselle ja Itä-Karjalaan. Sodan rauhoituttua Helimäki toimi kaksi vuotta opettajana Aunuksessa.

Helimäki palasi Pohjaslahdelle, josta hän siirtyi Virtain Härköskylään, jossa oli opettajan paikka vapaana.

Härköskylässä hän tapasi Matias Helimäen ja ajatukset jatkaa opintoja jäivät. Avioiduttuaan nuori pari asettui isännöimään Vastalahden tilaa. Perheeseen syntyi kolme tytärtä.

Toini Helimäki muisteli: *"Vuodet olivat työntäyteisiä. Mieheni hoiti tilaa, mutta tekemistä riitti. Olin yhtäaikaa opettajana, äitinä ja emäntänä. Nuo ajat olivat rikkaita ja onnellisia."*

Härköskylästä hän siirtyi Vaskiveden koulun opettajaksi toimien siellä eläkeikään asti. Työnsä Toini Helimäki koki kutsumusammatikseen.

Eläkkeellä ollessaan hän sanoi elävänsä onnellisen hiljaiselon aikaa. Syntymäpäivähaastattelussaan hän tervehti ystäviään ja entisiä oppilaitaan muistosäkeellä: *" Rukous, rakkaus, usko ja työ on onnemme kestävät pylväät."*

PERTTI TAMMINEN

Matti A. Pitkänen 1930 - 1997 - arvostettu valokuvaaja

Akateemikko, valokuvaaja Matti A. Pitkänen kuoli Helsingissä 22.2.1997. Hän oli suomalaisen valokuvaustaiteen suuri yksinäinen. Muuan kriitikko on todennut, että hänen olemuksessaan oli jotain olympolaista...

Toimiessaan valokuvaajana Finlandia-Kuva Oy:ssä ja Suomi-Filmin taidekuvaamossa hän suoritti henkilö- ja mainoskuvauksia. Vuonna -53 hän liittyi englantilaiseen alan johtavaan yhdistykseen, jonka ARPS-tutkinnon hän näyttelykuvillaan samana vuonna suoritti. Se tiesi porttien avautumista yhä useampiin kansainvälisiin näyttelyihin.

Vuonna -59 ollessaan Ilkka-poikansa kanssa Kuusamon koskilla hän sai tiedon, että oli eräällä 12 kuvan sarjallaan suorittanut FRPS-tutkinnon. Se oli ensimmäinen Suomessa ja takasi nousun eurooppalaiselle huipulle. Vuonna -56 Matti A. Pitkänen perusti oman studion ja laajensi aihepiiriään. Lomamatkoilla olivat luontoaiheet alkaneet kiinnostaa yhä enemmän. Kun perhe hankki -61 kesäasunnon Kuusamosta, luonnon ote lujittui.

Kuuluisien kuvaajien joukkoon

1963 pidettyä näyttelyä selostaessaan kirjoitti Leevi Korkkula: *"Maailman kuuluisimpien luovien valokuvaajien joukkoon voidaan tästä lähtien hyvällä syyllä lukea suomalainen Matti A. Pitkänen, joka avajaistilaisuudessa sai vastaanottaa korkeimman näytteilykuvista annettavan "Viiden tähden" näytteillepanijan arvonimen sekä asiaan kuuluvan patsaan."*

Amerikkalaisen Photographic Society of America:n myöntämä arvonimi annetaan kuvaajalle, joka on saanut vähintään 128 eri kuvaa hyväksytyksi 640 kertaa kansainvälisiin PSA:n valvonnassa oleviin valokuvanäyttelyihin. Pitkänen sai sen ensimmäisenä Euroopassa.

Vuonna 1966 ilmestyi Pitkäseltä ensimmäinen kuvateos "Seitsemän auringon yö", joka liittyi selkeästi luontoon. Maamme vesistöjen runsaus ja vaihteleva maasto tarjosivat etsivälle silmälle satoja kuvauksellisia jalokiviä, joita hän nyt ryhtyi poimimaan. Kohteeksi tuli koko Suomi, vain yksi kunta jäi käymättä.

Kun suomalaisen maisemakuvauksen pioneerilta I.K. Inhalta kului vuosisadanvaihteen tienoilla kahteen teokseen 13 vuotta, teki uusi mestari samassa ajassa 13 Suomen luontoa käsittelevää kirjaa. Tällöin oltiin vuodessa 1980 ja työ jatkui. Kymmenluvun lopulla hän kartutti tuotantoaan vaikuttavilla lapsikuvilla, joita kertyi myös ulkomailta.

Matti A. Pitkäsen tuotanto käsittää yhteensä 40 kirjaa, joista monet ilmestyivät myös ulkomailla. Kuntateoksia ilmestyi vain kaksi, ensimmäinen oli "Virrat" vuonna 1977.

Virtain kuvien tallennusta

Varhaisimpana yrityksenä kuvalliseen informaatioon kotikunnastamme voitaneen pitää Laihanen Oy:n 50-luvulla tekemää mustavalkoista lyhytfilmiä.

Vuonna -61 valmistui värillinen diasarja "Maalaiskunta toimii" ja kymmenluvun lopulla 72 kuvaa käsittänyt sarja "Virrat", jonka kuvauksesta vastasi Erkki Pirttiniemi ja tekstistä Pertti Tamminen. Kuvateosideakin välähti esille silloin tällöin ja käynnistyi sanoista tekoihin 70-luvun puolivälissä Virtain Seuran nimissä.

Toimituskunta, johon seuran edustajien lisäksi kuuluivat silloisen kauppalan ja seurakunnan edustajat, lähetti alustavan esityksensä khs:lle syksyllä -75. Talven mittaan asiaa valmisteltiin. Kesäkuussa toimikunta kiirehti lopullista päätöstä voidakseen tehdä sopimuksen kuvaajan kanssa, koska *"Tulossa olevat Virtain Päivät tarjoavat runsaasti hyviä aiheita. Kuvaajaksi on suunniteltu Matti A. Pitkästä, joka on maamme huippukuvaajia ja saanut kansainvälistäkin tunnustusta."*

Kauppalanhallitus ei aikaillut, vaan päätti yksimielisesti myöntää tarkoitukseen 100.000 markan tilapäislainan. Niin Matti A. tuli, näki ja kuvasi.

Sinä kesänä olin vastuussa Virtain Päivien järjestelyistä ja näin kuvaajalla oli heti käytettävissä tarkka ohjelma helikopterilentoja myöten. Toteuttaessaan Suomi-projektiaan Pitkäsellä oli selkeät tavoitteet. Kuvaamalla kotimaamme kauneutta ja ihmistä luonnon osana sekä työssään, hän halusi vaikuttaa luonnonsuojeluun.

Yhteydenpito Virroille jatkui 90-luvulle saakka; 1982 kuvasi Pitkänen pellavan tarinan A:sta Ö:hön. Viljely-ja korjuuvaiheen hän suoritti maaseutuasunnollaan Inkoossa ja muokkaus kuvattiin Perinnekylän savusaunalla. Kuva: Pertti Tamminen

Muistokirjoituksessaan (HS 24.2.97) toteaa alan taiteilijaprofessorina toiminut T. Ikäläinen, että Pitkäsestä kehittyi vuosisatamme merkittävin suomalainen maisemavaikuttaja. Hän ei halunnut tehdä pelkkiä kuvakirjoja, vaan piti tärkeänä, että kirjoissa olisi aiheisiin liittyviä artikkeleita. Niiden jakama tieto toisi kirjoille jatkuvaakin käyttöä. Neuvotellessamme teoksen päämääristä ja rakenteesta hän korosti tekstiosuuden tärkeyttä, mutta ei muuten halunnut puuttua kirjoittajan työhön. Kun toimituskunta oli antanut työlle suuntaviivat, muodostettiin toimitus, johon kuvaajan lisäksi kuuluivat: Erkki Pirttiniemi puheenjohtaja, Ilkka Pitkänen taitto, Liisa Saikkonen sihteeri ja Pertti Tamminen teksti.

Vuonna -80 ilmestyneessä "Valokuvaajan päiväkirjassa" esitellään Pitkäsen uraa. Virtain kuvateokselle on varattu kokonainen aukema, jolla kolmen kuvan lisäksi on Matti A:n Pitkäsen arvio yhteistyöstä. Hänen juonikudelmansa "Erämaasta kaupungiksi" onnistui, koska Virroilla on ajoissa ymmärretty perinteiden vaalimisen merkitys. Hän kiittää toimitustyöhön osallistuneiden asiantuntemusta ja toteaa: "molemminpuolisen luottamuksen ansiosta työ sujui joustavasti ja kitkatta."

Kirjavalio

Suomen Kirjataiteen komitea valitsi teoksen sarjassaan vuoden -77 kirjavalioksi ja se lähetettiin Frankfurtin suurille kirjamessuille. Teosta painettiin 6.000 kappaletta ja se on vuosia sitten myyty loppuun. Kaupunki sai varsin kohtuullisessa ajassa rahansa takaisin. Muulla tuotolla on Virtain Seura tukenut muun muassa Perinnekylän rakentamista. Kun Erkki Pirttiniemi otti ensikosketuksen Pitkäseen ja tiedusteli hänen halukkuuttaan yhteistyöhön, oli mestari aluksi hieman empinyt. Sitten myöntynyt, koska hänellä oli muun muassa poikavuosien ajalta mukavia muistoja Virroilta. Toinenkin syy ilmeisesti oli, sillä seuraavana vuonna ilmestyi teos "Suomalainen järvi", jossa on toistakymmentä kuvaa Virroilta. Niitä on myös -85 ilmestyneessä "Sinivalkoinen Suomi" kirjassa.

Toinen Pitkäsen kuntateos oli "Helsinki". Sen tekoon hän suostui, koska kotikaupunki oli muistanut häntä apurahoin silloin kun muilta ei tukea herunut. Kadehtijoita riitti ja Pitkäsen huikea menestys ulkomailla taisi niitä vain lisätä. Vihdoin sentään valtiovalta heräsi: vuonna -82 hänet nimitettiin akateemikoksi. 1992 hän sai Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan komentajamerkin, joka on korkein alalle koskaan myönnetty.

"Virrat"-kuvateoksen viimeisellä aukeamalla on kuvapari syksyiseltä Ruokkeenjärveltä, mestarin ottama luonnon taidekokoelmasta. Olkoon tieto järvialueen säilyttämisestä luonnontilassa virtolaisten adressi ystävämme Matti A. Pitkäsen muistolle.

Lähteet: Matti A. Pitkänen: Valokuvaajan päiväkirja Espoo 1980 Erkki Pirttiniemen haastattelu 1997

Menneitä muistellen

Vuosien kuluessa tapahtuu elämässä paljon muutoksia. Se on väistämätön tosiasia. Vanha ihminen kuitenkin kaiholla muistelee entisiä. Ajattelen erittäin paljon kotikyläni Soininkylän elämää. Olen ollut sieltä pois 11 vuotta.

Paljon on muutoksia tapahtunut. Koulutalo, jossa itsekin sain oppia elämää varten on hiljentynyt. Se sijaitsee niin lähellä entistä kotiani, että sain juosta koulusta välitunnilla äidin keittämälle sopalle. Silloin ei ollut vielä koulukeittolaa.

Myöhemmin 50-luvun lopulla olin keittolanhoitajana. Oppilaita oli silloin kylän koulussa noin 60. Nyt lapset kulkevat linja-autolla Killinkosken ja Virtain keskustan kouluihin.

Kylällä toimi posti, joka on lakkautettu, kuten postit monin paikoin. Oli kaksi kauppaa, joissa asioidessaan ihmiset tapailivat toisiaan. Siinä tuli juteltua tietysti säästä ja monista päivän tapahtumista. Kaupassa kuuli asioita. Toinen kauppa on ollut jo kauan pois ja toinenkin hiljattain lopettanut. Kauppamatkat pitenevät ja tulevat kalliiksi heille, joilla ei ole omaa kulkuneuvoa, varsinkin vanhuksille.

50-luvulla kylässä oli vielä oma meijeri. Lypsykarjaa oli joka talossa. Vuoropäivinä taloista kuljetettiin maitoja meijeriin. Meijerikkönä oli kauan Martta Nikkari ja koneidenhoitajana Väinö Hietakangas.

Kylässämme oli lastenkotikin, Pelastakaa lapset -yhdistyksen ylläpitämä, jossa oli paikka seitsemälle pojalle. Sen nimi oli Karjalan Tupa. Nimi tuli siitä, kun se oli sodan aikana saatu ruotsalaisten lahjana karjalaisten naisten työtuvaksi. Myöhemmin siitä tuli poikakoti. Sielläkin olin keittämässä pojille ruokaa. Henkilökuntaa oli kaksi, johtaja ja keittäjä. Pojat vaihtuivat: he olivat tarkkailtavana, mihin voidaan sijoittaa. Joku poika joutui koulukotiinkin.

Karjalan Tupa on nyt yksityisellä perheellä. Heilläkin on seitsemän lasta, aikuisia ja jo lentäneet pesästä.

50-luvun lopulla menin avioliittoon, jota kesti 30 vuotta. Kuolema meidät erotti vuonna 1990. Oli luovuttava rakkaasta syntymäkodistakin.

On hyvä asia kun Soininkylästä tehdään oma kirja. Sitä odotamme mielenkiinnolla.

Elämme ajassa, joka muuttuu huimaa vauhtia. On yksi asia, joka ei muutu. Se on joulun sanoma. Taas kuuluu ilosanoma: "Teille on syntynyt Vapahtaja!" Hän elää aina, ei vaan yksin joulun tunnelmissa. Kun avaudumme Hänen sanomalleen, saamme sen kokea.

Imelletty perunaloora

Kuoritut perunat laitetaan pieneen, kiehuvaan veteen, kiehumaan hiljaisella tulella.

Ennen keitettiin kuori päällä ja sitten kaikki kynnelle kykenevät puukkonsa kanssa padan ympärille kuorimaan mahdollisimman pian, että saatiin kuumana puunuijalla ne hienoksi.

Jos kiehumavettä jää, se otetaan talteen ja käytetään jäähtyneenä perunasurvokseen. Kun survos on hiukan jäähtynyt, laitetaan vehnäjauhoja imeltymään lämpimään paikkaan peitteen alle. Aina silloin tällöin survotaan uudelleen ja päälle voi vielä laittaa ripauksen jauhoa.
Kun survos on jäähtynyt ja imeltynyt, laitetaan maito vähitellen lisäten ja vatkaten. Jos se ei ole imeytynyt, voi joukkoon lorauttaa pikkusen siirappia. Viimeiseksi lisätään suola.
Seos saa olla aika vetelää. Kuumana siihen voi laittaa myös vähän voita.

Kun on maisteltu, että seos on hyvää, sen voi antaa olla yön yli, ja sitten vasta voideltuihin folioihin paistumaan hiljakseen, että vielä imeltyy paistuessa ja tulee ruskeaksi.
Aineita voi laittaa sormi- ja makutuntumalla - suhde 1 litraan perunoita saattaisi olla suunnilleen 1 rkl jauhoja. Maitoa pitää laittaa niin paljon, että seos ei ole vatkatessa kovin paksua.

Tämä ohje ei ole kirjanpidollisesti tarkka, mutta maistamalla tulee hyvää.

Ohje:
Härkösen ja Vaskiveden ruokaperinnepiiri, "Vanhat reseptit".

RAUHA LILJEROOS

Elämää 40 vuotta taaksepäin

Kun vertaa nykyistä aikaa 40 vuoden takaiseen, on elämä paljon muuttunut.

Nyt on kauppojen hyllyt tavaraa pullollaan, valinnanvaraa on. Silloin oli kaikesta puutetta. Lapsiperheissä se tuli kipeästi näkymään, kankaita ei tahtonut saada. Saippua oli lujassa, aina silti joltain tutulta sai.

Olen monesti miettinyt tämän ajan äitiä, kyllä meillä on hyvin. Kaupasta saa valmiit vaipat. Pyykkikoneet on kaikilla. Silloin pestiin pyykkilaudalla. Minäkin pesin yhdeksän hengen pyykin käsin.

Muistan kiitollisuudella vieläkin tällaisen asian, kun yksi pojista pääsi Järven Akselille kesäpojaksi. Sain häneltä ensimmäisen tilin. Hän laittoi tämän rahan pöydälle ja sanoi: "Tällä rahalla ostetaan äidille pyykkikone!"

Niin sain pulsaattoripyykkikoneen, joka palveli minua kauan. Se helpotti jo paljon elämää. Viisas ajatus 15-vuotiaalta pojalta.

Olen nyt vasta vanhana ajatellut, miten pitkiä myllyreissuja ennen tehtiin. Keihäältä ajettiin hevosella Tammikosken myllyyn, ainakin vehnämyllyyn. Sai siinä polle monta askelta astua. Sitä lähdettiin aamuyöstä ajelemaan. Eräs isäntä lähti kolmen aikaan ja sitten tuli naapuri vastaan, kun hän oli jo tulossa kotiinpäin. Lausahti naapurilleen: "Minä lähdin jo aamulla!".

Kauppaan ei usein ollut asiaa. Oltiin suuressa määrin omavaraisia. Meillä oli sellainen hyvä pelto, jossa valmistui vehnäkin. Siitä tuli monenlaisia jauhoja. Grahamjauhoista keitettiin puuroa. Vehnäjauhoja oli karkeampia ja hienompia, kaikki tarkasti omissa pusseissa.

Ryynejä tehtiin kauraryynit ja ohraryynit. Ne olivat aitassa omissa laatikoissa, samoin kaikki jauhotkin.

Metsä oli lähellä ja siellä kasvoi monenlaista marjaa. Lapset olivat kovia poimimaan niitä. Talveksi saatiin saavillinen hilloa.

Onkimaan lapset olivat kovia ja kalaa oli Ruuhijärvessä. Minä puhdistin ahvenia ja väänsin lihamyllyllä hienoksi. Sipulia, suolaa, kananmuna ja vehnäjauhoja ja siitä vain pyöryköitä paistumaan pannuun. Kyllä maistui! Neljän kilometrin päässä oli kauppa ja kymmenen kilometriä oli pankkiin.

Maitoa vietiin meijeriin. Siitä oli aina varma tulo, jotain tärkeää sai sillä rahalla hoidettua.

Lapsille pyrin aina saamaan uudet vaatteet koulun joulujuhlaan, kuin myös koulun päättäjäisiin keväällä.

Näin elämä kului hiljaiseen tahtiin. Oli rauhallista. Iltaisin tehtiin käsitöitä.

Ei se vanhusten elämäkään ollut aina niin hyvää kun se on nykyään. Elon auringon jo iltaan laskiessa saamme olla kiitollisia. Meillä on täällä Ainalassa yhteinen hyvä koti.

Virtain vihkiryijy saatiin käyttöön 40 vuotta sitten

Eine ja Reino Julku vihittiin 2.6.1957, He olivat ensimmäinen pari, joka vihittiin Virtain ryijyn päällä.

Vihkimisen suoritti kirkkoherra Oskari Heikinheimo, joka piti juhlapuheen samana päivänä myös sankarihaudalla järjestetyssä tilaisuudessa.

Julkujen häät olivat pienet sukuhäät, joita juhlittiin Kotalassa. Juhlintaa varjosti paha kelirikkoaika.

Kuva: Virtain Valokuvausliike

MARJATTA YLINEN-KÄRKKÄINEN

Virrat kuntana 130 vuotta - kaupunkina 20 vuotta

Juhlavuosi täynnä toimintaa

VUOSI 1997 VASTAANOTETTIIN INNOSTUNEESTI JA JUHLAVASTI

VIRTAIN KAUPUNGIN KUTSUVIERAS-VASTAANOTTO 31.12.1996 Kisapirtillä
Kaupunki järjesti vastaanoton v. 1977 syntyneille virtolaisnuorille. Nuoret arvostivat huomionosoitusta ja osallistuivat runsaslukuisesti tilaisuuteen.

NUORISOTAPAHTUMA VIRRAT 20 V. TWENTY SOMETHING... Kisapirtillä
Virtolaisyhtyeet Empire, Mainstreet ja vierailijana Pauli Hanhiniemen Perunateatteri esiintyivät vuoden päätteeksi kaikille avoimessa konsertissa. Ja hauskaa oli.

UUDENVUODENAATON HARTAUSHETKI Virtain kirkossa
Virtain seurakunnan järjestämässä tilaisuudessa oli mahdollisuus hiljentyä rukoukseen ja kiitokseen.

VUODEN VAIHTUMISTA ODOTELTIIN Liikuntahallilla ja sen aukiolla
Vuosi 1997 otettiin vastaan puhein, lauluin ja ilotulituksin.

Kuva: Heli Väisänen

VAPPUKONSERTTI - Total Sello Show
Keskustan ala-asteen salissa 1.5.
Sibiksen sellosekstetti - virtolaissyntyisen Hannu Kiiskin ja hänen selloluokkansa iskuryhmä viihdyttivät yleisöä. Laulusolistina oli Inga Sulin.

KÄDEN TAIDOT -ALUENÄYTTELY
2.-28.2.1997 Kaupungintalon näyttelytilassa
Näyttelyn järjestivät Kuru-Ruovesi-Virrat -seutukunnan kulttuuritoimet ja Hämeen läänin taidetoimikunta. Näyttelyn yhteydessä Virtain kaupungille luovutettiin Hämeen läänin taidetoimikunnan myöntämä Pro arte tavastica -tunnustus.

Kuva: Heli Väisänen

VIDEOELOKUVA KAUKOPARTIO RAUTAKORPI.
Näytökset Virtain Pirtillä 15.-16.3.
Virtolaisnuoret tekivät v. 1996 aikana videoelokuvan Kaukopartio Rautakorpi, joka kertoo jatkosodan ajan suomalaisista kaukopartiomiehistä. Nuoret järjestivät elokuvanäytökset sotaveteraaneille ja yleisölle, lisäksi videoelokuvaa esitettiin kevään kuluessa myös Vaskivedellä.

KOULULAISKONSERTTI Virtain Yläasteella ja Lukiossa 16.4. Esiintyjänä Petri Laaksonen Yhtyeineen.

KEVÄTILTAMAT 19.4. Kisapirtillä
Virtain tietoviisain kylä valittiin. Kisan voitti Kotala. Kansalaisopiston piirit esittivät ohjelmaa, ja ilta päättyi pelimannitansseihin.

VIRRAT
VIRKEA KAUPUNKI
20

Kuva: FOTO-RIITTA

VIRTAIN KAUPUNGIN 20-VUOTISJUHLALLISUUDET 9.2.
JUHLAJUMALANPALVELUS Virtain kirkossa
KAHVITARJOILU Seurakuntatalolla ja liikuntahallilla
LUOTTAMUSHENKILÖIDEN JA HENKILÖKUNNAN MUISTAMINEN
Kaupunki muisti pitkään kunnallisissa tehtävissä toimineita kunniamerkein ja kelloin liikuntahallilla pidetyssä juhlassa.
VIRTAIN KANSALAISJUHLA Liikuntahallilla
Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Jaana Ylä-Monosen tervehdyssanat
Juhlapuhujana eduskunnan puhemies Riitta Uosukainen
Virtain peruskoulun ekaluokkalaisten laulutervehdys Hei Virrat
Virtolaiskuorojen esittämänä otteita Karhu-oopperasta ja
Kantaatti Kotiseudulle
Virtain Naisvoimistelijoiden esittämänä osia Syke 100 -ohjelmasta
Suomen Kuntaliiton ja Pirkanmaan Liiton tervehdykset

Kuva: FOTO-RIITTA

KOTIKAUPUNKINI VIRRAT -NÄYTTELY
Kaupungintalon näyttelytilassa 6.-29.5.
Peruskoulun ala-asteen oppilaat osallistuivat koulujen yhteiseen kevätnäyttelyyn, jonka teemana oli Kotikaupunkini Virrat. Näyttelyn paras työ yleisöäänestyksen mukaan oli Liedenpohjan ala-asteen 5-6 luokkien teos Visio vuoteen 20... Voittaneen työn tekijät opettajineen palkittiin Karhulippalakein.

VIRTAIN HÖLKKÄ 28.9.
Vuosittainen reipashenkinen syksyn kilpa- ja kuntoliikuntatapahtuma toteutettiin juhlavuoden merkeissä.
Virtain kaupungin liikuntatoimi
Virtain Urheilijat ry.

VIRTAIN KARHUNPEIJAISET
Virroilla 1.-6.7.

KARHU-OOPPERAN ESITYKSET
Torisevalla 1.-6.7.

TORISEVA-TROPHY Virtain keskuskentällä 27.7.
Nuorten yleisurheilijoiden aluekilpailuihin oli kutsuttuna osanottajia HämsY:n alueen naapuripiirien seuroista. Kisojen 20 parasta urheilijaa palkittiin juhlakisojen erikoismitalilla.

KOTISEUTURETKIPÄIVÄ Perinnekylässä 13.8.
Alle kouluikäisille lapsille järjestettiin kotiseutuun tutustumispäivä. Tutustumiskohteena oli Perinnekylä museoineen, keinupuistoineen ja monine luontokohteineen. Päiväkodit järjestivät oman kotiseutupäivän. Retkelle pääsivät kaikki halukkaat alle kouluikäiset virtolaislapset, mukana oli myös ala-asteiden oppilaita.

VIRTAIN YRITTÄJIEN 50-VUOTISJUHLA
Liikuntahallilla 27.9.

VIRRAT-PÄIVÄ 20.10.
Ensimmäinen kuntakokous pidettiin 20.10.1867. Kaupunginvaltuusto päätti, että vuosittaista Virrat-päivää vietetään 20.10. Päivän yhteydessä jaettiin Virrat-palkinto sotaveteraaneille ja rakentajasukupolville. Virtain kaupungin juhlavuoden näyttely avattiin kaupungintalon näyttelytilassa.

JUHLASEMINAARI
Virtain kaupunki ja Helsinki-Virrat Seura järjestivät yhdessä juhlaseminaarin, jossa esitelmöitsijöinä olivat europarlamentaarikko Kyösti Virrankoski, Pirkanmaan Työvoima- ja elinkeinokeskuksen johtaja Riitta Varpe, Tilastokeskuksen pääjohtaja Timo Relander ja Suomen Kuntaliiton kehittämispäällikkö Mika Mannermaa.

Kuva: Heli Väisänen

KAUPUNGIN JUHLAVUODEN NÄYTTELY
Kaupungintalon näyttelytilassa 20.10.-2.11.
Virtain kaupungin toimintaa esittelevä näyttely.
Virtain Kaupunki

VIRROILLE MUUTTAJAT HUOMIOITIIN
V. 1997 Virroille muuttaneille kaupunki tarjosi tutustumisristeilyn Tarjanne-laivalla. Virroille loppuvuodesta muuttaneille on myös annettu laivalippu ensi kesänä käytettäväksi.
Virtain kaupunginkanslia
Virtain Yrityspalvelu Oy

VIRRAT-LAUTANEN, VIRRAT-LOGO, VIRRAT-PINSSI
Juhlavuoden näkyvyyttä on tapahtumien ja toiminnan lisäksi tuotu esiin juhlavuoden logolla, jota on käytetty ilmoituksissa, mainoksissa ja kaupungin kirjelomakkeissa sekä -kuorissa. Juhlavuoden pinssillä on haluttu muistaa kaupungin vieraita, lisäksi pinssi on annettu kaupungin tuliaislahjana, muun muassa ystävyyskuntatapaamisessa Årjängissä, Ruotsissa. Kaupunki on muistanut yhteistyökumppaneita erityisellä tavalla antaessaan lahjaksi juhlavuoden lautasen.

VIRRAT
VIRKEÄ KAUPUNKI
20

LYHENNELMÄ RAIJA AHOKKAAN TERVEHDYSSANOISTA

Virtain yrittäjäyhdistys toiminut jo 50 vuotta

Virroilla on pitkä yrittäjäperinne. Siitä kertovat seuraavat esimerkit. Ne osoittavat miten pienistä lähtökohdista virtolaisia yrityksiä on syntynyt, vaikkakin ennen yhdistyksemme toiminnan aloittamista.

"Tulimme turisteina Virroille polkupyörillä kesällä - 28 kaverini ja minä. Katselimme ympärillemme. Menimme vanhaan Osuuskauppaan ja ostimme maisemakortin. Urjalaan palattuani kypsytin asiaa mielessäni ja syyskesällä palasin Virroille aloittamaan omaa yritystä."

Näin on aikoinaan syntynyt vieläkin toiminnassa oleva Järven Kukka.

"Auto pysähtyi linja-autoaseman paikoitusalueelle. Ilkeään räntäsateeseen purkautui manailevia ihmisiä, mutta eiväthän puheet auttaneet; auto oli kertakaikkiaan päättänyt levähtää aikansa. Ja aikaa kului, kunnes paikalle keinahteli ruskeakattoinen rättisitikka VHA-19. Rättärin käskijä oli pian seitsemänkymmentä täyttävä Eero Niemi. Eikä kestänyt viittä minuuttiakaan, kun uinahtanut auto ajoi tiehensä; huurteisissa ikkunoissa näkyi kiitosta vilkuttavia käsiä."

Edelläolevat ovat otteita sarjasta "Vanhoja virtolaisia yrittäjiä", joka on julkaistu Virtolainen-lehdessä vuonna 1972. Samassa sarjassa kerrottiin myös seppä Vihtori Autiosta. Hän oli ensimmäinen yrittäjä, joka ei tullut Virroille polkupyörällä. Hänen päätökseensä vuonna 1950 vaikutti tieto siitä, että Virroilla oli sähkö, jota hän työssään välttämättä tarvitsi.

Ansioituneet yrittäjät palkittiin pääjuhlassa.
Kuva: Irene Murtomäki

Osaksi Eurooppaa

Kukapa olisi 50 vuotta sitten yrittäjäyhdistystä perustettaessa uskonut, että yhdistyksen kotipaikka tulisi olemaan osa Euroopan markkina-aluetta, jolla on yhteisiä hallinnollisia asioita muiden Euroopan maiden kanssa.

Muutos on ollut valtava. Turvallisen kotinurkka-ajattelun sijasta ajatukset on suunnattava myös Eurooppaan. On seurattava dollarin kurssia, Saksan markkaa sekä monia muita yrittäjän työhön vaikuttavia asioita kuten EU-direktiivejä.

Mikäli lääketieteen väite siitä, että ihminen pysyy sitä vireämpänä mitä enemmän hän käyttää aivojaan, pitää paikkansa, voidaan tätä taustaa vasten ehkä ajatella, että yrittäjät eivät pääse vanhenemaan, sen verran aivovoimistelua nykymeno edellyttää.

* * *

Virroille ei enää tulla polkupyörällä eikä sähkön vuoksi. Tuskin kukaan 70-vuotias korjaa työkseen autoja. Paikkakuntaan ja toimintaympäristöön on jaksettu vuosikymmenestä toiseen uskoa. Julkishallinto on tullut lähemmäksi yrittäjyyttä. Verkottuminen ja sen mahdollisuuksien oivaltaminen voi avata portteja uusille asioille, jotka tukevat yritysten toimintaa.

* * *

Kun Virtain kaupunkia ajattelee paikkakuntana johon yrittäjä päättää perustaa yrityksensä, ovatko asiat 50 vuoden aikana muuttuneet. Yrittäjä tarvitsee edelleenkin toimitilat ja työvoimaa. Hän tarvitsee markkinoita ja ostovoimaa, mutta vähäisimmälle huomiolle ei voida jättää toimintaympäristön yritysilmapiiriä. Toimiessaan kannustavasti se auttaa yrittäjää inspiroitumaan yhä parempiin suorituksiin. Myönteisen ilmapiirin kehittäjänä yrittäjäyhdistyksellä on tärkeä rooli.

HELI VÄISÄNEN

Mistä puhuttiin Virroilla vuonna 1997?

Kesän tapahtumista erityisesti Karhu-Ooppera ja VirratRock saavuttivat valtakunnallista julkisuutta ja ylittivät molemmat myös 5000 kävijän kunnioitettavan rajan. Vapun Kevätkarnevaalit nosti paikkakuntalaisen kulttuurin monimuotoisuuden puheenaiheeksi.
Kansainvälinen Yes-leiri keräsi Virtain luonnonkauniisiin maisemiin yli 300 eurooppalaisnuorta. Perinteistä reittiään muuttanut Suomi juoksee -viesti kuljetti kaupunkimme läpi lukuisan määrän juoksijoita huoltojoukkoineen.
SM-tasolla Virroilla kilpailtiin autourheilussa Naisten jokamiesluokassa heinäkuussa. Kaupunki kertoi historian parhaasta tilinpäätöksestä. Moni virtolainen sai valtakunnallista noteerausta eri kilpailuissa tai tunnustuksena aktiivisesta harrastustoiminnasta.
Uskoa tulevaisuuteen loi voimakas korjaus- ja uudisrakennusbuumi. Kauppaoppilaitoksen ammattikorkeakoulukokeilu toi paikkakunnalle kaivattua uutta nuorta ilmettä.

Mediakyläprojekti alkaa vuoden alusta. Tänä vuonnakin tapahtui paljon otsikon alle sopivaa.
Multimedia- ja tietotekniikkayritys Net Towns Ky sai uudenvuodenyönä Virtain Rotary-klubin ideapalkinnon. Myöhemmin valmistuivat samaisen yrityksen työstämät Virtain kaupungin internet-sivut koko maailman silmäiltäviksi.
Kesäksi valmistuivat Virtain matkailukohteista ja -palveluista kertovat kosketusnäytöt. Matkailija saattoi vihdoin saada tietoa Virroista myös iltaisin ja viikonloppuisin.
Seutukunnallinen tietoverkkoprojekti KuRVi käynnistyi.

Ammattikorkeakoulukokeilussa mukana oleva Virtain Seudun Kauppaoppilaitos noteerattiin mediakouluna. Oppilaitoksen linjoille tuli satoja hakemuksia. Opiskelijat valittiin pääsykokeiden perusteella.
Koulun moderni laitteisto kiinnosti muun muassa digitaalisen musiikin asiantuntijoita.
Virtain Seudun Kauppaoppilaitos muuttui syksyllä Pirkanmaan Koulutusinstituutiksi. Oppilaitoksessa harrastettiin aktiivisesti kansainvälistä oppilasvaihtoa. Opiskelijat tekivät yhteistyötä yritysten ja projektien kanssa. Syyslukukauden alettua pienistä vuokra-asunnoista tuli huutava pula paikkakunnalla.

Rakennusbuumi iski vuosien tauon jälkeen Virroille. Ainalaa, seurakuntatalon keittiötä, Killinkosken koulua, paloasemaa ja Kelan toimistoa peruskorjattiin. Uutta vuokrakerrostaloa alettiin rakentaa syksyllä Keituriin ja samoihin aikoihin kaupunginhallituksessa käsiteltiin jo uuden vuokratalon rakentamista.
K-Market Virrat teki päätöksen toimitilojensa uudistamisesta ja GWS päätöksen tuotantonsa laajentamisesta. Rantatien ja Virtaintien risteyksen kunnostaminen aloitettiin syksyllä.

Jäähalliosakkeita saatiin myytyä hieman yli 500 000:lla markalla. Osakkeita ostivat useat yksityiset ja yritykset. Hallin rakennustyöt aloitettiin. VirtU HT:n C-82 osallistui kansainväliseen junioriturnaukseen

Yhdistystoimintaa:
Heti alkuvuodesta perustettiin Virroille uutta yhdistystä: LC Virrat/Tarjanne, Musiikkiopiston vanhempainyhdistys ja Virtain Elävän Musiikin Ystävät. Näiden ja useiden muiden tahojen järjestämä Kevät-karnevaalittapahtuma toi esille paikallista osaamista. Virtain kyläilykahvila rekisteröityi yhdistykseksi kesällä.

Perinnekylän kehittämisestä palaveerattiin useampaankin otteeseen. Aluelippu herätti eriäviä mielipiteitä; osa katsoi sen käännyttävän matkailijoita takaisin ja vaikeuttavan Perinnekylän liikkeiden toimintaa. Toisen näkemyksen mukaan myös Perinnekylän toiminnan tulisi olla kaupungille liiketaloudellisesti kannattavaa. Perinnekylä sai keinupuiston.

Poimintoja vuoden varrelta

* Siekkisen ja Kantatie 66:n kiertoliittymän taideteos herätti keskustelua. Monumentin suunnitteli virtolaissyntyinen Mari Heinonen.

* Toinen kappalainen Kaarina Salminen asetettiin virkaansa maaliskuussa. Seurakuntapastori Jouni Viirimäki aloitti työnsä Virroilla kesäkuussa.

* Maiju Mallat teki useissa ratsastuskilpailussa Virtain Kaupunkia tunnetuksi

* Kilkan Kalkan Pelimannit soitti ensimmäisenä virtolaisyhtyeenä Pori Jazzissa

* Karhu-oopperan orkesteri ja solisteja esiintyi kansainvälisessä lasialan kongressissa Tampereella.

* Koivurinteen päiväkodin lapset sijoittuivat toiseksi valtakunnallisessa pihataidekilpailussa. Lapset muotoilivat viime kesänä päiväkodin pihaan teoksen "Elävä kivi". Pihataidekilpailun järjesti Lastentarhalehti.

* Virtain Nuorisoseura Kalevan Nuoret toi harrastepäiviltä Lempäälästä 15 kunniakirjaa.

* "Lokoisa nojatuoli" Pirkanmaan alueella jaetulle toiselle sijalle "Suomi keksii puusta" -kilpailussa. Suunnittelijoina Jari Käppi Hämeenlinnasta ja Leilamaija Mäenpää Virroilta.

* Heimo Leinonen ja Päivi Iso-Hirvelä osallistuivat Maakunnan mestari -laulukilpailuihin.

* Marjatila Jussilalle myönnettin Maakuntien Parhaat -laatumerkki.

* Virtain Soininkylässä sijaitseva yhteistalo Sippola sai kunniamaininnan "Kaunein ja toimivin seurantalo" -kilpailussa. Kilpailun järjestivät yhteistyössä Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri, Pirkanmaan Maaseutukeskus ja Pirkanmaan Maa- ja kotitalousnaiset

* Kotalan PVY palkittiin parhaana Pirkanmaan Maaseutukeskuksen toimintakilpailussa.

* Keskustan ala-asteen 5B jakoi kolmannen sijan The road ahead prize -kilpailussa.

* Vankkurimännikkö valittiin vuoden 1997 karavaanarialueeksi

* Virrat oli mukana MTV:n Suomen kaunein kunta -kilpailussa. Yleisö äänesti Virtain kahdeksannelle sijalle.

* Virtain Naisvoimistelijat täytti 50v. Yhdistyksessä on noin sata jäsentä. Myös Kirkkokuoro täytti 50 v.

Julkaisutoimintaa:

* Sirpa ja Antti Koiranen (toim.): Väinö Koro. Hongan testamentti (Tutkivi) 1996
* Liisa Helimäki:"Näkyy rivien välistä". Kirja julkaistiin Elävien Runoilijoiden Seuran nimissä.
* Irma Huovinen: Elämääni Enossa ja Epilogi (Tutkivi) 1997
* Antti Koiranen (toim.): Kansantanssi arkistoissa. (Tutkivi) 1997
* Rauni Isoniemi (koonnut): Aina oppii, kun on kotoa pois. Sananparsia Virroilta.(Tutkivi) 1997
* Minna Härkönen ja Antti Koiranen (toim.): Härköskylän Sanomat 2 (Tutkivi) 1997
* Maija Lehtinen: Vienansineä (Koivu ja tähti osakeyhtiö) 1997
* Virrat 1918 -kirjasta otettiin lisäpainos keväällä 1997
* Vuokko Niskanen, Marjaliisa Pitkäranta: Satu ihmislapsesta (Karisto) 1997

Kuvat: Heli Väisänen

PENTTI JOUTTIJÄRVI

Martti Kituselle hautamuistomerkki

Virtain Seura otti tehtäväkseen pystyttää karhunkaataja Martti Kitusen haudalle muistomerkin hänen syntymänsä 250-juhlavuonna. Työn toteuttajaksi asetettiin keväällä -96 toimikunta, johon kuuluivat jäseninä Helvi Mylläri, Eeva-Liisa Ylä-Soini, Jorma Korhonen, Matti Lehtinen ja Kosti Mäkinen sekä puheenjohtajana Pentti Jouttijärvi.

Hautamuistomerkin perustana oleva luonnonkivi on Kitusen entisiltä mailta, mistä Uurasten kylätoimikunta toi sen paikoilleen. Laatta ja karhun pää on valettu Keski-Suomen Käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa Petäjävedellä. Kiven etupuolella on pronssinen laatta ja takana karhun pää, joka on valettu Kari Korhosen hallussa olevalla alkuperäisellä Yrjö Korhosen valmistamalla muotilla. Sitä on käytetty myös vuonna 1936 Kotalaan valmistuneen muistomerkin karhunpäiden valmistuksessa.

Muistokiven kustannukset ovat noin 10 000 markkaa. Hanketta ovat tukeneet kaupunki ja seurakunta, eri yhdistykset ja yhteisöt sekä yksityiset henkilöt niin rahallisesti kuin talkootyöllä. Hautamuistomerkki on Virtain Seuran hallinnassa.

Muistokivi paljastettiin Virtain Karhunpeijaispäivien aikana tänä kesänä. Muistomerkillä paljastuspuheen piti emerituspiispa Yrjö Sariola. Seurakuntatalolla pidetyssä juhlassa tervehdyksen esitti pastori Kaarina Salminen. Anna-Mari Ylä-Soini soitti pianoa ja HuK Martti Lummukka esitelmöi Martti Kitusesta. Virtain Seuran puheenjohtaja Liisa Saikkonen kiitti hautamuistomerkkihankkeen tukijoita, tilaisuuden esiintyjiä ja toimikuntaa, jonka johdolla työ toteutettiin.

Emerituspiispa Yrjö Sariola lausui paljastuspuheessaan muun muassa seuraavaa:

Olemme kokoontuneet paljastamaan kansallisesti kuuluisimman virtolaisen, karhunkaataja Martti Kitusen hautamuistomerkkiä. 164 vuotta sitten hänet haudattiin lähelle kirkkoa. On jo aikakin pystyttää muistomerkki hänen haudalleen. Virtain Seura ja kaikki hautakiven hankkimiseksi työskennellet ansaitsevat tästä kulttuuriteosta meidän kaikkien kiitoksen.

Martti Kitunen tuli laajalti tunnetuksi jo elinaikanaan. Hänen henkilökohtainen ystävänsä, seurakunnan silloinen kappalainen, Isak Perdén, kirjoitti lehtiin artikkelisarjan pian Kitusen kuoleman jälkeen. Sakari Topeliuksen Maamme-kirja teki 1800-luvun loppupuolella häntä tunnetuksi. Karhu-ooppera on kolmena viime vuonna nostanut uudelleen Kitusen elämäntyön julkisuuteen. Miten sopivaa onkaan, että nyt 250 vuotta hänen syntymänsä jälkeen, hänen kotitilansa mailta löydetty luonnonkivi pystytetään hautamuistomerkiksi.

Mikä sitten Martti Kitusessa on sellaista, että meidän tämän päivän virtolaisten on syytä vaalia hänen muistoaan? Minusta vastaus - ne hänen kaatamansa 198 karhua - jää pinnalliseksi. Mitä löytyy sen takaa?

Nostaisin esille kolme piirrettä. Ensimmäinen näistä koskee Kitusta talonpoikana ja ihmisenä. Hänen on täytynyt olla hyvin luova ihminen. Tuskin hän muutoin olisi tavoittanut arvonantoa niin laajalla alueella. Samalla kun hän saavutti luottamusta karhunkaatojahtien itseoikeutettuna johtajana, hän talonpoikana raivasi elintilaa keskelle salomaita aikana, jolloin pedot olivat alati uhkana karjalle ja ihmisille, niin kuin muistomerkkiin kiinnitetyssä laatassa lukee.

Maamme-kirjassa Topelius kuvaa Kitusen persoonaa: *"Tämä mainio karhunkaataja oli lempeäluontoinen, ilomielinen ja jumalinen mies, erinomaisen kohtuullinen ja ahkera, hänestä pitivät kaikki, jotka hänet tunsivat".*

Toiseksi nostan esille Kitusen luonnonystävänä. On tunnettua, että hän pikkupojasta alkaen samosi metsässä riistaa pyytäen. Kansallisessa elämäkerrastossa kerrotaan, että Kitusen mieltä kiinnostivat karhun elintavat ja hänestä kehittyi hyvä karhuntuntija. Oman aikamme luonnonsuojelun näkökulmasta saattaa pinnallisesti ottaen tuntua oudolta kutsua Kitusta luonnonystäväksi. Luonnon ja ihmisen välinen jännite oli kuitenkin Kitusen aikana aivan toinen. Silloin pedot olivat uhka ihmiselle.

Kuva: Virtain Valokuvausliike

Omaan aikaamme tultaessa meistä ihmisistä on tullut uhka pedoille. Pitkän ajan jälkeen on karhu palannut Kitusen maille.

Karhu-oopperassa on suurenmoisen kaunis kohta, jossa Martti kertoo lapsenlapsilleen suhteestaan luontoon ja karhuun. Pojanpoika kysyy: *"Vaari, mitä on syvissä metsissä?" "Karhuja - syvissä metsissä pitää aina olla karhuja. Viimeistä karhua älä ammu, sillä jos sen teet itsesi ammut"*, vaari vastaa. Vähän myöhemmin hän jatkaa: *"Ei saa ihmisen sotia luontoa tai toistansa vastaan."*

Kolmanneksi ja viimeiseksi luonnehdin Martti Kitusta oman aikansa virtolaiseksi kristityksi. Ei kai ollut mikään sattuma, että muistopatsas tahdottiin pystyttää paikalle, jonka taustalla näkyi Kitusen kirkkoveneranta. Niin kuin kirkkovene tänään soudettiin kirkkorantaan, niin Kitunenkin oli aikanaan soutamassa venettään kohti Virtain kirkkoa. Voimme aavistaa, miten suuri ilo täytti hänen ja toisten sen ajan virtolaisten mielen, kun uusi kirkko kohosi paikalleen ja alkoi kutsua kansaa uutuuttaan hohtavien holvien alle.

Martti Kitunen eli silloin parhaita miehuusvuosiaan. Lähes 60 vuotta myöhemmin hän kuoli ja hänet siunattiin haudanlepoon lähelle hänelle rakasta kirkkoa odottamaan ylösnousemuksen aamua. Me tämän päivän virtolaiset muistamme häntä kiitollisina ja siunaamme hänen elämäntyötään.

* * *

Juhlaesitelmässään humanististen tieteiden kandidaatti Martti Lummukka kertoi esi-isänsä Martti Kitusen elämänvaiheista. Kitunen syntyi 1.11.1747 Uurasten kylässä, nykyisen Kotalan Kituskylässä. Hän kuoli 6.10.1833. Hän eli koko elämänsä Kitusen talossa ensin vanhimpana poikana, sitten isäntänä ja lopuksi vaarina.

Martin isoisän isä Heikki Tuomaanpoika Pihlajavedeltä otti talon haltuunsa vuonna 1700. Talo oli autio ja huonossa kunnossa.

Martin isä oli Heikki Kitunen (1719 - 1782) ja äiti Maria Erkintytär (1724 - 1790). Hän polveutui Virtain Herraselta. Martti oli perheen esikoinen. Hänellä oli viisi veljeä ja kaksi sisarta. Martti oli innokas metsä- ja kalamies. Hän rakensi pauloja ja ansoja ja käytti jopa jousipyssyä, jolla hän ampui ensimmäiset jänikset. Rippivuonna hän sai ensimmäisen kivääriin. Isä-Heikki osti sen Honkalan Matilta. Ase oli suustaladattava piilukkokivääri, joka oli toimintavarma ellei ruuti päässyt kastumaan. Ensimmäisen karhun Martti ampui 16-vuotiaana.

Kitunen tapasi karhunkaatomatkalla loukkaannuttuaan tulevan vaimonsa Raskin Reetan (Markareetta Antintytär, s. 1745), joka hoiti hänet kuntoon. Vuoden kuluttua ensitapaamisesta pidettiin häät vuonna 1769. Savolaisukko antoi kuuluisan karhunhampaan häälahjaksi. Ensimmäinen lapsi Maria syntyi 1770 ja parin vuoden päästä Antti, josta tuli seuraava Kitusen isäntä, seuraavat lapset olivat Kaisa, Riitta ja Vappu.

Kitusen isäntä Martista tuli 1770 kun hänen Heikki-isänsä alkoi sairastella. Miehuusvuodet kuluivat talon töissä. Peltoala kasvoi ja pääluku navetassa nousi.

Kitunenkin hoiti hollikyytejä. Mies ja hevonen olivat Kankaanpään talossa passissa, jos joku sattuisi tarvitsemaan kyytiä.

Martin maine taitavana karhunkaatajana piti hänet jahtimatkoilla. Hän oli taitava käsistään ja takoi itse omat aseensa ensimmäistä pyssyä lukuunottamatta.

Vuonna 1802 Suomen Talousseura myösi Kituselle mitalin ansioista karhunkaatajana aikana, jolloin petoeläimet olivat alituisena uhkana matsälaitumilla kulkevalle karjalle ja kaskiviljelyksille. Viimeisen karhun Martti ampui 1821 Laukaassa 74 vuoden ikäisenä, tämä oli hänen 198. täysi-ikäinen karhunsa.

Martin maine kasvoi karhu karhulta. Lopulta koko Länsi-Suomi tunsi Kitus-Martin. Hän on kaatanut karhuja kotipitäjänsä lisäksi Ähtärissä, Keuruulla, Ruovedellä, Kurussa, Kauhajoella, Härmässä ja Laukaassa.

Heikki Korhonen on kirjoittanut vuonna 1935 romaanin isoäitinsä isoisästä Martti Kitusesta.

Hautamuistomerkkiä peittänyttä verhoa ovat poistamassa Jorma Korhonen (vas.) ja Martti Jytilä. Kunniavartiossa ovat Jonna Korhonen ja Janne Aittolahti. Kuva: Sirpa Leppälä.

JYRKI KÄPPI

Kitunen, kouko ja kultti

Aikojen alussa saivat pohjoiset erämaat asukkaakseen metsän kuninkaan, koukon. Neljännesvuosituhatta sitten Virtain Uurasten kylässä syntyi Martti Heikinpoika Kitunen. Kuusitoista vuotta myöhemmin tapahtui merkittävä kohtaaminen Uurasten saloilla.

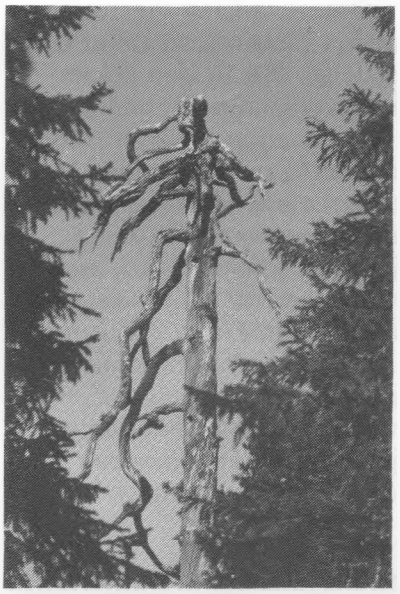

Karhu, Hiiden honka sai hampaansa hongan hopeaoksasta, kyntensä kuusesta kultaisesta.
Kuva: Antti Laitinen

Kouko, karhukultti ja Kitunen olivat sisältönä Perinnekylän Pitäjänmakasiinissa järjestetyssä Karhun tie -näyttelyssä viime kesänä.

Karhun tie oli koottu kahdesta pääteemasta: myytistä karhun synnystä ja siihen liittyvästä kultista sekä legendaarisesta karhunkaatajasta, Martti Kitusesta. Karhu-myytti, tarina ensimmäisen karhun synnystä, on yleismaailmallinen syntytarina. Se tunnetaan niin pohjoiskalotin lappalaisten, Siperian kansojen kuin Pohjois-Amerikan intiaanien keskuudessa.

Suomalaisessa kansanperinteessä karhun syntytarinoita on kolme. Yhdessä karhu on syntynyt ve-teen heitetyistä villoista, toisen mukaan se on syntynyt maasta ja kolmannessa tarinassa se on saanut alkunsa Otavan tähtikuviossa, taivaan navalla.

"Miss' on karhu synnytetty?
Tuoll'on karhu synnytetty.
Otavaisen olkapäillä.
seitsentähtien selällä."

Myytin eräässä toisinnossa ensimmäinen karhunpentu leikki taivaallisen kotinsa pihamaalla ja näki taivaankannessa olevasta reiästä maan. Karhunpentu ihastui maan vehreyteen ja makoisiin marjoihin. Hän pyysi isältään Ylijumalalta lupaa päästä maan pinnalle. Karhun isä kielsi, koska ylijumalana näki karhun tulevan kohtalon. Anelujen jälkeen isä suostui pyyntöihin ja laski ensimmäisen karhun maahan kultaisessa kätkyessä hopeisten vitjojen varassa. Samalla Ylijumala määräsi maan asukkaat kunnioittamaan poikaansa karhunpeijaismenoin, tarkoin määrätyin tavoin kuinka karhua tulee metsästää ja kunnioittaa sekä lopuksi palauttaa takaisin taivaalliseen alkukotiin.

Maan päällä karhun otti vastaan Mielikki Metsän Emäntä. Hän kasvatti ensimmäisen karhun *"Alla kuusen kukkalatvan, alla penseän petäjän"*. Mielikki suki karhun turkin villoista, nouti karhulle hampaat hongan hopeaoksasta ja kynnet kultaisesta kuusesta. Lopulta hän lähetti kontion metsän emuun, hiiden hongan asuinsijoille erämaihin.

Erämaassa karhu kohtasi metsästäjänsä yhä uudestaan ja uudestaan. Ensimmäisenä alkuaikana säädetyn rituaalin, karhunpeijaisten, avulla suuri saaliseläin palautettiin aina uudestaan alkukotiinsa ja sitä kautta takaisin erämaihin saaliseläimeksi.

Martti Kitunen

Aikaa kului lukematon määrä, kunnes karhu syksyllä vaeltaessaan Virtain pitäjän Uurasten kylän liepeillä vuonna 1763 kohtasi jälleen kerran matkansa pään 16-vuotiaan pojan musketinluodista. Poika oli Martti Kitunen. Kitunen syntyi 1747 Uuraisten kylässä. Hän oli pienikokoinen ja heiveröinen poika ja vanhemmat olettivat, ettei pojasta olisi raskaisiin talon töihin. Martti Kitunen alkoi jo nuorena poikana käydä metsällä. Metsästyksestä tuli hänelle myöhemmin ammatti.

Vaikka karhunpeijaisiin liittyvät tavat olivat hävinneet kirkon ja maallisen vallan toimesta, tiedettiin Kitusen kunnioittaneen karhua tervehtimällä surmattua karhua käpälästä pitäen; "Terveeksi, hyvä mettä" ja tekemällä metsästystaikoja. Kitusen talon pihalla kasvaa suuri kuusi, jonka juurelta on perimätiedon mukaan löydetty karhunhampaita.

Karhunkaatajana Kitunen tuli kansan tietoisuuteen vasta kuolemansa jälkeen. Virtain seurakunnan kappalainen pastori Perdén julkaisi vuosi Kitusen kuoleman jälkeen 1834 useita artikkeleita Kitusen urotöistä Åbo Morgonbladetissa. Legenda ja kansallissankari karhunkaatajasta tuli vuoden 1875 jälkeen kun Z. Topeliuksen Maamme-kirja oli julkaistu.

Martti, Mesikämmen, myytti, multimedia

Karhun ja Kitusen kehystarina oli pohjana näyttelylle. Karhuun

ja sen metsästykseen liittyvästä aineistosta valittiin näyttelyn perusteemoiksi karhun synty, karhunmetsästys, karhunpeijaiset, karhunkalloriitti, karhumyytti ja kansanusko sekä Martti Kitunen.

Näyttelyn toteuttamisessa pyrittiin etsimään perinteiseen museo- ja esinenäyttelyyn uusia elementtejä. Normaalissa museonäyttelyssä on kaksi ulottuvuutta: esineiden ja kuvien ulottuvuus sekä teksti. Karhun tie -näyttelyyn haluttiin tuoda esine-kuva-teksti -ulottuvuuden lisäksi kolmantena ulottuvuutena valo- ja äänimaisema, valon ja lavastuksen syvyysvaikutelma, jota tukee äänen ja musiikin kolmiulotteisuus. Neljättä ulottuvuutta näyttelyyn tuotiin multimedialla, kuvan, tekstin, äänen ja musiikin sähköisenä koosteena.

Virroilla oli syksyllä -96 alkanut Virtain Seudun Kauppaoppilaitoksessa uutena opiskelulinjana multimedian suuntautumisvaihtoehto.

Opiskelijoista koottiin kahdeksan hengen työryhmä suunnittelemaan ja toteuttamaan oppilastyönä näyttelyn multimediasisältöä; grafiikkaa, musiikkia, ääniä, ohjelmointia, tekstejä, valokuvia ja kuvankäsittelyä.

Työ aloitettiin näyttelyteemojen valinnalla, johon vaikutti muun muassa rakennuksen huonetilojen antamat rajoitukset ja mahdollisuudet valo-ääni-multimedia tilaratkaisuille.

Teemasisällön valinnan jälkeen suunniteltiin käsikirjoitus niin varsinaiselle näyttelylle, valo- ja äänimaisemille kuin multimedialle. Rinnan käsikirjoituksen valmistamisen kanssa alkoi multimedian sisällönsuunnittelu, jossa yli kahdestakymmenestä teemasta lopullista toteuttamista varten valittiin kahdeksan.

Samalla aloitettiin multimedian ja äänimaisemien sävellystyö sekä valokuvaaminen. Kuvauksia tehtiin Ähtärin eläinpuistossa, Seitsemisen kansallispuistossa, Kituskoskella ja Perinnekylässä.

Näyttelyn lavastus- ja valosuunnittelu käynnistyi maaliskuussa yhteistyössä SF Äänikuva Oy:n Reijo Hammarin ja Erkki Honkakosken kanssa.

Näyttelyn rakennetyöt Pitäjänmakasiinissa aloitettiin toukokuussa. Silloin tehtiin kiinteät näyttelyrakenteet ja johdotukset äänitekniikkaa varten. Samaan aikaan koottiin multimedian eri osat ääni, musiikki, grafiikka, tekstit ja valokuvat yhdeksi kokonaisuudeksi. Multimedian ohjelmointi tapahtui kauppaoppilaitoksella samoin kuin studioäänitykset sekä sävelmien ja äänimaisemien poltto CD-levyiksi.

Valmistelutyö kesti kaikkiaan neljä kuukautta. Näyttely avattiin kesäkuun alussa yleisölle. Karhun tie -näyttelyn rahoittivat Virtain kaupunki, Virtain Yrityspalvelu ja Pirkanmaan maaseutuelinkeinopiiri. Näyttelyn tuotti Virtain kaupunki. Karhun tie -näyttelyyn kävi kesän aikana tutustumassa noin 3000 ihmistä.

Karhun syntyrunot säilyivät pisimpään savolaismurteiden alueella ja Itä-Suomessa. Karhu on kaadettu Ilomantsissa 1940-luvulla.
Kuva: Suomen Metsästysmuseo.

HELI VÄISÄNEN

Musta Albiino jatkaa virtolaisrockin menestystä

Rockpiireissä Virroilla on pitkät perinteet. Kaupunki on vuosikausia tunnettu merkittävien juhannusjuhlien näyttämönä. Virroilta on myös löytynyt useita SM-tasolla noteerattuja rockyhtyeitä kuten Donna, Siberia ja Ferdy's Skerdys.
Tähän listaan on kivunnut kuluneen vuoden aikana uusi tulokas, Musta Albiino.

Yhtyeenä Musta Albiino on verraten nuori. Bändi on perustettu vasta vajaat kaksi vuotta sitten. Menestystä on kuitenkin ehtinyt karttua jo varsin mukavasti. Huhtikuussa Musta Albiino sijoittui valtakunnallisessa Rocklyriikan loppukilpailussa toiselle sijalle.

Musta Albiino osallistui kilpailuun kitaristinsa Jouko Korhosen kolmella sanoituksella. Noteerauksen myötä yhtye sai useita esiintymistilaisuuksia eri puolilta Suomea.

Lokakuussa yhtye piti Virtain mainetta yllä arvostetussa Rock SM-finaalissa. Mustan Albiinon tie vei loppukilpailuun kasettikarsinnan ja semifinaalin kautta. Tuliaisina Tampereella pidetystä finaalista oli kolmas sija. Lisäksi yhtye nimettiin yleisön ylivoimaiseksi suosikiksi.

Tulevaisuus näyttää mitä mitalisija vielä poikiikaan, olihan paikalla kuuntelemassa runsaasti levy-yhtiöiden ja media-alan tärkeimpiä vaikuttajia.

Huomionosoitus kotikaupungilta

Virtain kaupunki myönsi juhannuksena VirratRockin esiintymisen yhteydessä yhtyeelle stipendin, jonka toivottiin olevan starttina levyn tekemiseen.

Huomionosoituksen myöntämisperusteissa todettiin muun muassa seuraavaa: *"Musta Albiino on tähän mennessä edennyt määrätietoisesti omaa persoonallista linjaansa kehittäen ja uutta tuottaen. Yhtye soittaa sujuvasti, omien kappaleiden sanoitukset ovat omaperäisiä ja esiintyessään yhtye osoittaa tyylitajua ja pitää myös lauluilmaisua tärkeänä. Virtain kaupungin kannalta on myönteistä, että yhtyeen esittämien omasanoitusten lähtökohtana on oma lähiympäristö ja siihen liittyvät tunnot."*

Musta Albiino -yhtyeessä vaikuttavat: Markku Touronen (laulu), Eero Laitinen (kitara), Jouko Korhonen (kitara), Jukka Sammatti (basso) ja Jari Syvälä (rummut). Yhtye on äänittänyt kaksi omakustannusdemoa, joista ensimmäistä on ehditty myydä jo parisensataa kappaletta.

Musta Albiino -yhtyeeseen kuuluvat vas. Jukka Sammatti, Jari Syvälä, Markku Touronen, Eero Laitinen ja Jouko Korhonen. Kuva: Heli Väisänen

OSMO POIKONEN

Nimikkolajit Virroillekin

Viime keväänä virtolaisia askarrutettiin nimikkolajien valinnalla. Monet kunnat ja maakunnat olivat jo ehtineet etsiä omaa aluettaan kuvaavia lajeja. Virroilla asiaan tartuttiin juurevasti, kunhan ajatus oli ensin kunnolla hautunut.

Nimikkolajikilpailuun, jossa etsittiin eläintä ja kasvia, tuli vastauksia liioittelematta useita satoja. Lähes kaikki koululaiset olivat asiassa mukana. Ehdotusten kirjo oli laaja ja perustelut osin omaperäisiä. Ilmeni, että eläimen valinnan sijaan oli aihetta valita erikseen sekä nimikkonisäkäs että -lintu.

Nimikkönisäkkääksi valittiin itseoikeutetusti karhu. Kilpailijoiden perusteluissa asiaa pidettiin Martti Kitusen perinnön vuoksi itsestäänselvänä. Lisäksi karhuja asuu Virroilla vakituisesti. Otso on sukua koiraeläimille, mutta on aisteiltaan niitä paljon tarkempi ja luonteeltaan varovaisempi. Moni virtolainen onkin varmasti "nähnyt" karhun, eikä ole aavistanutkaan tulleensa havaituksi.

Linnuista laulujoutsenen katsottiin parhaiten kuvaavan Virtain luontoa. Joutsenet ovat talvehtineet useana vuonna Marttisen alasen ja Herraskosken paikkeilla ruokaillen sulassa, huuruavassa vedessä pakkasesta valittämättä. Usein linnut menevät levolle Toisveden valkoiselle jäälakeudelle, mihin ne koostaan huolimatta hämmästyttävästi katoavat. Virrat on eräs parhaista, ellei peräti paras, joutsenten talvehtimispaikka koko sisämaassa. Kevään muuttoaikaan lintuja näkee suurin joukoin muun muassa Vermasjärvellä, missä ne hetken levähtävät ennenkuin jatkavat matkaansa pohjoiseen.

Nimikkokasvin valinta aiheutti raadille eniten päänvaivaa, sillä mitään selvästi erottuvaa ehdotusta ei vastauksissa ollut. Ehkä eräänlaiseksi kompromissiksi päädyttiin metsätähteen.

Metsätähden valkean kukan tuntevat varmasti kaikki luonnossa kulkijat, mutta kauneudestaan huolimatta se jää monesti vaille huomiota. Kasvi on vaatimaton, paikkakunnalla yleinen joka kylässä. Se kuvastaa varjoisia kuusikoitamme ja korostaa metsän merkitystä kuntamme asukkaille.

Kaupalliselta kannalta ajateltuna on metsätähden kukinnosta helppo tarvittaessa laatia logo erilaisiin tarkoituksiin.

Virtain luonnonsuojeluyhdistys kiittää vielä kerran kaikkia kilpailuun osallistuneita ja toivottaa kaikille rauhallista joulunaikaa.

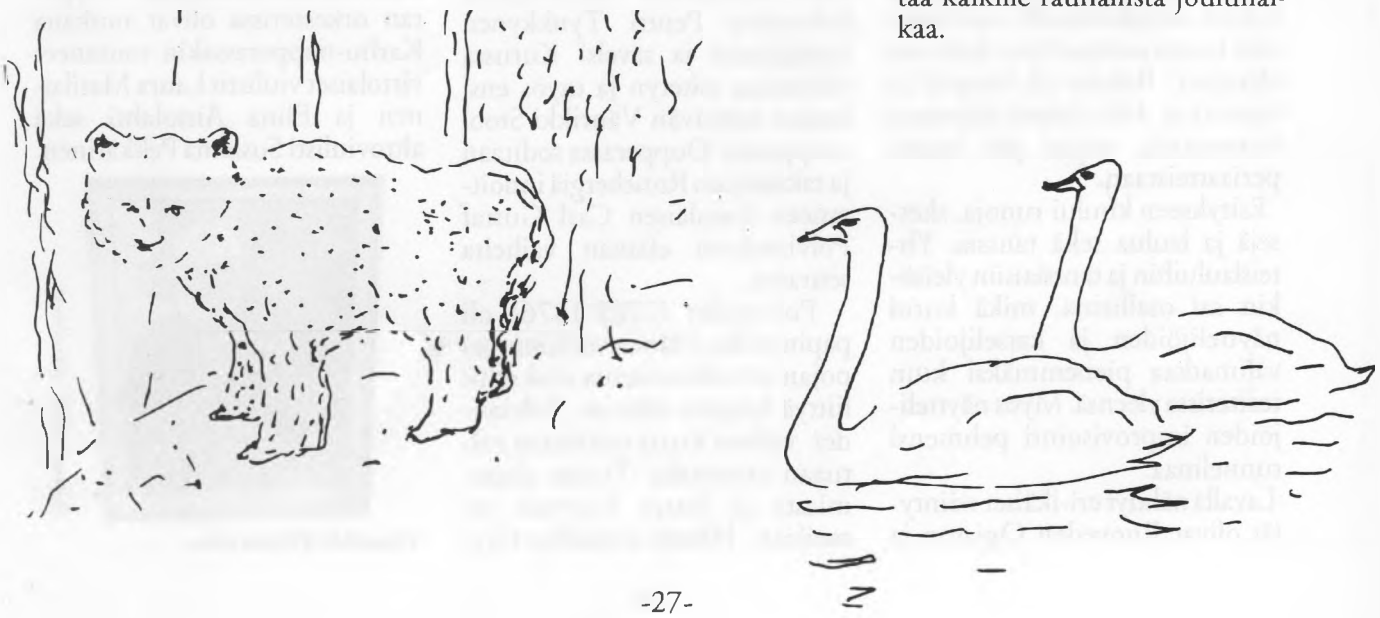

SUSANNA PEKKARINEN

Virtolaiset mukana lähikuntien kulttuurielämässä

Karhu-ooppera jätti kuluneiden kolmen vuoden aikana pysyvät tassunjälkensä Virtain elämään. Karhu osoitti miten suuri talkoohengen voima voi olla. Se oli näyttö virtolaisesta esiintymis- ja luomistaidosta parhaimmillaan.

Virtain taiteellisuuden tuulet puhalsivat kuluneen vuoden aikana muuallakin kuin Alasella Torisevalla. Virtolaiset ehtivät osallistua myös Visuveden ja Kurun kulttuurielämään näkyvällä tavalla.

Visuvedellä nähtiin "Visuvedeltä vähäsen"- esitys ja Kurussa esitettiin "Vänrikki Stool" -ooppera. Suurin osa Visuveden ja Kurun näyttämöillä vierailleista virtolaisista oli innolla mukana myös Karhu-oopperassa.

Jorma Luukko ja Matti Maijala mukana Visuvedeltä vähäsen -esityksen rooleissa.

Visuvedeltä enemmän kuin vähäsen

Visuvedeltä vähäsen -esitys sai ensi-iltansa heinäkuun loppupuolella. Sen oli käsikirjoittanut ja ohjannut visuvesiläissyntyinen Pirkkoliisa Tikka. Esitys juhlisti taiteilijan 50-vuotisjuhlaa ja vei yleisönsä Tikan äidinisän, Arvo Raholan, aikaisen Visuveden tapahtumiin.

Musiikkipainotteinen näytelmä kokosi sirpalemaisilla kohtauksilla kuvan sokean Arvo Raholan elämästä. Rahola oli lempeä ja lapsirakas. Hän höysti elämänsä huumorilla, mutta piti kiinni periaatteistaan.

Esitykseen kuului runoja, sketsejä ja laulua sekä tanssia. Yhteislauluihin ja tanssiaisiin yleisökin sai osallistua, mikä kuroi näyttelijöiden ja katselijoiden välimatkaa pienemmäksi kuin teatterissa yleensä. Myös näyttelijöiden improvisointi pehmensi tunnelmaa.

Lavalla nähdyt eri-ikäiset esiintyjät olivat Ruoveden Opiston ja Virtain Kansalaisopiston Raholaryhmän jäseniä. Virtolaisista Mari ja Jorma Luukko sekä Matti Maijala nähtiin Visuvedeltä vähäsen -esityksen rooleissa. Maijala lauloi, näytteli ja lausui Arvo Raholan osan, kun taas Luukoilla oli useampikin osa näyteltävänään. Osistaan he selviytyivät kokenein ottein.

Polviander innoitti Runebergin kynää

Karhu-oopperan musiikin voimin virtolaisten tietoisuuteen kohonnut Pentti Tynkkynen käsikirjoitti ja sävelsi Kurussa elokuussa esitetyn ja myös ensi kesänä nähtävän Vänrikki Stool -oopperan. Oopperassa soditaan ja rakastetaan Runebergiä innoittaneen kurulaisen Carl Gustaf Polvianderin elämän vaiheita seuraten.

Polviander (1788-1876) oli papin poika. Hänen vanhimman pojan velvollisuutensa olisi ollut liittyä hengen säätyyn. Polviander vaihtoi kirjat miekkaan tultuaan erotetuksi Turun akatemiasta ja liittyi Suomen armeijaan. Hänen sotilaalliset kykynsä huomattiin ja hän sai paikan majoittajana Ruoveden komppaniassa. Polviander taisteli Porin Rykmentin riveissä Ruotsin sodassa Napoleonia vastaan. Vänrikki oli arvossa pidetty pitäjäläinen ja tunnettu mainiona tarinankertojana. Hän ystävystyi Runebergiin. Runoniekka sai vänrikiltä paljon aineistoa Vänrikki Stoolin tarinoihin, Hirvenhiihtäjiin ja moniin muihin runoelmiinsa.

Vänrikki Stool -oopperassa nähtiin Irja Majasen ohjaamia vaskivesiläisiä tanhuajia. Oopperan orkesterissa olivat mukana Karhu-oopperassakin soittaneet virtolaiset viulistit Laura Matilainen ja Elina Aittolahti sekä alttoviulisti Susanna Pekkarinen.

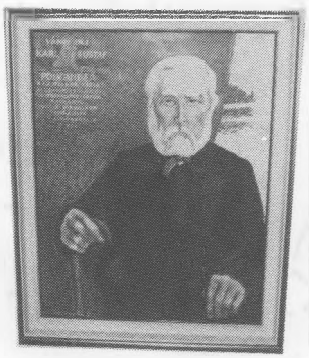

Kuvat: Heli Väisänen

Vänrikki Polviander.

Tervehdys Virroille

SANAT JA SÄVEL: ARVO RAHOLA

Sekakuoro- tai yhteislaulu

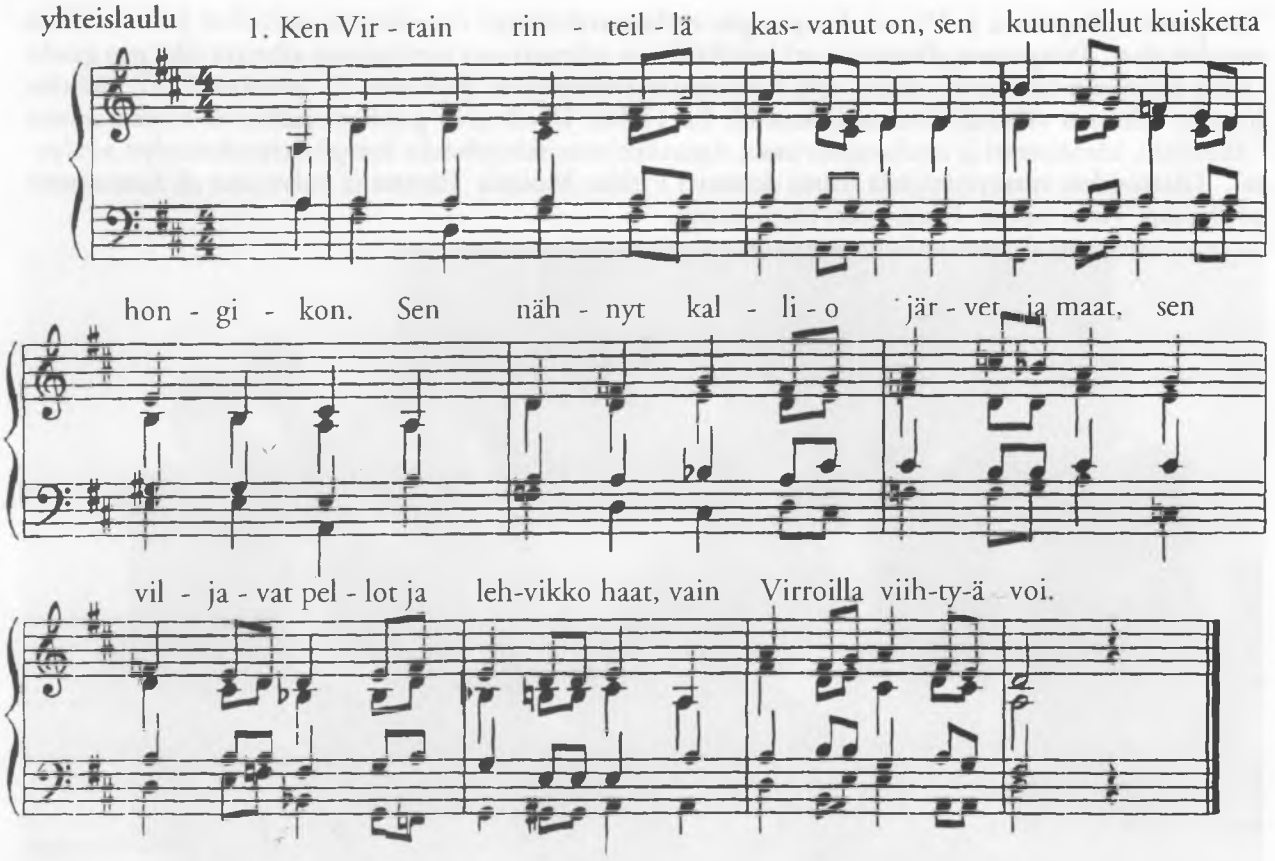

2. Kun välkkeen Toisveden kirkkahan näät
tai korkeina kuohuvat vaahtopäät,
sen juhlavan kanavakujanteen
tai Herraskoskeen syöksyvän veen,
ne sieluhun sointuja soi.

3. Käy tuonne kulkuni kirkolle päin,
on Virtain veet siellä edessäin.
Soi sinne lauluni salmien taa,
on meille kallis tää Virtain maa,
min Luojamme lahjaksi loi.

4. Tää Virrat mulla ain' mielessä on,
jos minne käyn käskystä kohtalon,
jos mitkä nähdä saan vierahat maat,
sä syömmeni aatokset armaimmat saat.
Sä loistat kuin kirkkahin koi.

Arvo Rahola syntyi Visuvedellä. Hän oli kauppias Johan August Heleniuksen poika. Sisaruksia oli kaikkiaan yhdeksän. Heistä vanhimmat, Arvo ja Jussi, lupasivat isän kuolinvuoteen ääressä huolehtia nuoremmista sisaruksista. He molemmat antoivat myös ehdottoman raittiuslupauksen, jonka molemmat pitivät elämänsä loppuun saakka.

Arvo Rahola lopetti koulunsa lukioasteelle ja suuntautui myöhemmin liikealalle. Hän toimi myöhemmin Tammerkosken tukkukaupan johtajana. Viimeiset vuotensa hän asui Visuvedellä, jossa hän sävelsi ja sanoitti huomattavan määrän lauluja.

ANTTI KOIRANEN

Virtain pelimannit väitöskirjan keskipisteenä

Tampereen yliopiston ja Virtain kaupungin tutkimusyhteistyö on edennyt aaltoillen kolmentoista vuoden ajan. Tampereen yliopiston eri laitoksilla on valmistunut virtolaisista aiheista sekä pro gradu -töitä maisterin tutkintoa varten että lisensiaatintutkimuksia. Elokuun 23. päivänä 1997 päästiin lopulla tohtorin väitöskirjaan asti, kun fil. lis. Helmi Järviluoma puolusti julkisesti tutkimustaan "Musiikki, identiteetti ja ruohonjuuritaso. Amatöörimusiikkiryhmän kategoriatyöskentelyn analyysi". Tilaisuuden vastaväittäjänä toimi dosentti Pirkko Moisala Turusta ja valvojana eli kustoksena professori Timo Leisiö Tampereen yliopistosta.

Helmi Järviluoman väitöskirja on ns. artikkeliväitöskirja, johon on koottu samaa aihepiiriä käsitteleviä aiemmin julkaistuja artikkeleita. Näiden lisäksi työssä on johdantona teoreettinen katsaus tutkimusmenetelmiin ja -aineistoon.

Väitöskirjatyön empiirisen tutkimusaineiston muodostaa 25 tunnin ääninauhamateriaali Virtain Pelimannien harjoituksissa tallennetuista keskusteluista vuosilta 1988-97. Järviluoma analysoi niitä sosiologisten keskusteluanalyysimenetelmien (mm. Harvey Saeksin jäsenkategorisoinnin analyysin) avulla.

Pelimannien keskustelut liikkuvat yksittäisten käytännön pikkuasioiden ja valtakunnallisen kansanmusiikkipolitiikan välillä. Työstä huokuu selkeä naisnäkökulma, jossa erityistä huomiota kiinnitetään pelimannimusiikin harrastajakunnan yksipuoliseen sukupuolijakautumaan ja pelimannien suhtautumiseen ryhmässä osallistuvana havainnoijana toimivaan naispuoliseen jäseneen ('rinsessaan').

Konstasta potkua pelimanneille

Artikkelissa "Kansanmusiikkiliikkeen elementit katosta lattiaan" Helmi Järviluoma esittelee suomalaisen pelimannitoiminnan aktivoitumista erityisesti paikallisella tasolla. Virtain kansalaisopiston pelimannipiirit 70-luvun alussa loivat sivukyliin aitoa elämää ja harrastuneisuutta, joka oli omiaan hidastamaan maaltapakoa. Piireihin osallistui yli sata soittajaa, mikä valtakunnallisessakin mittakaavassa on kunnioitettava määrä.

Kansanmusiikin 'hyväksytyksi' tuleminen erityisesti Konsta Jylhän idolisoinnin kautta edesauttoi arvattavasti ylittämään osallistumiskynnyksen.

Pelimanniutta ei kuvata vain positiiviselta puolelta. Arvostuk-

sen puute ja kategorisoituminen ovat ongelmia, joita pelimannit keskusteluissaan käsittelevät. Pelimanneilla on valmius soittaa vaikka kaikkien poliittisten järjestöjen juhlissa (kuten ovat tehneetkin), mutta "uskonnollisiin piireihin heillä ei sen sijaan ole aina asiaa".

Valssit pääosassa

Pelimannien ohjelmistoon pureudutaan artikkelissa "Mantsuriasta Perikylään: paikka ja pelimannimusiikki". Virtain pelimannien monipuolinen ohjelmisto on tyypillinen suomalaisille pelimanniryhmille.

Repertuaari on hyvin praktisesti rakennettu, pääasiassa tanssittavia kappaleita. Vain soitettavaksi tarkoitettua musiikkia on hyvin vähän. Erityisesti valsseja tuntuu ryhmillä olevan runsaasti, virtolaisillakin 43 % koko aktiivisesta ohjelmistosta.

Helmi Järviluomaa kiinnostaa ohjelmistossa erityisesti paikka ja sen esilletuleminen musiikissa. Suomalaisista suomalaisin "Morjensta Manta" on yhtä lailla ruotsalaisista ruotsalaisin "Kväsarvalsen" (ei Kvaknäsvalssi, kuten artikkelissa mainitaan) tai ylivieskalaisista ylivieskalaisin "Koppelovitun valssi".

Hän kysyy, "miten 'paikalliset' ja 'kansainväliset' elementit onnistutaan artikuloimaan virtolaiseksi, hämäläiseksi ja suomalaiseksi pelimannimusiikiksi".

Tutkija päätyy yhteenvetona siihen, että *"paikka toden totta tuli esiin ohjelmistoa valittaessa, ohjelmistosta puhuttaessa ja kappaleiden nimissä. Siihen, näkyykö teema myös musiikissa ja voiko sitä musiikkianalyysillä selvittää, on pakko myös vastata varovaisen myönteisesti. Virtain pelimannien musiikki auttaa heitä sijoittumaan maailmaan, luo heidän ihmisyyttään ja suhteitaan muihin ihmisiin ja paikkoihin."*

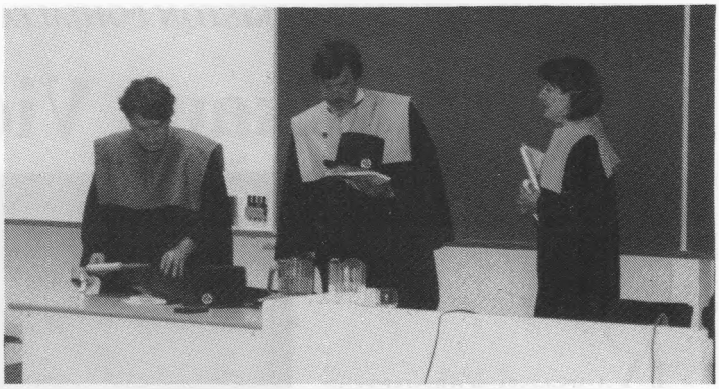

Helmi Järviluoma väitteli pelimannimusiikista. Vastaväittäjänä toimi dosentti Pirkko Moisala ja kustoksena professori Timo Leisiö. Kuvat: Erkki Pajumäki

Miten pelimanni pukeutuu?

Mielenkiintoinen artikkeli pelimannien pukeutumisesta analysoi myös pelimanniliikkeen muuttumista paikallisella tasolla. Yhteenkuuluvuuden tunnetta vahvistetaan yhtenäisen pukeutumisen avulla. Mustista juhlapuvuista kansallispuvun kautta yhtenäiseen univormuun (valkoinen paita, värikäs liivi ja harmaat housut) siirtyminen on valtakunnallisestikin tyypillinen ilmiö.

Helmi Järviluoma pureutuu myös kansallispukuproblematiikkaan ja erityisesti siihen, miksi pelimannipiireissä luovuttiin kansallispukujen käytöstä ja ryhdyttiin käyttämään ryhmälle teetettyjä liivejä ja suoria housuja. Selittääkö "vatsakummun ilmaantuminen" kaiken, vai olisiko syitä haettava myös yleisestä suhtautumisesta kansantanssiliikkeen kansallispukuintoiluun?

Helmi Järviluoman väitöskirjatyö ei ole ensisijaisesti paikallisen pelimannitoiminnan kuvaus, vaan erityisesti kansanmusiikin tutkimuksen uusien menetelmien esittely ja testaus.

Kansanmusiikin tutkimus tukeutuu monilta osin vakiintuneiden tieteenhaarojen menetelmiin. Tässäkin sosiologiset tutkimusmenetelmät muodostavat rungon työlle, mutta toisaalta siitä on löydettävissä yhtä lailla myös kulttuuriantropologian ja etnologian käyttämiä menetelmiä.

Kirjaa on saatavissa yliopiston kulttuurintutkimusasemalta hintaan 140 mk + toimituskulut lähetettäessä.

Kylmä ja luminen joulukuu lupaa hyvää vuotta.

Yhtä täynnä kun joki on jouluna - tyhjä se on juhannuksena

Rauni Isoniemi

Maijan rakkaus Vienaan kypsyi kirjaksi

I.K. Inhan valokuvaama Okku-tyttö on ollut Maijan innoittajana. Kuva: Heli Väisänen

"Runsaasti kukoistavan Karjala-kirjallisuuden keskellä Maija Lehtisen runot välkehtivät lämmintä valoaan kuin jokisimpukoiden, raakkujen, helmet."

- Pekka Laaksonen, Pirta, Kalevalaisten Naisten Liiton jäsenlehti 3/97-

* * *

"Toisin kuin monilla Karjalan kävijöillä, Maija Lehtisellä on ollut aikaa elää kokonainen vuosi haaveittensa maassa, tutustua kunnolla runokylien ihmisiin ja heidän arkiseen elämäänsä. Tämän takia hänen runonsa eivät olekaan surusilmäistä nostalgiaa, satunnaisen matkailijan satunnaista ihastelua tai kauhistelua. Maija Lehtinen kuuluu siihen palavasieluiseen ystäväpiiriin, joka pyyteettömästi ja sitkeästi on jo pitkään työskennellyt vienalaisen kulttuurin hyväksi Arhippa Perttusen säätiön piirissä."

- Pekka Laaksonen, Pirta, Kalevalaisten Naisten Liiton jäsenlehti 3/97-

* * *

"Lehtisen runot eivät ole mitään korulauseita tai ihannoivaa karelianismia, vaan aitoa arjen kokemusta siitä, mitä ihminen sisimmässään tuntee ja kokee. Lehtisen runoutta voisi luonnehtia uuskansanrunoudeksi, jossa modernismi on pukeutunut arkeen. Eräässä mielessä se on kalevalaista käyttölyriikkaa, kalevalaista siinä mielessä, että se on kalevalaisuuden henkäyttämää, vaikkei olekaan mitallista. Se onkin hyvä, sillä näin Lehtinen on pystynyt vangitsemaan paremmin hetken läsnäolon, hiljaisuuden ja ikuisen runon."

-Risto Kormilainen, Kainuun Sanomat 26.9.1997-

* * *

"Toimittajana työskentelevän Lehtisen ote ja ilmaisu ovat selkeästi kirjoittamisen ammattilaisen; innostaan ja tunnekuohusta huolimatta hän saa etäisyyttä tekstiin. Koko kirjaa sävyttää lämmin huumori kokonaisuuden pysyessä hallinnassa."

-Taina Ratia, Turun Sanomat 2.8.1997-

* * *

"Maijalle hymyilevä tämän päivän Viena avautuu runokylien arjessa ja pruasniekoissa ja ennen kaikkea kirjan tekijäin lukuisten ystäviensä, heimolaistensa ja tuttaviensa kautta."

" Useita matkoja vienankarjalaiseen sieluun tehnyt Maija Lehtinen elävin runoin kertoo kylissä elävistä ihmisistä. Runot eivät ole riimitettyjä, ne ovat kauniisti ääneen ajateltuja asioita, syvää rakkaudentunnustusta. Ja kuinka muuten esimerkiksi Pirttilahden paratiisin ilonsinisine kissankelloineen voi kahlehtia riimeihin ja raameihin."

- Svetlana Statskoit', Vienan Viesti, Uhtua 31.7.1997-

* * *

"Ja sitten Vienansineä. Kirja, joka vie lukijansa nykypäivän Vienan Karjalaan runollisesti, lämpimästi ja hauskasti. Kirja, joka elää runokylien arkipäivää ja praasniekkoja, kuvaa kultareunaisia teehetkiä ja lumoavia starinankertojia."

"Runoissaan Lehtinen ei kutsu tulisesti lukijaa taistelemaan Vienan huomisen puolesta. Hän sentään vain ottaa lukijan matkalle pitkin kylien maisemia, tutustuttaa hänet sydämellisiin ihmisiin ja maalailevan, paikoin pehmeästi tuudittavankin kertomistyylin avulla Lehtisen Viena-rakkaus juurtuu itsestään lukijankin sydämeen."

- Mikko Nesvitski, Karjalan Sanomat, Petroskoi 24.5.1997-

Pimeys on lämmin
siihen on hyvä kadota
niinkuin ei olisikaan
ja silti on
tähdet tulevat vastaan
yksi kerrallaan
ja kaikki yhdessä
yhtäkkiä tiedän että
lumisade alkaa

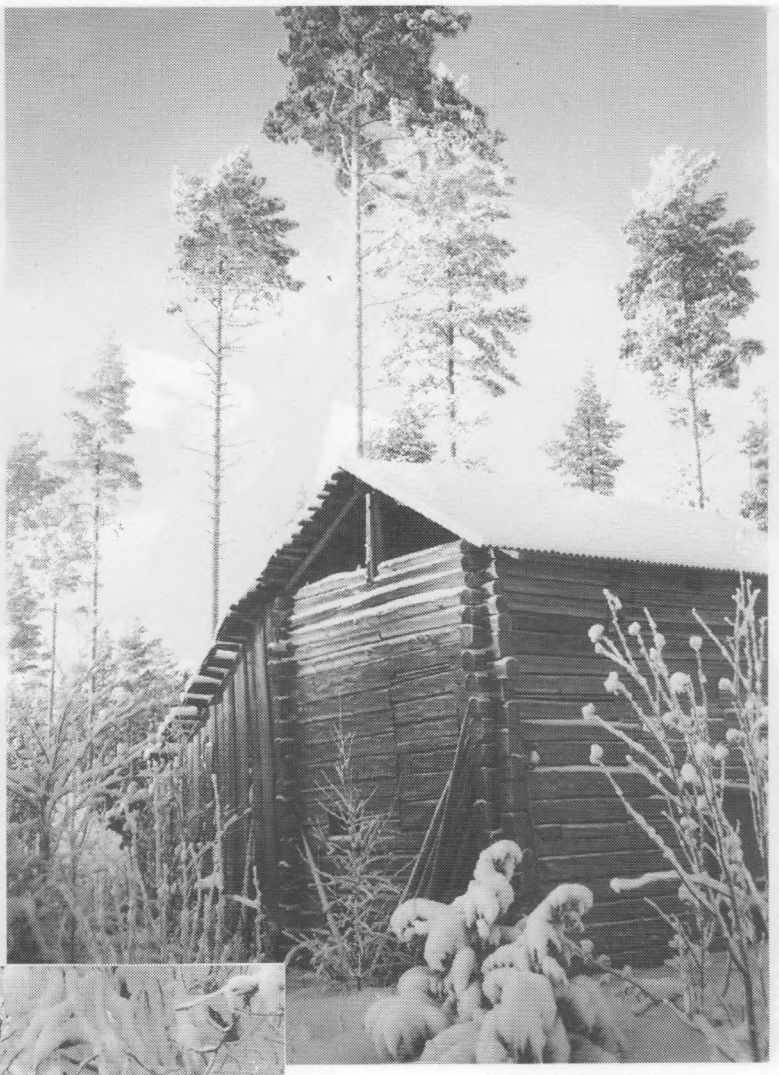

Kuva: Jouko Korhonen

Ensimmäinen pakkasyö
Otava on kirkas
ei yhtään tähdenlentoa
ja niin paljon toivottavaa!

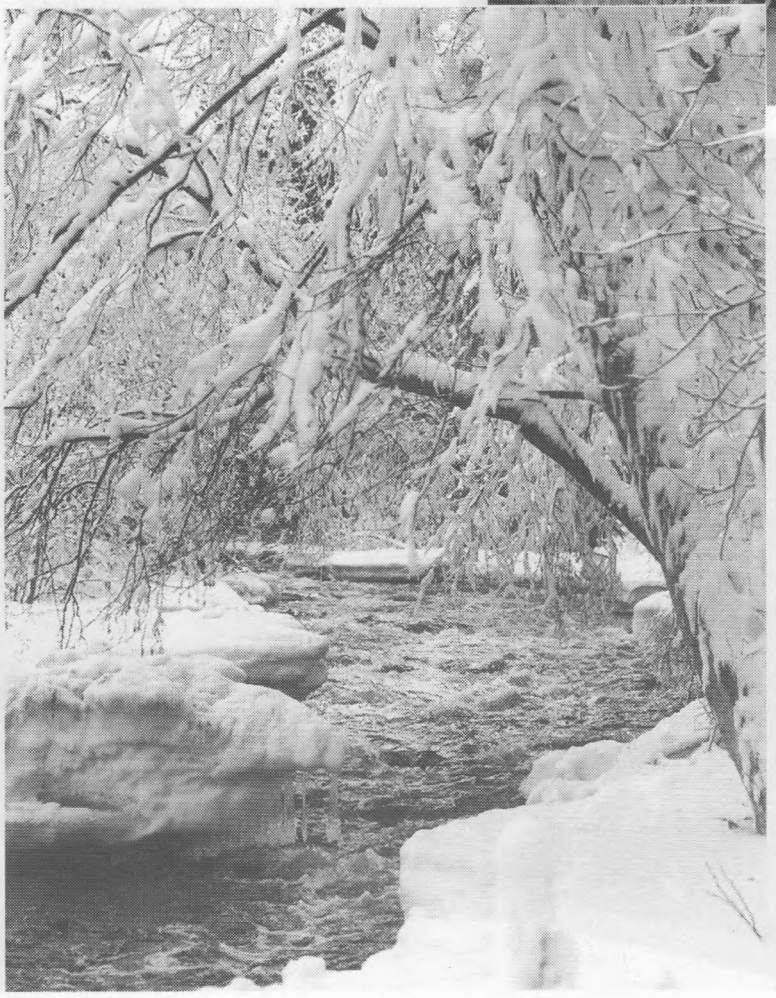

Kuva: Pertti Antila

Onko mitään niin kaunista
kuin tähtitaivas
Ja kaikki vain minua varten!

Päivi Heikkilä

"Ilta kolm

Väliajalla naiskuorolaiset virkistyivät kahvilla.
Kuva: Pirkko Sihvonen

Pohjois-Pirkanmaan Musiikkiopiston opiskelijoista koottu orkesteri huolehti oopperan musiikista, johtajanaan Jarmo Anttila.
Kuva: Virtain Valokuvausliike

as tummuu..."

Karhunpeijaiskohtaus oopperasta. Kuva: Virtain Valokuvausliike

Karhu-oopperan vaikuttava loppu, Martti ja Reeta Kitunen siirtyvät "teille seestyneille..." Kuva: Leena Lamminmäki

KAARI PELKOLA

Retkeiltiin ennenkin - Helvetinkolulla

Tämä muistoissani säilynyt ensimmäinen retkeni Ruoveden Helvetinkolulle tehtiin jo heinäkuussa 1940. Silloinkin käytiin tutustumassa monelta suunnalta tähän lähes koskemattomaan erämaaluonnon keskellä olevaan kalliohalkeamaan ja järveen.

Vaskivedeltä tultaessa alkumatka kuljettiin polkupyörällä. Helvetinjärven pohjoispäässä, lähellä nykyistä Pukkilan leirikeskusta, oli käytettävänä tervattu puuvene, ehkä jonkin nuorisoseuran hankkima.

Sillä soudettiin parin kilometrin pituista, kapeaa, osin kallioseinämäistä Helvetinjärveä sen eteläpäässä olevalle autiomajalle, joka lienee vieläkin se alkuperäinen. Sen seinätaulusta opin retkeilyn perusaakkoset: "Älä riko luonnon rauhaa, älä mellasta ja pauhaa..."

Majassa keitettiin kahvit ja syötiin eväät. Retken huippukohta oli tietenkin kiipeäminen korkeaan kalliojyrkänteeseen haljennutta rakoa myöten ylös kallionharjalle, josta aukeavat mahtavan jylhät näkymät ympäristöön.

Kämpän vierellä Aili Poukka vas. ja Sisko Mesimäki, nyk. Lagerstedt.

Näkymä Kolun harjalta. Kuvassa vas. Svante, Seppo ja Aili Poukka, takana kirjoittaja. *Kuvat: Kaari Pelkolan arkistosta.*

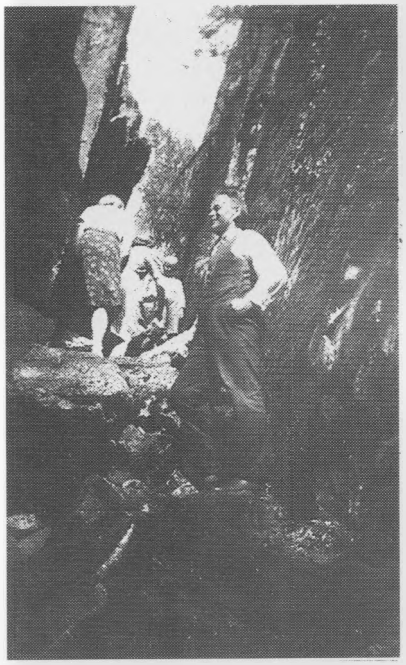

Tässä painutaan "päin helvettiä". Edessä Svante Poukka.

Koska sää oli lämmin, menimme uimaankin mustavetiseen järveen, vaikka meitä oli etukäteen peloteltu siinä asustavista käärmeistä!

Tällä retkellä mukana olivat Svante ja Seppo Poukka, molemmat jo edesmenneet sekä Aili Poukka, sisareni Sisko ja minä.

Tällaisia retkiä tehtiin Virroilta kesäisin runsaasti, minunkin kotoani muun muassa amerikanserkun ja kotoistenkin vieraiden kanssa. Nyt myöhemmin, kun seutu on muodostettu Helvetinjärven kansallispuistoksi, on retkeily yhä lisääntynyt.

Palvelut, tiet, polut, vaellusreitit, viitat, kioskit ja infot hoidetaan Ruoveden Matkailu Oy:n toimesta. Televisiokin on tuonut alueen mahdollisuudet monin tavoin tietoisuuteemme.

Jonkin vuoden takaisen Sevillan maailmannäyttelyn Suomen osaston paviljonki oli saanut vision ja nimen Helvetinkolusta.

JYRKI KÄPPI

Rajalahden talomuseo 20 vuotta

Elokuun viimeisenä päivänä juhlistettiin Rajalahden talomuseon 20-vuotista historiaa Perinnekylässä. Virtain Seuralle lahjoitetun, lähes kaksisataa vuotta vanhan, Rajalahden talon siirto kaksikymmentä vuotta sitten oli alku Virtain Perinnekylälle.

Tilaisuuden yhteydessä Suomen Kotiseutuliiton harrastusmitalit ansioista paikallisen kotiseututyön hyväksi jaettiin Sinikka Jokiselle, Jenny Kivelälle, Matti Lehtiselle, Toini Sepälle ja Antti Sipilälle.

Mitalit luovutti Suomen Kotiseutuliiton valtuuskunnan jäsen, Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseon johtaja, Marja-Liisa Haveri Seinäjoelta.

Harrastusmitalien luovutus Rajalahden tuvassa vas. Marja-Liisa Haveri, Liisa Saikkonen, Laimi Rasi, Matti Lehtinen, Jenny Kivelä ja Antti Sipilä. Kuva: Saara Palmunen

Virtain seuran puheenjohtaja Liisa Saikkonen palkittiin Varkaudessa 8.8.1997 valtakunnallisilla koti-seutupäivillä Suomen Kotiseutuliiton ansiomitalilla ansioistaan paikallisen kotiseututyön hyväksi.

Karhu-ooppera jää elämyksenä muistoihin

Viime kesänä esitettiin Karhu-ooppera viimeisen kerran. Sillä ei ole paikkaa. Suomen jylhin oopperanäyttämö on hiljentynyt. Joidenkin mielestä se on kai hyväkin. Enemmän luultavasti on meitä, joille se oli monella tavalla vaikuttava ja kiehtova elämys loppukohtausta myöten. "Siinä soivat suomalaisuuden sydänäänet", kirjoitti eräs toimittaja lehdessään. Virtolaisten harrastajain kulttuurituotteena se oli suurenmoinen talkoohengen näyte. Aivan aiheellisesti sitä on myös luonnehdittu kansalliseksi kulttuuriteoksi. Se pohjautui vankasti paikalliseen perinteeseen ja esitettiin upeassa maisemassa. Sen sisältämä sanoma oli niin syvällisen vetoava, että monet halusivat katsoa sen moneen kertaan allepainetun nimimerkin tavoin. Toivottavasti ne 18.000 katsojaa kolmena kesänä kokivat samoin.

Karhu-oopperan käsiohjelma on jopa kulunut käsissäni. Moni katsoja ei varmaan huomannut, miten paljon se sisältää. Se olisi oikeastaan pitänyt lukea etukäteen. Sitä lukiessa avautui oopperan sisältö ja kulku. Sai tutustua oopperan tekijöiden ajatuksiin. Siitä selvisi, keitä ovat oopperan esittäjät ja millainen valtava yhteistyöorganisaatio oli sen takana. Ehkä juuri siinä näyttäytyi virtolaisuus parhaimmassa kukassaan.

Ja miten minua miellyttikään nuorten osuus oopperassa, ennen muuta sen orkesterissa, mutta myös lavalla. Uskon, ettei oopperan tekemisen ja siinä onnistumisen muisto heidänkään mielistään unohdu. Eri ikäluokat yhteistyössä samassa projektissa oli jo sinällään sykähdyttävä asia.

Tuote oli siis hyvä. Ihmiset sen tekijöinä antoivat siinä katsojille parasta osaamistaan. Virroille paikkakuntana sillä on ollut runsaasti myönteisiä vaikutuksia. Virrat on päässyt hyvällä tavalla julkisuuteen. Harrastajilla on ollut haastava toiminnan tavoite, johon on ollut sitouduttava, mutta joka on varmaan myös paljon antanut. Kai sitä aikaa vielä kaivataankin.

On kiitoksen paikka, kauniin ja sydämellisen kiitoksen.

Nimimerkki
"Hengessä mukana elänyt"

Okkua minä oikeastaan lähdin etsimään,
sitä Inhan kuvaamaa Miinoan Okkua
joka sata vuotta sitten mursi valokuvaajan sydämen,
sitä joka seisoo kylyn kynnyksellä
suloisenhämillisenä,
pikkuisen hymyillen,
suuret silmät alasluotuina

Siitä Okusta tuli minulle
Viena ja runo ja laulumaiden lapsi,
sitä Okkua minä, tytötön, aina niin rakastin

Että löysinkö, löysinkö Vienan vuotenani Okun?
Kysykää kuinka monesti!
Joka kylässä, joka kylyssä,
joka tsajupöydässä,
jokaisen pirtin ikkunassa Okku

Minä löysin vienansinen,
Okku se opetti minut ymmärtämään,
antoi kauneutta kyllitellen,
runonkerääjälle runoja kesselin täyteen

Minun on palattava, ymmärrättehän,
minun tyttöni, Miinoan Okku odottaa

Maija Lehtinen: Vienansineä, 1997

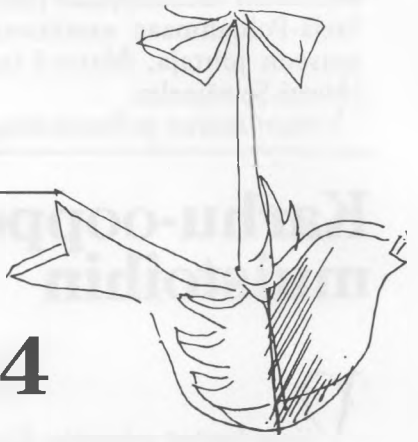

TERTTU KORO-TARVAINEN

Joulukertomus 1994

Uskotteko, että maailman kautta kuljemme laulain... Usein mietin, mihin päin kuljitte, kun pääsitte pois kotopiiristä. Mihin matka, missä tavataan?

Rakkaat omaiset, täällä Virroilla ollessani tiesin aikoinaan, mistä Teidät tapaan.

Anni-täti, Iita-Kaisa, isä ja äidit ja isoäidit, vanhemmat sedät ja tädit. Uskolliset asukkaat. Vaikeissakin oloissa.

Kotilahti oli siirtynyt, metsää kasvoi ja kummulla kukki siankärsämön kanssa lemmikki.

Virroilla, tässä kaupungissa on asuttu yhdessä ainakin kymmenen vuotta kerrallaan. Sitten joku kuoli, aina ei ollut varmaa, kuka?

Oliko kenties Vihuri, hevonen, joka menehtyi leikkaushaavaan. Sedän piti ottaa ase ja ampua.

Oli siitä ovesta tultu ja menty. Tallinkin puolella. Isovanhemmat eivät lähteneet mihinkään kotoaan, jäivät nukkumaan omille sijoilleen. Oli selkeämpi uni omassa sängyssä, lähtiessä matkaan.

Usein kyselen ajatuksissani, kuinka nyt on, miten voitte? Oliko elämä Virroilla riittoisaa, oliko uusia asioita, riittikö kaikkea? Oliko hyvä olla.

Tiet, jotka johtivat tänne ja sitten myös muualle, ovat kukkineet joka kesä hyviä ja kauniita unikukkia ja asioitakin. Varmaan tunsitte täällä eläessänne sen kaiken.

Täällä vuodenajat ovat almanakka, kaksi kuuta Jouluun, kun on syksyaamu. Lehdet tipotiessään, muutama takertunut koivuun ja sammaleeseen. Ikkunasta katsottuna. Yläkerta on tyhjillään ja hiljaa. Tässä talossa.

On vain uniasuiset ihmiset alakerrassa. Ajattelen, ikävöinkin, joskus itkettää, on avuton olo. Ei osaa olla ihan oikeasti aina.

Täällä Virroilla on varmaa, että kaikilla on samanlaista.

Talvipäivän seisaus on 22.12. Raafael. Kukon askel - kevätaurinkoon. Minun kalenterini ja joulurauha.

PEKKA JUSSILA

Mistä alkaa joulu?

Ennenvanhaan asia oli hyvin yksinkertaisesti ratkaistu: hyvä Tuomas joulun tuopi. Tai voidaan ajatella joulun ajan alkaneen ensimmäisestä adventista. Sieltä se sitten hiipi lähemmäs aattoa, välillä tallin tai aitan takana salaperäisesti lymyten.

Aina joulu tuli ajallaan, oli keli mikä hyvänsä. Lumikeli tietysti oli paras, koska kitkakerroin pulkan alla oli silloin pienin. Toinenkin hyvä puoli lumella oli: silloin saattoi ennen joulua nähdä tontun jäljet ikkunan alla.

Se oli näet iltahämärässä liikkunut tarkistelemassa, olivatko lapset tuvassa kiltisti.

Nykyään eivät tontut uskalla tulla pihapiiriin pimeimpänäkään vuodenaikana, koska ulkovalaistus on niin kirkas ja varsinkin infrapunakytkimen sytyttävä halogeenivalo säikäyttää ne perinpohjaisesti.

Mutta palataanpa otsikon kysymykseen tämän nykyajan kannalta, eikä kaivella menneen talven lumia. Kaupallinen joulu alkaa nykyään jo varhain ennen adventtiaikaa. Tarkoitus on tietysti saada ihmisten rahat mahdollisimman tarkkaan imuroitua kaupan kassaan.

Ja siihenhän ei yksi viikko riittäisi, paitsi työttömillä, joilla on aikaa. Mutta heillä taasen ei ole rahaa, joten kaupat alkavat joulumarkkinat vuosi vuodelta varhemmin.

Silloin kun ilmoitetaan joulumarkkinat torilla, ovat jouluvalmistelut jo niin pitkällä, ettei joulua voisi enää peruuttaa millään.

Varma merkki on myös jouluvalot Virtaintien yllä. Ne on pingotettu ristiin rastiin veronmaksajien mieltä lämmittämään. Myös yksityisten pihoissa ja pihapuissa on erivärisiä ja erimuotoisia tähtikuvioita, sitä enemmän mitä lähemmäs joulua tullaan. On Luojan suurta viisautta, että joulu on pimeänä vuodenaikana, sillä miltä tuntuisivat jouluvalot kirkkaalla kelillä.

Pikkujoulutapahtumia on ainakin pari kuukautta ennen varsinaista joulua. Silloin ei ole vielä luntakaan, mutta pimeää piisaa.

Joulunajan alkuun ajoittuvat aina kirjakauppojen uutuudet. On jännää odottaa, minkä Münchhausenin tarinan Arto Paasilinna on taas keksinyt vuoden aikana. Sata kertaa paremman kuitenkin kuin valtion budjettikirja.

Posti tuo myös joulumainoksia kiiltopaperille painettuna varmaan kilokaupalla joka talouteen.

Niistä näkee jo sokeakin, että jouluvalmistelut on aloitettava, eli päätettävä mitä turhaa on välttämättä hankittava täksi jouluksi.

Sanon turhaa sen vuoksi, että ilman jotakin uutuuskeksintöä ihmiskunta on tullut toimeen jo tuhansia vuosia. Silti se vehje on heti ostettava, koska mainostajat saavat painostettua ylirasitetun ihmisen niin helposti ostopäätöksen tekemiseen.

Parhaimmat lahjat kuitenkin ovat itsetehtyjä. Lapsilla on ehkä vielä aikaa kutoa kaulaliina äidille, mutta saattaa käydä niinkin, että tulee vain patalappu. Aikuisilla ei kuitenkaan ole aikaa näprätä itse, koska kaupassa valitsemiseen ja kassalla jonottamiseen menee aikaa monta tuntia kerralla. Melko vaikeaa olisi ehkä iltapuhteella koota tietokone alusta alkaen lapsille lahjaksi.

Joulunajan helpottamiseksi on kaikki kaupat pyhäpäivinäkin auki. Ainakin rahanmenoa on helpotettu.

Varma joulun merkki on joka vuosi, kun posti alkaa tuoda joulukortteja. Niiden saaminen jo luo pienoista joulutunnelmaa tähän kirkkaaseen kaamosaikaan. Itse kullekin tulee kiire postittaa omat joulutervehdykset.

Silloin on tosi joulutunnelma lähellä, kun alkaa joululeipomiset. Sähkölaitoksella nähdään tarkasti, koska alkaa kinkunpaisto. Johdot punoittavat juhlistaen kulutushuippua. Kannattaisi leipoa piparit jo marraskuussa, niin samalla saisi nauttia joulun makua pitemmän aikaa.

Vielä on yksi ennusmerkki, mistä voi päätellä, että pian on joulu. Kun joku peruskoululainen polkee kesärenkain lumisohjoista tietä hirveästi mutkitellen, mutta onnellisesti pystyssäpysyen, muovikassissaan nippu Virtain Jouluja. Ja säännöllisesti joka talossa tämä kulttuurilehti ostetaan, eikä hinnasta tingitä. Siitä alkaa joulu.

ERKKI PAJUMÄKI

Vehkakosken lavalla takana 40 toimintavuotta

kuva: Erkki Pajumäki

Vilppulan Pohjaslahdella sijaitseva Virtain Urheilijain omistama Vehkakosken rantalava vietti 40-vuotisjuhliaan tänä vuonna 2.8. Kyseinen lauantai valittiin juhlapäiväksi, koska lavan avajaistansseista oli kulunut paria päivää vaille 40 vuotta.

Lavan syntysanat lausuttiin tavallaan jo 3.1.1956, jolloin Sotainvalidien Veljesliiton Pohjaslahden osaston kokouksessa tehtiin päätös valita toimikunta, jonka tehtävänä olisi oman toimitalon rakennuspaikaksi sopivan maa-alueen löytäminen. Toimikunta löysi sopivan paikan Vehkakosken Myllylammen rannalta. Yleinen kokous päätti kesäkuussa 1956 ostaa sen Ilmari ja Hilda Mainingilta.

Alueelle päätettiin rakentaa tanssilava. Jo saman vuoden syksyllä käynnistettiin tarvikehankinnat, joista suurin oli luonnollisesti puutavaran hankinta. Osa siitä saatiin lahjoituksina, osa hankittiin ostosopimuksilla.

Lava valmistui ennätysvauhtia. Avajaistansseja päästiin viettämään Arvo Nyströmin orkesterin tahdittamana 4.8.1957.

Ravintolaosan laajentaminen tuli ajankohtaiseksi heti seuraavan talven aikana ja toteutettiin keväällä 1958 .

Ensimmäiset lavan toimintakesät olivat järjestäjien kannalta loistoaikaa. Tanssitilaisuuksia järjestettiin jopa 45 kertaa vuodessa ja parhaina iltoina niissä kävi väkeä lähes 1500 henkeä.

Lava säilyi tanssiyleisön suosiossa koko 60-luvun. Orkesteritaso pystyttiin pitämään korkeana. Pirkko Mannola ja Annikki Tähti olivat sen ajan huippunimet. Suosittuja olivat lisäksi Olavi Virta, Eino Grön, Erkki Liikanen, Tapio Rautavaara, Marion Rung, Monika Aspelund ja monet, monet muut.

Kun päästiin 70-luvulle, heräsi ajatus lavan mahdollisesta vuokraamisesta. Sotainvalidien joukko oli vanhentunut ja väsymyskin alkoi painaa. Ensimmäinen vuokrasopimus solmittiin Haapamäen Pallopoikien kanssa koskemaan kesäkausia 1971 ja -72. Virtain Urheilijoille lava vuokrattiin ensimmäisen kerran vuonna 1973.

Vuokrasopimuksia jatkettiin aina vuoden -87 kesäkauden loppuun saakka, jolloin alettiin neuvotella lavan myymisestä Virtain Urheilijoille. Neuvottelut johtivat tulokseen vielä samana vuonna. Kauppasopimus lavan myynnistä Virtain Urheilijoille allekirjoitettiin 11.12.1987.

Kymmenen vuotta on takana jo lavan historiaa Virtain Urheilijainkin omistuksessa. Uuden omistajan aikana on lavaa kunnostettu ja uudistuksiakin on aikaansaatu. On rakennettu sisävessat ja grillikatos. Lava on saanut uuden katteen ja ravintola kokonaan uuden ilmeen. Laiturikin on rantaan pykätty veneilijöitä varten. Uusia suunnitelmia on parhaillaan viriämässä.

Eino Grön orkestereineen oli juhlayleisoä tanssittamassa ja erityisellä "Rakkauden diplomilla" muistettiin niitä, joiden avioon johtanut yhdessäolo oli saanut alkunsa "Vehkan tansseissa". Juhlaillan aikana päästiin väkimäärän suhteen ennätystä hipoviin lukuihin. Tunnelma oli läsnäolevien mielestä vertaansa vailla.

Moni jäi kaihoisin mielin odottamaan uutta kevättä ja mahdollisuutta hankkia oma "Rakkauden diplomi". Näitä halajavia lohduttakoon tieto: Ensi vuonna on uusi mahdollisuus.

Vehkakoskella tavanneet parit saivat rakkausdiplomin.
Kuva: Heli Väisänen

ARJA HAUTAMÄKI

Tunnelmallisia lavatansseja aidolla rantalavalla

Vuokrasopimus Myllyniemen tanssilavan alueesta Havanganjarven rannalla allekirjoitettiin Sylvi ja Kalle Uusi-Tyrkön ja Vaskiveden Hevosystäväin Seuran välillä 30. maaliskuuta 1959. Lava rakennettiin talkoovoimilla ja sellaisella innostuksella, että lavan avajaisia tanssittiin jo tasan kahta kuukautta myöhemmin. Esiintyjänä oli tuolloin huippusuosittu Tammilehdon tangoyhtye ja yleisöä lavan täydeltä.

Kuusi vuotta avajaisten jälkeen Hevosystäväin Seura vuokrasi lavan Vaskiveden Nuorisoseuralle, joka on siitä lähtien vastannut tanssien järjestämisestä Myllyniemessä. Tuohon aikaan tansseja pidettiin joka lauantai vapusta syyskuuhun. Tanssiyleisöä varten järjestettiin linja-autokuljetuksia Kurusta, Kihniöltä, Ruovedeltä ja Virroilta. Kun henkilöautot yleistyivät ja yleisömäärä muutenkin lisääntyi, vuokrattiin Uusi-Tyrköltä lisää maata autojen paikoitusalueeksi.

60-luvun alkupuoli oli tangon kulta-aikaa ja vielä VNs:n aloittaessa tanssien järjestämisen riitti yleisoä lavalle runsaasti. 60 - 70-lukujen taitteessa isot tanssipaikat vetivät väkeä ja Myllyniemessäkin oli hiljaisempi kausi, jolloin tansseja pidettiin vain muutamat kesässä. 70-luvun loppupuolella, humpan tullessa muotiin, lisääntyi tanssivan väen määrä Myllyniemessäkin taas ennalleen.

90-luvun puolivälissä VNs hankki keskiolutoikeudet ja osa ravintolasta erotettiin erilliseksi olutpubiksi. Pubin sisustus muutettiin tänä keväänä reilun maalaishenkiseksi. Yleisön viihtyvyyttä on pyritty ja pyritään edelleenkin parantamaan.

Myllyniemen lava Havanganjärveltä päin. Kuva Armi Hänninen

Talkootöitä

Myllyniemen toiminta hoidetaan nykyäänkin hyvin pitkälle talkootyönä. Kiinteistön hoidosta samoin kuin mainosten jakamisesta ympäristöön on jo vuosien ajan huolehtinut Aulis Lappi. Orkesterihankinnoista vastaa Olli Salmi ja ravintolan emäntinä vuonna -97 vuorottelivat Mirja Mäkelä, Marketta Laurell ja Jenni Keskinen. Heidän apunaan kahvin ja oluen myynnissä sekä tiskaamassa hääräsi jokaisena tanssi-iltana kymmenkunta talkoolaista.

Myös lipunmyyjät, ovimiehet ja järjestysmiehet ovat mukana talkoilla. Yhtenä iltana töissä on reilut kaksikymmentä ihmistä. Kesän aikana Myllyniemessä on erilaisissa tehtävissä työskennellyt useampia satoja henkilöitä. Tänä päivänä tanssilavakulttuuri elää voimakkaasti tulemistaan. Varsinkin Myllyniemen kaltaiset aidot, tunnelmalliset rantalavat lisäävät suosiotaan suurten lavojen kustannuksella. Kolmen maakunnan kohtaamispisteessä sijaitsevaan Myllyniemeen tulvii tanssikansaa joka suunnalta ja se takaa tiiviin ja unohtumattoman tunnelman. Yleisöä tanssittavat kesälauantaisin ja heinäkuun alun Myllyniemiviikolla myös arkipäivisin tunnetut orkesterit. Ensi kesänäkin Myllyniemessä nähdään viime vuosien ehdoton suosikki A. Aallon Rytmiorkesteri.

Lähteenä käytetty Aila Sipilän artikkelia "Saanko luvan?", Vaskiveden kaikuja 1987

ILKKA KATAJAMÄKI
KAUNO VUORENPÄÄ

Hiekkarannalla pitkät perinteet

Jatkosodan päätyttyä 1945 menettivät Virtain kirkonkylän alueen sosiaalidemokraatit yhdistyksensä ja toimintapaikkansa. Uusi yhdistys perustettiin 1950 Koivulahden talossa. Pian tämän jälkeen keskusteltiin uuden toimintapaikan aikaansaamisesta. Pöytäkirjan mukaan virallisesti asiasta on keskusteltu ensimmäisen kerran 23.3.1952. Silloin asiaa hoitamaan valittiin E. Peltonen ja K. Sorsa. Kului kaksi vuotta ennen kuin asia oli uudelleen virallisesti esillä. Silloin valittiin kiinteistökauppaa hoitamaan henkikirjoittaja Järvilehdolta Kalle Sorsa, Ahti Koivulahti ja Jalo Virtanen.

25.3.1954 oli päästy asiassa niin pitkälle, että valittiin rakennustoimikunta. Siihen kuuluivat Ahti Koivulahti, Jalo Virtanen, Erkki Inkinen, Kalle Sorsa, Pentti Moisio, Uuno Seppälä ja Mauno Lingman. Rahaa yhdistyksellä ei ollut, joten lainaa otettiin muun muassa jäsenistöltä.

Toisveden rannalta ostetulle tontille päätettiin rakentaa tanssilava. Puutavara otettiin omalta tontilta ja lisää ostettiin Ahti Koivulahdelta.

Lavan nimiehdotuksista hyväksyttiin hieman muunnettuna Anna-Liisa Virtasen ehdotus, Hiekkaranta.

Tanssilavan rakentajiksi päätettiin pyytää Uuno Seppälää, Tauno Rantasta, Martti Järvistä ja Paavo Virtaa. Talkootoiminnalla oli merkittävä osuus lavan rakentamisessa. Lavan ensimmäinen vaihe valmistui kesällä -54. Omien tilaisuuksien lisäksi ensimmäinen lavan vuokraaja tansseja varten oli Haapamäen Poliisi yhdistys. Ensimmäinen vahtimestari oli Eila Heinämäki.

Suosittu tanssipaikka

Hiekkarannan huvialueesta tuli suosittu paikka. Lavaa on jälkeenpäin laajennettu ja uudistettu useita kertoja. Talkootoiminnalla on ollut aina merkittävä osuus. On useita henkilöitä, jotka ovat olleet mukana huvialueen toiminnassa vuosikymmeniä vapaaehtoisesti ilman palkkaa. Joskus he ovat uurastuksen jälkeen saaneet kotiinviemisiksi kahvipaketin. Hiekkaranta on nähnyt sekä nousun että laskun aikoja. Siellä on järjestetty lukuisia oman paikkakunnan järjestöjen sekä alueellisten ja jopa valtakunnallistenkin järjestöjen juhlatilaisuuksia. On ollut häitä ja muita perhejuhlia.

On mahdotonta tietää, kuinka paljon yleisöä on ollut näissä tilaisuuksissa mukana. Suurimmat yleisömäärät ovat olleet juhannusajan tilaisuuksissa.

Hiekkaranta on palvellut myös yleisenä uimapaikkana. Se on saanut kokea sen, miten epärehelliset ohjelmatoimistot saavat aikaan taloudellisia menetyksiä.

Talkootoiminnalla tulee olemaan edelleenkin suuri merkitys Hiekkarannan tulevaisuudelle. On aihetta kunnioittaa kaikkia niitä henkilöitä, jotka ovat tehneet pyyteetöntä työtä Hiekkarannan hyväksi. Yhteistyö on ollut aina myönteistä myös poliisien ja muiden viranomaisten kanssa. Huvitoiminnassa tärkeä tekijä, yleisö, ansaitsee myös kiitokset.

Talkoolaisia Hiekkarannalla 1964. Kuvat: Kauno Vuorenpää

JYRKI KÄPPI

Virtolainen tuoli

Selkänojallinen tuoli tuli 1600-luvulla osaksi suomalaista sisustusta. Sitä ennen istuimina olivat rahit, arkut ja pirttiä kiertävät penkkilootat. Vanhimpia malleja olivat arkku- ja pönttötuolit, joissa yhdistyi selkänojallinen istuin ja säilytystila.

Harvinaisena ylellisyyshuonekaluna tuoli oli tarkoitettu vain arvokkaimmille vieraille. Esikuvat ja muotityylit saatiin muun muassa pappiloista ja virkamiesten taloista. Tuolit tehtiin talviaikaan kuten muutkin puhdetyöt. Esikuvien mukaisia tyylihuonekalujen muotoja ja koristeleikkauksia sovellettiin aina mielen ja tarpeen mukaan.

Yksi suosituimmista tyyleistä oli 1800-luvun alussa muotiin tullut kustavilainen tuoli. Sen lyyrakoriste ja pinnaselkänoja säilyi pitkään kansanomaisissa tuoleissa. Tämän vuosisadan suosittuja tyylejä olivat biedermeyer aaltomaisine linjoineen ja englantilainen pinnatuoli sorvattuine koristeineen.

Virtain Seura järjesti vanhojen tuolien näyttelyn viime keväänä. Näyttelyyn kerättiin kaikkiaan 56 tuolia eri puolilta Virtaita. Esille saatiin valtaosa eri tyylisuuntien tuoleista aina 1700-luvun rokokoosta tämän vuosisadan kansallisromantiikkaan. Vanhin näyttelyssä ollut tuoli oli vuodelta 1789.

Kaikkiaan näyttelyyn saatiin esille yli 50 tuolia kahdensadan vuoden ajalta.

Arkkutuoli on vanhimpia tuolimalleja, istuimen alla olevassa arkussa säilytettiin mm. käsitöitä.

Näyttelyn vanhin tuoli, vuodelta 1789, on sekoitus rokokoota ja uutta kustavilaista tyyliä.

Tässä tuolissa neitoja opetettiin istumaan siveästi polvet yhdessä.

Lyyra ja aurinko olivat 1800-luvun tuolien suosikkikoristeita. Kauneimmaksi tuoliksi äänestettiin Liedenpohjan kylämuseon sininen lyyra-tuoli. Kuvat: Maija Lehtinen

MATTI MAIJALA
MARTTI JYTILÄ

Pitkän linjan kuoromies ryhtyy rivimieheksi

Uskollinen ihailija nauttii musiikista.

Tänä syksynä tapahtui vahdinvaihto Virtain Mieskuoron johtajan paikalla. Kaksikymmentä vuotta kuoroa johtanut director cantus Martti Jytilä toteutti aikeensa siirtyä kuoron rivimieheksi, tarkemmin sanottuna takariviin ja kakkosbassoon. Uutena kuoronjohtajana aloitti rehtori Jarmo Anttila.

Marraskuussa Martti vietti 35-vuotistaiteilijajuhlaa kirkkoillan merkeissä. Hän on toiminut vastuullisissa tehtävissä kuoron puheenjohtajana, varajohtajana ja kuoronjohtajana. Mieskuoron poikien mielestä Martti on ollut pätevä kuoronjohtaja ja reilu sekä huumorintajuinen kaveri, mutta eipähän onneksi erkane joukosta.

Kun terveystarkastaja ja kuoronjohtaja valmistautuu eläkemieheksi, halusi Virtain Joulu tiedustella hänen ajatuksiaan ja kokemuksiaan. Pyysimme häntä kertomaan kodin ja sisarusparven musiikkiperinnöstä.

Kovin pitkälle taaksepäin en tiedä. Isänisä ja äidinisä soittivat virsikannelta ja opettivat pyhäkoulussa. Isä soitti viulua ja äiti oppi Jyväskylän Seminaarissa soittamaan opettajanaan P.J. Hannikainen. Sisaruksista kaikki kymmenen lauloivat ja soittivat, toiset enemmän, toiset vähemmän. Seitsemästä veljeksestä yksi oli musiikin ammattilainen. Sisarusten lapsista monet musisoivat ja yksi työskentelee päätoimisesti musiikin parissa. Oma tytär näyttää hakeutuvan musiikin pariin.

Milloin olet johtanut ensi kerran kuoroa ja mitä kuoroa?

Pirkanmaan Kulttuurirahaston kuoronjohtajakurssilla tai Klemetti-opiston peruskurssilla. Lopputenttiin kuului sekakuoron johtamistehtävä. Karmea homma.

Onko Sinulla ollut kuoronjohtajana esikuvia ja keitä he ovat?

Esikuva ei ole aivan oikea sana. Ilman tärkeysjärjestystä muutamia, joiden kuoroissa olen saanut laulaa: Harald Andersen opetti, kuinka ilkeä kuoron johtaja saa olla, Ensti Pohjola näytti, kuinka tarkka pitää olla, Paavo Berglund osoitti, kuinka ymmärtäväinen, nöyrä ja huumorintajuinen johtajan tulee olla, Eino Kirvesmies kertoi, kuinka selkeästi tulee ilmaista tahtonsa. Kaikista, joiden kuoroissa olen laulanut, mukaan on tarttunut jotakin.

Äitini erään opetuksen muistan vieläkin: Vaskuun Sekakuoro harjoitteli Kalevala tai Itsenäisyyspäivän juhlaan 40 - 50-lukujen taitteessa uutta teosta, olisiko ollut "Hymni Isänmaalle". Sanoissa on kohta: "Ja lakines, laitoksines, uskoines ja äidinkielines.." Bassoilla on kohta jossa kerrataan "ja lakines ja lakines...". Harjoituksen lopussa äitini huomautti:"Bassoille seuraavalla kerralla pieksut jalkaan, että muistatte laulaa "Ja lakines" eikä "jalakines".(Jalakine on tyypillinen virtolainen murreilmaisu jalkineesta, ilimeisesti pohojalaista perimää.)

Millaisia tilanteita on jäänyt mieleesi Virtain Mieskuoron taipaleelta? Voisitko kertoa tähtihetkistä ja vastuksista?

Ensimmäinen esiintyminen oli Virtain Mieskuoron rivissä alaasteen salissa. Lauloin persoona Oiva Niemen edessä ja hän unohti sanat hyvin tutussa laulussa. Oli mielenkiintoista kuultavaa. Ensimmäinen ulkomaanmatka Ruotsiin ja Tanskaan, lämmin vastaanotto silloisessa kummikunnassa ja muut mukavat asiat. Hieno reissu. Silloin kuulimme ensikertaa hirven kukkuvan ja Aarnelta hukkui iso valtamerilaiva.

Monella matkalla kokee suomalaisten herkkyyden, kun he yllättäen kuulevat tuttua ja omaa musiikkia. Kyynel vierähtää yhtä hyvin nuoren ja nätin tytön tai raavaan rekkakuskin poskelle, usein myös laulajalle.

Myös nykyisen ystävyyskunnan vanhan kirkon raunioilla pidetty ekumeeninen jumalanpalvelus on hyvin muistissa. Pidän aina äänirautaa takin oikeanpuolisessa sivutaskussa, päälläni sattui olemaan takki jonka taskun päällä ei ollut läppää. Lauloimme suomalaista hengellistä ohjelmistoa messun eri osien välissä ja vuoron tullessa olimme valmiit aloittamaan. Hämmennys oli melkoinen kun tuuppasin käteni taskuun, siellä olikin 15 cm pitkä hyvin karvainen kuusen käpy, oli siellä rautakin. Jostain syystä eräs takarivin mies

katseli hyvin poissaolevan näköisenä viereisessä puussa olevia lintuja. Terveisiä.
Samalla matkalla Oslon Teknillisen ja taidemuseon arvokkaassa salissa pidetty konsertti oli elämys. Monenlaista olemme yhdessä kokeneet. Essenin kaupungin vastaanotolla virastotalon 21. kerroksessa tarjoilu oli saksalaisen tyylikäs: kaksi hanaa tarjoilutiskillä, toisesta tuli hyvää tuoremehua, toisesta hyvää olutta. Pormestarin toivoma "Finlandia" kaikui stereoesityksenä.

En tiedä, monellako mieskuorolla on toimiva sekakuoro. Olemme matkustelleet jonkinverran, ja naisväki on usein tuppautunut seuraamme. Jossain vaiheessa tuli mieleen, että "pannaan myös akat töihin". Erityisesti Belgian matka, jolloin keksin ottaa mukaan myös matkalla olleet nuoret, hyvä-ääniset tytöt, sekakuorolla oli aivan viehättävä "klangi". Esiintymistilanne on aina uusi ja elävä. Voi tapahtua mitä tahansa. Viimeksi sen koimme Tampere-talon hienossa salissa.

Kun saatamme lauluveljen Puttosharjuun, on totinen paikka. "Vuoromme saapuu"

Musiikki on ollut harrastuksesi. Onko eläkkeelle jäävällä terveystarkastajalla terveisiä - "testamenttia"- virtolaisille?

Jättäkää lapsenlapsillenne mahdollisuus kuulla hiljaisuutta puhtaassa luonnossa.

Onko mielestäsi mitään keinoa siihen, että nuoret miehet rohkenisivat tulla mukaan reiluun mieskuoroporukkaan?

Ikuisuuskysymys. Tiedän, että alueilla joissa väki lisääntyy, kuoroihin tulee uutta väkeä.

Väki vähenee ja keski-ikä nousee, ilmeisesti etenemme keskimääräisten tilastojen mukaan. Elämä koostuu pikkuasioista joista syntyy monipuolisia kokonaisuuksia.

Toivottavasti ne henkilöt, joilla on rahat ja valta, hoitavat tehtävänsä siten, että kaikkien kulttuurimuotojen moniarvoisuus säilyy ja kehittyy.

Musiikin ja varsinkin kuoromusiikin tekeminen ei ole helppoa. Hyvin usein se on hauskaa ja siihen liittyy hyvä kaveriporukka. Tervetuloa mukaan.

Arvelen, että Sinun päässäsi soi aina jokin sävel tai laulu. Kerropa vähän mieltymyksistäsi, mistä sävellyksistä pidät. Kun olet musiikin suhteen kaikkiruokainen kaikesta päättäen, niin mikä nykymusiikissa on mielestäsi parasta?

Jos keräisin pisteitä, luettelisin tässä kaikki ihanat ja ihmisten rakastamat sävelmät mitä löytyy.

Lähestymistapani musiikkiin on keskimääräisestä poikkeavaa. Tottakai voin hyvällä omallatunnolla lausua, että Sibeliuksen musiikki, myös sinfoniat, Wagnerin, Mozartin teokset, kyllä niitä jaksaa aina kuunnella. Myös Sallisen "Muurimusiikki" ja variaatiot "Peltoniemen Hinriikista" tai Saariahon ja Ahon hienot jutut ovat hyvää kuultavaa.

Oma "lempiteokseni" on täydellinen hiljaisuus. Sen löytäminen teettää työtä mutta joskus osuu nappiin. Sen jälkeen voi asetella omia mielleyhtymiään järjestykseen tai epäjärjestykseen.

"Suvivirsi" taitaa olla aivan alkupäässä. Simo Korpelan "Sunnuntaiaamuna" liittyi aikanaan perhejuhliimme. Kannattaa tutustua sen laulun kolmanteen säkeistöön. Huomaan olevani vanha mutta en tiedä suvun nuoremman väestön mieltymyksiä tai perinnettä. Ehkäpä Ekin (Eric Olof Söderström) tekemät "Istun pihakalliolla" ja "Kehtolaulu" ovat aika läheisiä. Nykymusiikki on vaikeaa kuultavaa jos sitä ei tunne tai ymmärrä. Kuulijalle tulee enemmän vaatimuksia, olemmehan tottuneet vuosikymmenten aikana tiettyihin sävelkulkuihin. Kyllä korva oppii ja sopeutuu.

Olen eräällä kuorokurssilla laulanut virolaisen Sisask-nimisen säveltäjän musiikkia. Kolme ensimmäistä päivää laulut olivat täyttä "puutaheinää", neljännen päivän iltapäivällä musiikki "loksahti" kohdalleen Tämä musiikki ei perustunut mihinkään asteikkoajatteluun, vaan sävelten väliset erot määrittyvät tiettyjen taivaankappaleiden välimatkoista. Kaikki uusi on alussa vaikeaa ja teettää työtä.

Mitä olet saanut musiikinharrastukseltasi?

Kaikkea; uusia ystäviä, hienoja kokemuksia, ruusuja ja risuja. Olen myös oppinut elämään. Kiitoksia kaikille.

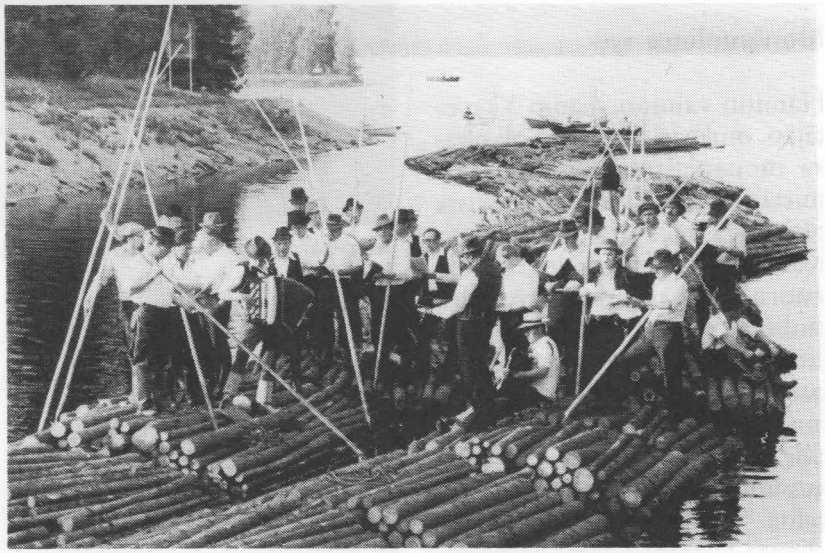

Virtain Mieskuoro tukkilaisina Herraskosken kanavalla Virtain Päivien avajaistilaisuudessa vuonna 1978.
Kuvat: Martti Jytilän arkistosta.

PENTTI JOUTTIJÄRVI

Linja-autoliikenne Ykspetäjä Oy toiminut yli 60 vuotta

Säännöllisen linja-autoliikenteen aloitti Virroilla Toivo Kivelä vuonna 1921 ajamalla postiautovuoroa Ostola (Ähtäri) -Virrat. Virtain Auto Oy aloitti vuonna 1922 liikenteen linjalla Alavus - Orivesi.
Vuonna 1929 tuli mukaan tamperelainen Kalle Virtanen linjalla Tampere - Virrat. Hän jatkoi liikennöintiä vuoteen 1934 saakka, jolloin linja siirtyi Alhonen-Lastuselle. Liikennetiheys ja linjojen määrä kasvoi 30-luvulla Peräseinäjoen, Vaasan, Kurun ja Haapamäen sekä Pohjaslahden suuntiin. Vuonna 1936 siirtyi Ähtärin linja Ykspetäjälle.

Ykspetäjän "rekka" Osuusliikkeen varastolla vuonna 1932.

Hannu Ykspetäjä aloitti liikennöitsijän uran vuonna 1929 kuorma-autolla. Toisena autona hänellä oli taksi 1930-luvulta lähtien. Vuonna -36 kuorma-auto vaihdettiin linja-autoon. Tästä alkaen on Ykspetäjän linja-autoliikenne jatkunut 61 vuotta - ja jatkuu edelleen. Vuosina 1959 - 66 Ykspetäjä harjoitti sairaankuljetustoimintaa omalla ambulanssilla.

Monipuolinen työ

Hannun vaimon, Laura Ykspetäjän, mukaan autoilijan oli oltava monenlaisten asioiden toimittajana kyläläisille. Apteekista piti viedä lääkkeitä, jotka vaimo haki ja toimitti taas seuraavalle vuorolle. Piti tuoda myllyltä jauhoja, viedä polkupyörä korjattavaksi, jakaa postia ja kauppatavaroita. Autoilija oli pitkien matkojen päässä asuville ihmisille todellinen asianajaja, joka uupumatta suoritti tätä yleisöpalvelua.

Laura Ykspetäjä kertoi joitakin tapauksia, joita matkan varrella joskus sattui: "Ensimmäiset linja-autot olivat paremminkin seka-autoja, joissa kuljetettiin kaikenlaista tavaraa. Kerran piti kieltäytyä tavaran mukaanottamisesta kun kyytiin tarjottiin sonnimullikkaa!

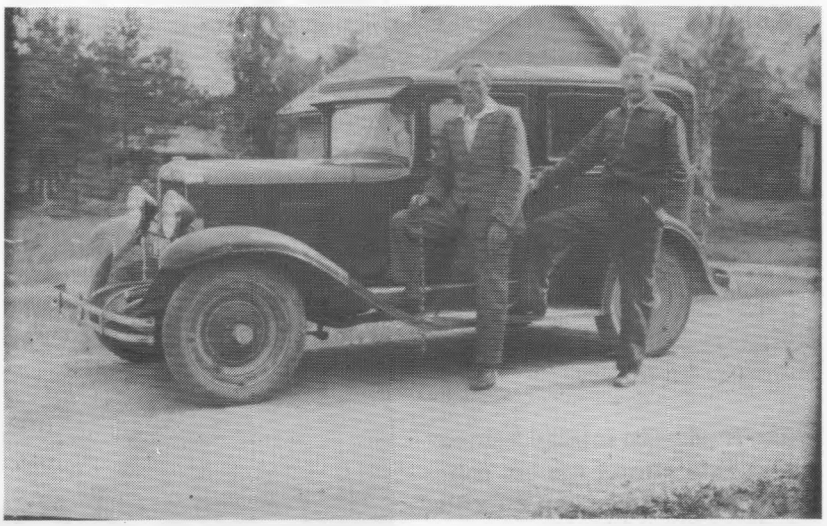

Ykspetäjän ensimmäinen taksi, takana Hannu Ykspetäjä ja edessä Yrjö Nevala.

Tiet olivat erittäin huonoja eikä niitä talvella kovin usein aurattu. Niinpä kovalla lumipyryllä auto jäi kerran Peränteelle. Kuljettaja soitti kotiin sanoen, että kyllä täältä tullaan kunhan ehditään. Hän lainasi sukset ja hiihteli kotiin yötä myöten".

Häkäpöntöstä dieseliksi

Sota aikana ajettiin "häkäpöntöllä". Myöhemmin autokanta

lisääntyi seitsemään. Ähtäriin ajettiin kuusi vuoroa päivässä ja toiminnassa oli mukana kuudesta seitsemään vierasta henkilöä. Pahin vahinko oli Ähtärin sahan ylikäytävällä sattunut yhteenajo sivuraiteella kulkeneen järjestelijäveturin kanssa 1957, jolloin kolme koululaista loukkaantui lievästi.

Vuonna -81 yritys muuttui osakeyhtiöksi. Toimitusjohtajaksi tuli Jouko Ykspetäjä ja konttoripäällikäksi Marianne Kauraniemi o.s. Ykspetäjä.

Autoja on tällä hetkellä kahdeksan kappaletta ja yritys työllistää viisi vakinaista kuljettajaa.

Pääasiallinen liikennemuoto on koululaiskuljetukset. Samanaikaisesti on liikenteessä viisi autoa, joka ajavat Äijännevan, Liedenpohjan, Vaskiveden ja kaksi Ähtärin suuntaan. Ähtäriin ajetaan kuusi vuoroa päivässä. Kaikkiaan matkustajia on päivittäin lähes 400.

Tilausajot muodostavat kolmasosan liikevaihdosta. Ulkomaanmatkojakin on keskimäärin kerran kuukaudessa.

Kuljetusta kolmessa polvessa

Tulevaisuuden Jouko Ykspetäjä näkee valoisana, vaikka maaseudun autioituminen ehkä vähentää koulukuljetusten tarvetta. Joukon poika Markus on jo kolmannessa polvessa mukana yrityksessä kuljettajana. Kalusto on parantunut, samoin teiden kunto. Nykytekniikka tulee kuvaan mukaan. Tänä syksynä otettiin käyttöön matkalippuina älykortit.

Liikennöitsijä Hannu Ykspetäjä ja hänen vuoden 1936-mallinen Chevrolet-autonsa vuonna 1936 silloisen Suojeluskuntatalon, nyk. Kisapirtin edessä. Sivulla lukee: Vaskivesi -Virrat -Killinkoski - Ähtäri. Kuvat: Laura Ykspetäjä.

Linja -autoliikenne Ykspetäjä Oy:n uusin linja-auto, 50-paikkainen Scania, vuosimallia 1988. Kuva: Jouko Ykspetäjä

YKSPETÄJÄN KOULUBUSSISSA

Kuljin omalla rahalla Huvikummusta muutaman viikon Vaskivedelle. Odotimme pysäkillä bussia. Minun oli kylmä. Käsissäni oleva kymmenenmarkan kolikko oli hikinen. Sitten bussi tuli. Pojat huusivat:"Nysse tulee!" Astuin viimeisenä bussiin ja annoin kuskille maksun. Istuin toiseen penkkiriviin Minnan viereen. Bussi hurahti liikkeelle. Minä kerroin vitsin ja meitä alkoi naurattaa. Kurkimme bussin perälle, joka oli täynnä isompia. Kilpailimme, kumpi pystyisi kauemmin katsomaan toista silmiin alkamatta nauraa. Minä hävisin. Sitten ekaluokkalainen Susanna astui bussiin. Moikkasimme häntä. "Nyt koulu näkyy", sanoin ja niin oltiin perillä. Hei, hei.

Sanni Viita 3.lk Vaskivesi

RAUNI ISONIEMI

Sota-ajan joulu

Lapsuuteni joulut ajoittuvat sota-aikaan, kaikesta oli kova puute. Ei ollut ylituotantoa mistään, eivätkä kauppojen hyllyt notkuneet kaikenlaista krääsää kuten nykyisin.

Jouluruokana oli perunalooraa ja sianlihaa. Liha oli kotona kasvatettu ja teurastettu, joten tiesi mitä söi. Jälkiruokana oli marjoista keitetty soppa, joka makeutettiin sakkariinilla. Ei ollut rusinoita, luumuja eikä muuta hyvää.

Leipänä oli imelälimppu ja se maistui makealta. Äitini leipoi sitä aina kun vain oli mahdollisuus. Leipoipa joskus naapureillekin. Se maistui meille niin kuin muillekin.

Kuusi tuotiin aattona tupaan. Koristeeksi laitettiin mitä sattui olemaan. Oliko aina edes kynttilöitäkään. Me lapset liimasimme paperista renkaita kauniiksi moniväriseksi nauhaksi. Lippunauha oli toisena.

Isä oli opettanut meidät taittelemaan paperista palloja, joten näitä tehtiin myös. Kaunis se kuusi oli sen ajan mittapuun mukaan ja joulun tunnelma oli harras, ihan toisenlainen kuin nykyisin. Lahjat olivat itse valmistettuja, enimmäkseen villalangasta kudottuja lämpöisiä vaatekappaleita rasoja, sukkia ja kaulureita. Sitten oli puusta valmistettuja leluja.

Yhtenä jouluna minäkin toivoin koululaisten keskuudessa muotiin tulleita vesivärejä. En kuitenkaan niitä saanut, sain kaulurin. Lämminhän se oli, vaan katkera pala nieltäväksi oli tämä väriasia. En mielestäni niin paljon pyytänyt, vaan nähtävästi väärää asiaa. Nyt aikuisena olen monesti ihmetellyt että senkin verran lahjoja saimme, olihan kaikesta pula ja miehille piti saada lämmintä (sillä talvi oli ankara ja he "siellä jossakin" talven ja vihollisen armoilla.

Yksi lahja muistuu erityisesti mieleen. Se oli ensimmäinen ostettu lahja. Sitä kuka sen sai, en muista. Lahja oli puinen koira, jolla oli vieterihäntä jonka päässä oli puinen pallo. Koiraa narusta vedettäessä nuppi vieterin päässä kovasti heilui.

Yhden lahjan olen elämässäni saanut ylitse muiden. Isäni oli joutunut vangiksi Venäjälle ja oli kauan hukassa. Saatiin viimein tietää hänen elävän ja myös hänen olinpaikkansa. Sodan loputtua alkoi vankien vaihto. Isäkin pääsi joulupäivänä Suomen puolelle. Se oli riemun päivä ja suurin joululahja jonka muistan, saatiinhan isä takaisin elävänä. Silloin eivät tulleet toiset joululahjat mieleen.

Joulutunnelma oli harras ja pyhä. Tätä muistan kiitollisuudella vieläkin. Suuri on ero nykyajan jouluun nähden. Lasten lahjatkin ovat perin erilaiset -jopa tietokoneista lähtien. Kovin on mennyt kaupalliseksi ja itse joulun sanoma on hukkunut kaiken taakse.

Muistelojeni myötä toivotan rauhaisaa jouluiloa kaikelle kansalle.

Lintujen kokous
sänkipellolla, sateessa
häiritsen sitä selvästi ohikulkiessani
tuulessa on hyvä kävellä
se pyyhkäisee murheeni mennessään

Päivi Heikkilä

MAUNO LEHTO

Presidentti Relanderin konvehdit

Synnyin ja kasvoin pienessä syrjäisessä Virtain pitäjän Kotalan kylässä. Isäni ja äitini olivat pienen maatilan vuokraajia. Lapsia perheessä oli kuusi vuonna 1937, jolloin tämä hyvin mielenkiintoinen tapahtuma sattui. Olimme lokakuisena lauantaina kaksi vuotta minua vanhemman Vilho-veljeni kanssa tulossa koulusta kotiin. Viivyttelimme koulumatkalla, olihan seuraavana päivänä sunnuntai ja vapaapäivä.

Oli ollut pakkasia jo sen verran, että pienet raparunnit olivat jäässä. Rikoimme jäitä ja asetimme jäänpalasia autotielle kasoiksi. Seuraisimme, kuinka jäät rikkoutuisivat kun autot ajaisivat kasojen ylitse. Mutta - olihan autoissa ohjauspyörä, jonka avulla kasat sai väistettyä.

Keräsimme kiviä koulutietä kulkiessamme. Minulla oli pieni kivi kädessä, kun tietä pitkin ajoi hieno musta auto. Me väistimme tien sivuun. Kun tämä hieno auto oli meidän kohdallamme, niin yritin sillä pienellä kivellä napata, tuosta vain sivusta, sen ohikulkevan auton kiiltävään kapseliin. Tuskin kivi edes osui mihinkään.

Kun auto oli ajanut noin 20 metriä meistä ohi, huomasimme, että jarruvalot syttyivät ja auto pysähtyi. Kuljettaja, jolla oli koppalakki päässä, huusi meille: "Onko pojilla pitkä matka kotiin? Tulkaa kyytiin!"

Minä juoksin heti ja asetuin toisen kuljettajan syliin. Vilho-veljeni empi ja varoitti minuakin menemästä kyytiin.

Auton takaistuimella istui hieno silinterihattu päässä oleva mies, jonka vierellä istui kaksi suurta, komeata afgaaninvintikoiraa. Tuo hieno herra sanoi Vilholle: "Pelkäätkö näitä koiria? Nämä ovat kilttejä." Viimein he saivat houkutelluksi myös Vilhon autoon.

Auto lähti liikkeelle. Toinen kuljettajista kysyi, tunsimmeko me kuka takana istuva herra oli. Emmehän me tunteneet. Kuljettaja esiteli hänet: "Tämä herra on Suomen tasavallan entinen presidentti Lauri Kristian Relander." Tämän jälkeen presidentti antoi meille kummallekin kilon pussillisen hyviä konvehteja.

Pian olimme kotiportin kohdalla. Presidentti kiitti meitä seurasta ja pyysi viemään äidille ja isälle terveisiä. Arvaatte, että poikien askeleet kotiportilta pirttiin olivat kevyet. Silmät pyöreinä kerroimme tapauksesta koko perheelle ja maistelimme hyviä presidentti Reissu-Lassen karamellejä.

Kukkolan Mairen piparkakut

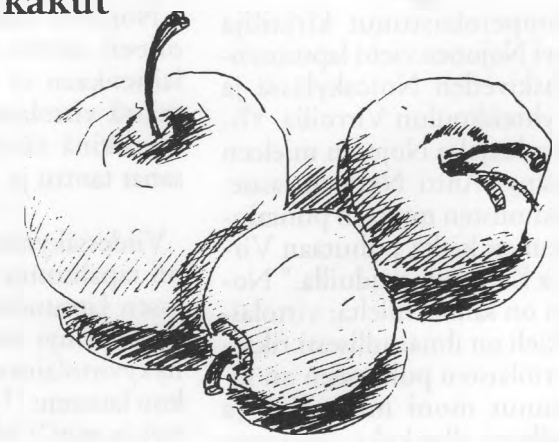

400 g voita
3 munaa
3 dl perunajauhoja
1 dl siirappia
4½ dl sokeria
9 dl vehnäjauhoja
3 tl soodaa
3 tl kardemummaa
2 tl pomeranssinkuorta

Ainekset sekoitetaan ja taikinan annetaan levätä hetken aikaa.
Kaaviloidaan ja otetaan muotilla piparkakkuja, paistetaan

Ohje: Härkösen ja Vaskiveden ruokaperinnepiiri, "Vanhat Reseptit".

ARJA HAUTAMÄKI

"Haes kokilta polsteri ja raiti, että pääset maate"

Uolevi Nojosen mietteitä virtolaisista ja virtolaisuudesta

Tamperelaistunut kirjailija Uolevi Nojonen vietti lapsuutensa Vaskiveden Nojoskylässä ja kävi yhteiskoulun Virroilla. Yhteiskouluajalta Nojosen mieleen on jäänyt Antti Narvian lause: "Tutkimusten mukaan puhtainta suomen kieltä puhutaan Virtain ja Keuruun seuduilla." Nojonen on samaa mieltä; virtolainen kieli on ilmaisullisesti rikasta, virtolaisten puheeseen on sekoittunut moni murrealue ja kansalla on ollut kyky valita osuvat ilmaisut.

Virtain tienoo on saanut kulttuurivaikutteita monilta suunnilta: Pohjanmaalta, Satakunnasta, Hämeestä, Keski-Suomesta ja jopa Savosta. Voisi sanoa, että vain pakkoruotsi puuttuu, mutta tarkemmin katsellen löytyy Virtain murteesta myös ruotsalaista alkuperää olevia sanoja kuten vaikkapa talriikki ja kyökki.

Nojonen toteaa murrealueilla olleen selvät rajat, tamperelainenkaan ei välttämättä ymmärrä virtolaisen puhetta. Esimerkkinä tästä hän mainitsee sanat tanttu ja rasat.

Viidessäkymmenessä vuodessa on tapahtunut muutoksia. Nojosen lapsuuden kielestä paljon on jo jäänyt pois. Kuinka moni nykyvirtolainen ymmärtää otsikon lauseen: "Haes kokilta polsteri ja raiti"? Nykyään sanottaisiin ehkä, että haepa vintiltä patja ja lakana.

Muiden suuntien vaikutukset tuntuvat Virroilla muutenkin kuin kielellisessä ilmaisussa. Ne näkyvät myös virtolaisten luonteessa ja käytöksessä. Nojonen on todennut: *"Joskus tuntuu, ettei siitä sekoituksesta ota selvää pirukaan - alkuperäisestä virtolaisesta. Totisella naamalla kuin pohjalainen se puhuu löysää kuin savolainen, on itseriittoinen kuin satakuntalainen ja hidas kuin hämäläinen, kertakaikkiaan monipuolinen jässikkä".*

(Nojonen, U. 1984. Kylän synty. Tampereen kirjapaino Oy Tamprint. s.14)

Monien Tampereen vuosien jälkeen Virrat on Nojoselle edelleen hyvin tärkeä. Hänen mielestään ihminen, jolla ei ole edes jonkinlaista kotiseuturakkautta, ei ole mistään kotoisin eikä kotiseutunsa arvoinen.

Kuvaillakseen lapsuutensa maisemia Virroilla Nojonen lainaa I.K. Inhaa:

"Tällaisena tahdon mielessäni synnyinseutuni säilyttää: Täällä se oli kotini, pitäjäin ja läänien rajalla, kahden vesistön välimaalla, korkeitten vuorien ja pienien järvien keskellä.

Täällä solmin varhaisen tuttavuuteni luonnon kanssa, kierrellen kesällä paimenpoikain keralla laajoja maitamme ja tutustuen niiden joka soppeen.

Ah kuinka isoa siellä oli metsä ja kuinka monenlaista ja kuinka hauskoja ahot, joita joka vuosi ilmestyi uusia. Ja kuinka marjaisia ne ahot olivat ja varsinkin kulot, joita tavallisesti paloi laajemmalta kuin kasket olivatkaan. Ahoilla mansikoita ja kuloilla mustikoita niin suunnattomasti, että koko maa oli sinisenä.

Ja siitä kuin ensimmäinen mansikka kypsyi syksyyn asti niitä joukolla kierrettiin ja poimittiin. Sy-

vimmälle kaikesta painui mieleeni mustikkametsä sydänkesän siniautereisilla helteillä - marjain määrätön paljous ja nokiset, harmaantuneet kuivat puut.

Mutta mansikoita oli runsaimmin selkävesien varressa ja monta vuotta oli maineessa etenkin eräs Vaskiveden aho - se oli varmaankin puolen kilometrin mittainenjonne pitäjän nuoriso joka vuosi retkeili; se paistoi kauas selälle punertavana ja marjoja oli niin suunnattomasti, että yhdeltä istumapaikalta ken tahansa sai niin paljon kuin syödä jaksoi."
(Inha, I.K. 1925. Suomen maisemia. WSOY. s.373-374)

Vaikka Inhan kuvaus on vuosisadan alkupuolelta ja Nojosen lapsuudenmaisema vuosisadan puolivälistä, ei ero Nojosen mukaan ole suuri. Muutos nykyhetkeen on ollut paljon suurempi. Tämän päivän Vaskivesi on aivan toisen näköinen kuin Nojosen lapsuuden Vaskivesi.

Virtolainen ihmisenä on äkkiä katsoen muuttunut samaa tahtia kuin maisema. Mutta samoin kuin lähemmin tarkasteltuna maastosta löytyvät vielä samat vanamot, metsätahdet ja ketoneilikat sekä valkovuokot ja metsälehmukset, löytyvät ihmisistäkin ne samat piirteet ja ominaisuudet, virtolaisuus, joka Nojoselle edustaa ennen kaikkea pysyvyyttä ja turvallisuutta.

Maisema kaikkineen on ihmiselle hyvin tärkeä asia. Se muokkaa ihmistä. Virtain maisema on Nojosen mukaan omiaan muokkaamaan ihmistä hyvään suuntaan. Sen on aikanaan valikoinut järkevä ihminen, kun on valita saanut.

Ihmetteleekö kukaan enää Nojoskylän halki ajettuaan, miksi Nojonen näitä lapsuutensa maisemia niin rakastaa. Maisemat on talletettu myös Matti A. Pitkäsen Virrat -kuvateokseen (1977, kuvat 39-41).

Virtolaisuus kaikkineen on Nojoselle hyvin mukava ja positiivinen asia. Tästä todistaa myös se, ettei hän ole koskaan halunnut kauas synnyinseuduiltaan. Fyysisesti matka Virtain laivarannasta Mustanlahden satamaan Tampereelle on hyvin lyhyt. Tätä matkaa kutsutaan nimellä Runoilijan Tie.

Kuvat: Uolevi Nojosen

JAANA POUKKA

Paikallisen elintarviketuotannon vaiheet

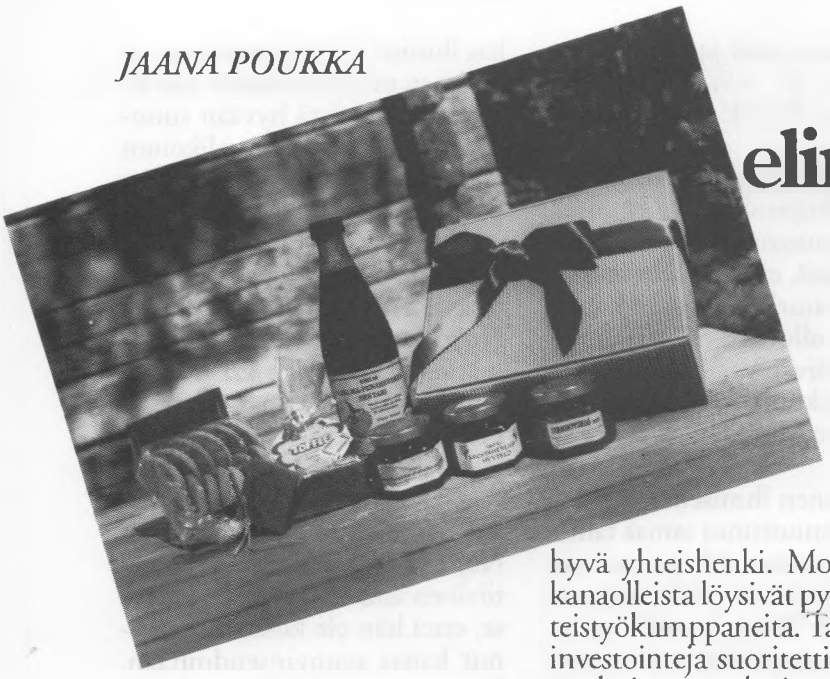

Pirkanmaata tarkasteltaessa voidaan sen pohjoista osaa pitää edistyksellisimpänä, ainakin elintarviketuotannon näkökulmasta. Tämän tunnustuksen saamme myös naapuriseutukunnista. Niissä elintarvikkeiden jatkojalostustoiminta on vasta nyt alkanut laajemmin viritä aloitettujen elintarvikeprojektien ansiosta.

Virroilla elintarvikkeiden jatkojalostusta viriteltiin jo vuonna 1993 elintarvikeyrittäjäkoulutuksen avulla. Se toteutettiin projektimuotoisena. Tarve jatkojalostustoimintaan oli heränny muun muassa monilla marja- ja maitotiloilla. Pelkkä raaka-aineentuotanto ei ollut ainoa ratkaisu. Toimeentulon mahdollisuuksia päätettiin parantaa jalostusarvoa nostamalla.

Jatkojalostuskurssille osallistui 48 henkilöä Virroilta ja naapurikunnista. Kurssin aikana opiskeltiin elintarvikkeiden valmistus perusteista alkaen. Puolitoista vuotta kestänyt aherrus päätettiin tuotekehitysjaksoon, jonka aikana monet uudet herkkutuotteet näkivät päivänvalon.

Kurssin aikana vallitsi erittäin hyvä yhteishenki. Monet mukanaolleista löysivät pysyviä yhteistyökumppaneita. Tarvittavia investointeja suoritettiin asianmukaisten valmistustilojen aikaansaamiseksi ja toiminnan edellytysten luomiseksi.

Lähes kaikki syntynyt elintarviketuotanto toteutettiin maatalouden sivuelinkeinona. Toiminta oli perheen tai vain yhden henkilön pyöritettävänä. Usein yhden henkilön vastuulla oli tuotteen valmistus, kuljetus, markkinointi ja myynti. Melko pian todettiin, että resurssit käyvät vähiin, eikä voimaa riitä enää valmistuksen lisäksi riittävään markkinointiin.

Yhteistyötä ja jalostusta

Elintarvikkeiden tuotekehitys- ja markkinointiprojekti (ELVI) käynnistettiin vuonna -96 vauhdittamaan jatkojalostusyritysten kehitystä ja kasvua. Projektin tehtävänä oli parantaa yritysten toimintavalmiuksia. Välineinä käytettiin liiketoimintasuunnitelmia, tuotteiden kehittämistä ja yhteismarkkinointia. Vuoden kestäneeseen projektiin osallistui 18 yritystä Pohjois-Pirkanmaalta, Vilppulasta ja Parkanosta.

Projektin tuloksena tehtiin yhteisesite. Uusia tuotteita syntyi useita ja jo olemassaolevia kehitettiin tarpeen mukaan. Uusia myyntipaikkoja löytyi keskimäärin kolme yritystä kohti. Projektin aikana syntyi yksi uusi yritys ja kaksi uutta työpaikkaa. Kokonaisuudessaan se täytti tehtävänsä ja yritykset saivat tarvitsemaansa apua. Ratkaisuasemaan nousi yritysyhteistyö, jonka kautta voimia pystytään yhdistämään.

ELVI:n jatkohanke, elintarvikeyrittäjien yhteistyöprojekti, jatkoi välittömästi tavoitteita kohti. Tärkein tavoite oli yhden tai kahden organisoidun yhteistyömuodon löytyminen. Tärkein tavoite onkin jo toteutunut kahden osuuskunnan syntymisen myötä. Pohjois-Pirkanmaan lampurit markkinoivat lampaanlihaa ja lammasjalosteita kauppoihin, suurkeittiöille ja ravintoloille. Toinen yhteistyöalue on muotoutumassa lahjatuotepakkausten markkinoimiseksi.

Elintarviketuotanto kehittyy Virroillakin jatkuvasti. Markkinoiden selkiytyessä ja toiminta-alueiden laajentuessa olisi hyväksi, jos alueeltamme löytyisi myös uusia jatkojalostuksesta kiinnostuneita henkilöitä takaamaan elintarviketuotannon jatkuvuutta. Koulutustakin on käden ulottuvilla asiasta innostuneille.

Kuvat: Jaana Poukka

JOULUAATTO 1945

Joulu, tuo sodanjälkeinen,
pienen perheen ensimmäinen,
äitinä olin kolmenkuukauden.

Mökissä pienessä, syrjässä valtateiden,
nousimme varhain, joulua valmistelemaan,
sen perinteitä noudattamaan.
Vedet kaivosta kantaen,
puilla uunia lämmittäen,
aloitimme taikinoita alustamaan,
laatikoihin perunoita kuorimaan.

Kiire hiki päälle painoi,
vauva kehdossa ruokaa anoi.
Ei, ei tästä joulua tule ollenkaan,
kaikki sekaisin ilta joutuu,
pimeä yllättää.
Ei sähköä millä työtä jouduttaa.

Tupaan tupsahti joulukuusi,
sen tuoksu toi joulutunnelmaa.
Uusi karpiidilamppu syttyi palamaan,
öljylamppu jouti syrjempään.
Patteriradiosta soi joulun sävelet,
sitten joulupakinaa luki Frans Sillanpää.
Tuntui äkkiä; kaikki hyvä, rakkaus ja lämpö
piiritti meitä, tuli sittenkin joulu,
joka muistojen kirjaan on jäänyt elämään.

Eila Vilén

TULE JOULU

Tule joulu taas viestiä tuoden
iki-ihanaa ylitse maan.
Yhtä uutena taas tuhat vuoden
viesti syntymää Vapahtajan!

Tule Joulu - taakkoja poista
tule sairaan ja kärsivän luo.
Tähti kirkkain valoista noista,
se valoksi tiellensä tuo.

Tule joulu ja rauhasi anna,
vie kiire ja rihkama pois.
Lasta heikointas nosta ja kanna,
että seimelles saapua vois.

Ella Riikonen

ERKKI PAJUMÄKI

VirtUlainen yleisurheilu näkyi Suomen huipulla

VirtUn parhaat urheilijat Vesa Rantanen ja Mika Polku edustivat Suomea useissa kansainvälisissä arvokisoissa.

Molemmat olivat mukana 22-vuotiaiden EM-kisoissa Turussa. Siellä Vesa sijoittui seiväshypyssä neljänneksi tuloksella 550 ja Mika korkeushypyssä kuudenneksi tuloksella 218.

Vesa pääsi lisäksi Ateenan MM-kisoihin. Siellä karsinnassa hypätty 545 ei riittänyt loppukilpailuun.

Molemmat olivat myös Tukholmassa Ruotsi -Suomi-maaottelussa.

Veteraanien MM-kisoista Virroille saatiin seitsemän mitalia. Inkeri Janhusen tuomisina oli N55-sarjasta kolme hopeista ja kolme pronssista mitalia eri pituisilta juoksumatkoilta.

45-vuotiaiden miesten sarjassa Heimo Kärkkäinen nappasi 10000 metrillä kultaa.

Sm-tason kultamitaleja Virroille saatiin viime vuonna kokonaista kymmenen kappaletta, näistä yli puolet veteraanisarjoista. Muita mitalisijoja kertyi toinen mokoma.

Inkeri Janhusen ja Heimo Kärkkäisen lisäksi kultaan ylsi Vesa Rantanen sekä 45-vuotiaiden miesten viestijoukkue, jossa juoksivat Leino Nisula, Pekka Puukkoniemi, Seppo Laaksonen ja Heimo Kärkkäinen.

Kärkikolmikon tuntumaan pääsivät yksilölajeissa VirtUn nuorempaa kaartia edustavat Kirsi Koro, Sami Liski, Vesa Korjus ja Leena Vuoriluoma.

HELI VÄISÄNEN

Virtain Veikot niitti mainetta lentopallokentillä

Virroilla nähtiin huipputason lentopalloa jälleen viime vuonna. Virtain Veikkojen miesjoukkue puolusti kevätkaudella paikkaansa SM-sarjan ja Ykkössarjan välisessä Supersarjassa.

Sarjapaikka säilyi ja syyskaudella päästiin jälleen taistelemaan paikasta aivan valtakunnan kärkipään lähettyvillä.

Virtain Veikkojen miesjoukkue on Suomen 15 parhaan lentopalloseuran joukossa. Näin aukesi tie myös Suomen Cupin otteluihin. Valitettavasti arpaonni ei ollut myöten. Heti ensimmäisenä kohdattiin yksi sarjan vaikeimmista vastustajista ja tie katkesi siihen.

Myös Virtain Veikkojen D-tytöt saalistivat TUL:n mestaruuskilpailuissa kultaa.

Tämännäköisellä miehistöllä Veikot pelasi keväällä. Kuva: Heli Väisänen

P. EINO

KILTI JOULUPUKI TUO MULLE UUSI NUKE KUN ULLA NUKELTA LÄHTEE PÄÄIRTI.

Kirje joulupukille

Pieni palleroinen käsi pusertaa lyijykynää, ja tarkan työn tuloksena piirtyy paperille kirjaimia - mustia ja painavia, hikisen käden suttaamia, mutta tärkeitä. Kaupasta saatu käärepaperin pala on toimittamassa vähintään yhtä kunniakasta tehtävää kuin alunperin leipää suojatessaan. Se taitetaan kokoon, päälle rustataan vielä viesti "JOLUPUKILLE" ja sitten se viedään postiin. Ei tietenkään oikeaan postiin, vaan sinne ulkooven vuorilaudan väliin, josta joulutontut ovat aina hakeneet lasten kirjeet Korvatunturille vietäväksi.

Joulupukin kirjeenkantajaksi ei kelpaakaan oikea postinkantaja, vaikka semmoinen onkin perheessä: oma isä. Isän posti on niin virallista. Sitä kannetaan isossa, mustassa painomusteelta haisevassa nahkalaukussa, johon ei saa mennä koskemaan.

Naapurit tuovat kirjeensä ja korttinsa aina isälle ja antavat maksun. Isä liimaa sitten niiden päälle postimerkit, jotka hän ottaa harmaasta metallilaatikosta. Joskus isä vain repii merkit irti toisistaan ja antaa lasten nuolaista äitelältä maistuvaa liimapintaa ja neuvoo, miten merkit asetetaan korttien kulmiin. Sitten posti pannaan isän laukkuun seuraavaa postireissua varten.

Postimerkkilaatikko on kiinnostava kapistus. Isä sanoo, että sen pitää olla semmoinen metallinen, etteivät kalliit postimerkit rypistyisi ja kuluisi. Jokainen merkki on kuulemma rahanarvoista tavaraa. Isä on saanut laatikon omalta isältään, joka myös on ollut posti. Kyläläiset puhuttelevat isää aina Postiksi - eivät miksikään kantajaksi tai jakajaksi. "Onko Posti kotona?" he saattavat kysyä lapsilta. Ja näistä se tuntuu jotenkin hyvin merkittävältä. Isä hoitaa vieraitten ihmisten asioita ja niissä on oltava tarkka.

Mutta joulupukin kirjeeseen ei osteta merkkiä isän laatikosta. Sillä kirjeellä on oma kantajansa, joulutonttu. Joulutontut hiippailevat nurkilla jo marraskuun puolivälistä lähtien. Silloin pitää varoa, ettei tonttu vain näe riiteleviä lapsia tai laiskottelevia äidinapulaisia.

Keittiön hellan pesässä palaa kodikas valkea. Hellalla kuumiaa iso kattilallinen tiskivettä. Äiti pesee perunoita ja puhua pulputtaa naapurin emännän kanssa. Isä tulee ovesta sisään sylissään hellapuita, jotka hän pudottaa puulaatikkoon. Puulaatikon kannella on vesiämpäri. Isä ottaa sen ja lähtee hakemaan kaivolta vettä. Pitkästä kylmästä eteisestä tulvahtaa keittiöön ulkoilmaa.

Kun kirjettä vie porstuan ovenpieleen, eteisen lattialla palelee varpaita. Vasemmalla on mummun kamarin ovi, ja sen läpi kuulee, kuinka naapurin koulua käyvä tyttö sovittaa joulujuhlapukuansa. "Tosta miä otan vähän sissään ja lisätään tohon miahustaan rypytystä." Mummulla on aina joulun alla ja keväällä kiirettä, kun hän neuloo kylän koulukkaittenja äitienkin juhlavaatteet. Ja silloin talossa riittää kyläilijöitä. Ensin otetaan mitat ja sovitaan mallista. Sitten kun mummu on leikannut ja harsinut vaatteen kokoon, käydään sitä sovittamassa. Lopuksi vielä käydään noutamassa valmis vaate. Mummun työtä on mukava seurata. Nappi- ja neulavarasto ovat aarrearkkuja, eikä mummu koskaan kiellä koskemasta. Hän opettaa, kuinka askarrellaan lankarullahiiri tai nappihyrrä. Mummun vieraiden keskustelua kuunnellessa oppii monta asiaa.

Nyt mummun vieras ei kuitenkaan kiinnosta. Pieni kirjeenkirjoittaja istuu mietteliäänä keinutuolissa hellan vieressä ja lämmittää palelevia varpaitaan. Jos tonttu ei poikkea tänä iltana, saattaa tuuli temmata kirjeen mukaansa ja haudata kinokseen. Kuinka joulupukki sitten tietää, mitä pitää tuoda? Olisikohan isä sittenkin varmempi postin kuljettaja? Jospa kirje sittenkin pitää panna oikeaan kuoreen ja lähettää postin mukana. Niin taitaa olla parasta. Äkkiä ylös ja takaisin eteiseen. Isä tulee vastaan vesisankoineen. Vettä on läikkynyt lattialle ja sukat kastuvat, mutta sitä ei nyt jäädä suremaan. Ei siinä pahasti ehdi palella, kun sieppaa kirjeen vuorilaudan välistä. Pelottavaan syyspimeään iltaan ei tee mieli tuijottaa pitkään. Ulkovalon kiilassa vain veranta näyttää turvalliselta. Kauempana on vastassa musta seinämä, jonka takana voi olla vaikka mitä. Käsi hamuaa ovipieltä, mutta kirjettä ei löydy. Kirjettä ei ole!

Eteisen lattia tömisee juoksuaskelten alla. Uutinen on saatava kertoa pian siskollekin. Tonttu on jo käynyt. Joulutontut ovat liikkeellä ja kohta tulee joulu. Isosisko tuhahtaa epäilevästi. Hänen mielestään kirje löytyy seuraavana aamuna lumipenkasta. Isä kuitenkin sanoo, että hän on nähnyt outoja pieniä jalanjälkiä kaivopolulla. Ihmeellistä, kuinka joulutontut sitten ehtivätkin joka paikkaan. Niitä täytyy kyllä olla kokonainen armeija. Ja sitten ne vielä tekevät lahjojakin. Vaikka kai niitä lahjoja on tehty jo kesällä varastoon. Äiti ja isä katsovat hymyillen toisiinsa ja kuuntelevat lasten väittelyä. Mutta isän lisätessä puita hellan pesään katoaa liekkeihin myös pieni mustunut ja kostunut kaupan käärepaperin pala.

Vanhoja valokuvia

Toivo Ojala (1898-1962) Killinkoskelta kuvasi seuraavat kuvat paljekameralla lasifilmeille 1920-30 -luvulla. Hänen poikansa Erkki Ojala on itse valmistanut kuviksi isänsä yli 600:sta "lasiruudusta noin puolet. Erkki Ojala toivoo yhteydenottoa, mikäli joku tunnistaa kuvien henkilöitä.

Ken on tämä viehättävä hiihtäjätär?

Kuka soittaa korvakuulolta?

Erkki Ojala äitinsä kanssa vedenhaussa.

SISÄLLYS:

Kansikuva	Rajaniemen talomuseo	*Marjaliisa Pitkäranta*
2	Runoja	*Päivi Heikkilä*
3	Pääkirjoitus	*Heli Väisänen*
4	Joulurauhaa, ystävät	*Kaarina Salminen*
5	Hyvät Virtain Joulun lukijat	*Jaana Ylä-Mononen*
6	Kaino Uusitalolle joulu on...	*Heli Väisänen*
8	Presidentin vierailu avasi...	*Irene Murtomäki*
10	Mauno Poukka -toiminnan...	*Matti Maijala*
11	Jaakko Ala-Soinin muistokirjoitus	*Ritva Ylä-Soini*
	Toini Helimäen muistokirjoitus	*Irene Murtomäki*
12	Matti A. Pitkänen - arvostettu...	*Pertti Tamminen*
14	Menneitä muistellen	*A-L S*
15	Elämää 40 vuotta taaksepäin	*Rauha Liljeroos*
16	Juhlavuosi täynnä toimintaa	*Marjatta Ylinen-Kärkkäinen*
19	Virtain yrittäjäyhdistys toiminut...	*Raija Ahokas*
20	Mistä puhuttiin Virroilla...	*Heli Väisänen*
22	Martti Kituselle hautamuistomerkki	*Pentti Jouttijärvi*
24	Kitunen, kouko ja kultti	*Jyrki Käppi*
26	Musta Albiino jatkaa virtolaisrockin...	*Heli Väisänen*
27	Nimikkolajit Virroillekin	*Osmo Poikonen*
28	Virtolaiset mukana lähikuntien...	*Susanna Pekkarinen*
29	Tervehdys Virroille	*Arvo Rahola*
30	Virtain pelimannit väitökirjan...	*Antti Koiranen*
32	Maijan rakkaus Vienaan kypsyi...	*Maija Lehtinen*
33	Runoja	*Päivi Heikkilä*
34	Ilta kolmas tummuu	
36	Retkeiltiin ennenkin - Helvetinkolulla	*Kaari Pelkola*
37	Rajalahden talomuseo 20 vuotta	*Jyrki Käppi*
	Karhu-ooppera jää elämyksenä...	*Nimim. Hengessä mukana elänyt*
38	Joulukertomus 1994	*Terttu Koro-Tarvainen*
39	Mistä alkaa joulu	*Pekka Jussila*
40	Vehkakosken lavalla takana ...	*Erkki Pajumäki*
41	Tunnelmallisia lavatansseja aidolla...	*Arja Hautamäki*
42	Hiekkarannalla pitkät perinteet	*Ilkka Katajamäki, Kauno Vuorenpää*
43	Virtolainen tuoli	*Jyrki Käppi*
44	Pitkän linjan kuoromies ryhtyy...	*Matti Maijala, Martti Jytilä*
46	Linja-autoliikenne Ykspetäjä Oy...	*Pentti Jouttijärvi*
48	Sota-ajan joulu	*Rauni Isoniemi*
49	Presidentti Relanderin konvehdit	*Mauno Lehto*
50	Uolevi Nojosen mietteitä virtolaisista...	*Arja Hautamäki*
52	Paikallisen elintarviketuotannon vaiheet	*Jaana Poukka*
53	Jouluaatto 1945	*Eila Vilén*
	Tule joulu	*Ella Riikonen*
54	VirtUlainen yleisurheilu näkyi...	*Erkki Pajumäki*
	Virtain Veikot niitti mainetta...	*Heli Väisänen*
55	Kirje joulupukille	*P. Eino*
56	Vanhoja valokuvia	

KIITOS YHTEYSTYÖKUMPPANEILLENI
mukavasta vuodesta!
Jatketaan uusin kujein vuonna 1998!

Yritysesitteet, Teemalehdet, Käyntikortit,
Sivunvalmistustyöt, Tiedotusprojektit

Tmi Heli Väisänen Lehtiprojektit
puh. (03) 4753 562, 4753 561, 049 869 786
fax. (03) 4753 532
email: heli.vaisanen@kolumbus.fi, http:/www.com/helivaisanen
PÄIVYSTYS: KE KLO 9-13 Virtaintie 34 A 15, VIRRAT

HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA

PARTURI TERTTU
Terttu Rantanen
Pääskyntie 6
34800 VIRRAT
☎ (03) 475 4830

Parturi-kampaamo Hiustoimi Midinette
toivottaa asiakkailleen
Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta
puh. töihin 03-4755975
kotiin 03-4754059

AUTOKORJAAMO
HARRI AITTASALO
KIERTOTIE 1, 34800 VIRRAT
Puh. 03-475 5088, 0400-867 399 • Fax 03-475 5058

Virtain Sähkötyö Oy
Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta
PL 70
34800 Virrat
Puh. 03 - 475 3890
Fax. 03 - 475 3891

KIINTEISTÖHUOLTO
E.OKSANEN & E.PEKKANEN
PÄIVYSTYSPUHELIN 0400-630 299

TALONMIES-PALVELUT
- ympärivuorokautinen päivystys
- korjaukset
- siivoukset
- vuosiloma-tuuraukset

Tuo autosi Sinikalle pesuun ja puhdasta tulee.
Autojen sisä- ja ulkopesut, vahaukset ym.

AUTO-SÄHKÖKORJAAMO
R. KEMPPINEN
Pääskyntie 13 34800 VIRRAT puh. 03- 475 4403

Asiakkaitamme kunnioittaen kiittäen
toivotamme
Rauhallista Joulua ja Menestyksellistä Uutta Vuotta
POHJOIS-HÄMEEN PUHELIN OY
FINNET-YHTIÖT

MIRONTALO
KESKELLÄ LOMASUOMEA
VIRROILLA
VIIHTYISÄ RAVINTOLA
PUHELIN (03) 475 6560
VIRTAIN PERINNEKYLÄ

Rakentamisen kokonaissuunnittelua
SUUNNITTELUTALO
S.Anttila Oy Virtaintie 17, PL 36, 34801 VIRRAT
Puh. 03- 475 4585, 475 4105 Fax 03- 475 4210

Fysikaalinen hoitolaitos
VIRTAIN FYSIOTERAPIA
OSUUSPANKKITALO, KATUTASO
Virtaintie 40, 34800 VIRRAT
Puh. (03) 475 4703
FYSIOTERAPEUTTI MATTI VÄISÄNEN
FYSIOTERAPEUTTI RAIJA LEPISTÖ
SELKÄ-, POLVI-, RANNE
RANNE YM. TUET
Rehband

Hyvää Joulua
Ja
Onnellista Uutta Vuotta
VIRTAIN JÄTEHUOLTO OY
Puh. 475 5888

VIRTAIN PALA
Toivottaa Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta
Varpusentie 1
34800 Virrat
Puh. (03) 4753 099
Verhot
Sänkypeittotikit
Asustekankaat
Ompelutarvikkeet

SUUTARI kiittää kuluneesta vuodesta,
toivottaa Hyvää Joulua ja
Siunattua Uutta Vuotta

Suutarin palvelut Virtaintie 25

VIRTAIN SEURAKUNTA TOIVOTTAA KAIKILLE VIRTAIN JOULUN LUKIJOILLE JOULUN RAUHAA JA SIUNAUSTA VUODELLE 1998!

TERVETULOA JOULUNAJAN KIRKKOTILAISUUKSIIN!

Jumalanpalvelukset sunnuntaisin Virtain kirkossa klo 10.

Itsenäisyyspäivänä 6.12.
* klo 10 Virtain kirkossa
* klo 13 Killinkosken kirkossa, seppeleenlasku sankarihaudalla klo 12.30

Jouluaaton hartaudet 24.12.
* klo 15.30 Killinkosken kirkossa
* klo 16 perhehartaus Virtain kirkossa
* klo 17 hartaushetki uuden hautausmaan kappelissa
* klo 17 Liedenpohjan kirkossa

Joulunaamun jumalanpalvelukset 25.12.
* klo 7 Virtain kirkossa
* klo 9 Liedenpohjan ja Killinkosken kirkoissa

Tapaninpäivänä 26.12.
* klo 10 Virtain kirkossa
* klo 13 Kurjenkylän rukoushuoneella

Uudenvuodenaattona 31.12.
* klo 23 uudenvuoden aaton hartaus Virtain kirkossa

Uudenvuodenpäivänä 1.1.1998
* klo 10 jumalanpalvelus Virtain kirkossa

Musiikkitilaisuuksia
* 7.12. Klo 18 Lasten kauneimmat joululaulut Virtain kirkossa
* 9.12. Klo 19 Kauneimmat joululaulut Liedepohjan kirkossa
* 14.12 Klo 19 Kauneimmat joululaulut Virtain kirkossa
* 16.12 Klo 19 Kauneimmat joululaulut Killinkosken kirkossa
* 21.12 Klo 19 Kuorojen joulukonsertti Virtain kirkossa
* 6.1.1998 Klo 19 "Iloitse Suomesta" loppiaiskonsertti srk-talolla

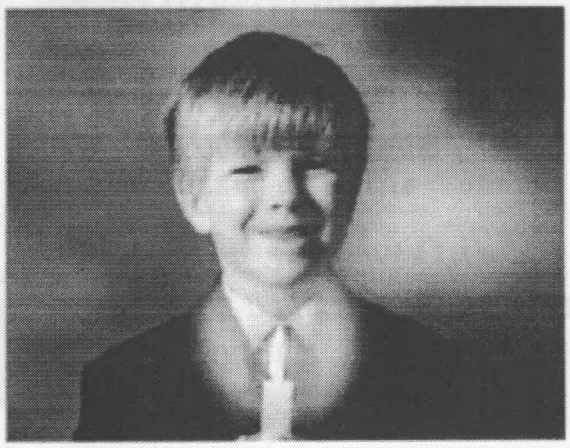

HYVÄÄ
JA
RAUHALLISTA
JOULUNAIKAA

Merita
VIRRAT
p. 256 2950

VIRTAIN
OSUUSPANKKI
Aito virtolainen

ARI LEPOLA
GRAAFINEN SUUNITTELIJA
● MAINOKSET ● ESITTEET ● LOGOT
SARVIJAAKONKATU 19 A 10 PUH (03) 26 16 956
33540 TAMPERE (040) 537 07 88

Yksilölliset LAHJAT
ja herttaiset KUKKA-ASETELMAT
PEUKALOISESTA
Kukka ja Askartelu
PEUKALOINEN
Virrat puh. (03) 475 5538

Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta

K-RAUTA AALTIO
VIRRAT MEIJERITIE 16 Puh. 4754 630

Hyvää Joulua toivottaa
VIRTAIN KUMIKORJAAMO KY
Puh. 03- 475 5207, Fax 03- 475 3373

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!
Virtain Lanka ja Kangas Ky
Virtaintie 35, puh.4753 733

LÄHIVAKUUTUS
PIRKANMAAN
LÄHIVAKUUTUSYHDISTYS

Kiittäen vuodesta 1997 toivotamme
Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta
LKV KIINTEISTÖTOIMISTO
J. KORHONEN Ky puh. 03-475 5779
Fax (03) 475 5775, GSM 040 544 6170
Virtaintie 34 - 34800 VIRRAT

HYVÄÄ
JA
RAUHALLISTA
JOULUA
TOIVOTTAA
KAUPPIAS
JA
KAUPAN VÄKI

K K
MARKET
VIRRAT
MA-PE 9-20 Virrat Puh. 4754 141

KIRJANPITOTOIMISTO
MARKUS KORO & Co
MYÖS HTM-TILINTARKASTUKSET
Virtaintie 42, 34800 VIRRAT
Puh.(03) 475 5978, Fax.(03) 475 5878

Hyvää joulua ja
onnellista uutta vuotta !
RAVINTOLA
Martinkarhu
Virrat Puhelin 03-475 5129

expert
MATTILAN SÄHKÖ JA KONE
34800 VIRRAT
P. 03-475 5466

VIRTAIN OSUUSMEIJERI
Meijerintie 12, 34800 VIRRAT
PUH: 475 5144

OLLI LEVANIEMI
GRAAFINEN SUUNNITTELIJA / TAITEILIJA

MAINOSSUUNNITTELU
logot, esitteet, mainokset
KYNÄRUISKUMAALAUS
taulut, matkapuhelimien kuoret, autojen konepellit ym...
MYÖS JULKAISUJEN TAITTO, SEKÄ HTML-KOODAUS!

GSM 040 547 7442, Internet: levaniemi@hotmail.com

HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

TORIGRILLI

☎ 475 5293

RAUTA EKOS
Virtaintie 32, 34800 VIRRAT
Puh. (03) 475 3775, fax. (03) 475 3310

RTV RADIO-TV HUOLTO
TK RADIOHUOLTO
Raimo Antila
Sairaalantie 4, Virrat
puh./fax (03) 475 5550
Myös satelliitiantennit

Ravintola TOISVESI
34800 VIRRAT PUH. 03- 475 5102

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta
EDULLISET LAATUVARAOSAT
VIRTAIN VARAOSA
VIITAMÄKI & MURTOLAHTI
VIRRAT (03) 4755 264, 4754 777

Rauhallista ja Hyvää Joulua
Ravintola
TEUVON TUPA
ELINTARVIKEIOSKI
Liedenpohja, puh. 475 8130

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta
Tili-Fakta Oy
34801 Virrat
puh. 03-475 3335, fax 03-475 3459

HALPOJEN HINTOJEN RUOKATALO
SUPERSPAR
Keskustie 5, Virrat, puh. 03-475 3252

HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA
TB
Virtain TB-Huolto
J. Koskinen Ky
Meijerintie 22 ☎ 03-4755460

TOIVOTAMME HYVÄÄ JOULUA
VAATETUSLIIKE
Ms&Mr Tamminiemi
Virtaintie 34,34800 Virrat
Puh. 03 - 475 5388

Valoisaa Lämmintä Joulua
KOILLIS-SATAKUNNAN SÄHKÖ OY
Virrat, Keskustie 10, puh.(03) 485 511
Ähtäri, Yrittäjäntie 3, puh.(06) 533 1965

Iloista Joulua. Käykää talossa !
SUOMENSELAN SANOMAT
PUOLUEETON PAIKALLISLEHTI

virtain
SÄHKÖTARKASTUSKESKUKSEN HYVÄKSYMÄ
valomainos oy
AHJOLANPORTTI, puh. 03-4755 699, 0400-732 799
UUDET VALOMAINOKSET • NEONHUOLTOA • ASENNUKSIA
• SIIRTOJA • UUSITUILLE OSILLE 1,5 VUODEN TAKUU
PERUSKORJATUILLE MAINOKSILLE 2 VUODEN TAKUU
LOISTEPUTKIEN VARASTOMYYNTI

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA
Alko
Keskustie 4, 34800 VIRRAT
puh. (03) 4755 584, fax (03) 4755 584

HYVÄÄ JOULUA
JA
ONNELLISTA UUTTA
VUOTTA
VIRTAIN KAUPUNGINKIRJASTO

Kuva: Riitta Kumpu
Hyvää joulunaikaa kaikille!
Kirstin Galleria
Ittemäentie 56, FIN-34800 VIRRAT
(03) 475 6508

• HUOLLAMME • KORJAAMME • ASENNAMME •
Virtain
HUOLTOPALVELU KY
Meijeritie 14
Virrat
4755829
R.T.V KODINKONE- JA KYLMÄLAITEHUOLTO

Hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta!
K - Lähikauppa E.Lehtovaara
34930 LIEDENPOHJA
puh. 03 - 475 8115

KIITTÄEN KULUNEESTA VUODESTA
JA HYVÄÄ JOULUA TOIVOTTAEN
KONTTORITYÖPALVELU
Pasi Nieminen
VIRRAT (03) 475 4557

TÄYDEN PALVELUN RAKENNUSLIIKE
- KVR-urakointi
- uudisrakentaminen
- korjausrakentaminen
- kesähuvilat / hirsimökit
- huoneistoremontit
- rakennuspeltityöt

Yhteydenotot
Rakentajapalvelu
REI-TA GROUP OY
Kiertotie 7, 34800 Virrat
Puh./fax (03) 475 4054 tai (03) 475 5474
NMT 0400 - 332 350

MIKA HAKALA
GRAAFINEN SUUNNITTELIJA
VERKKOGRAFIIKKA HTML-KOODAUS
LOGOT JA TUOTEMERKIT
PUUTTEENTIE 14 A 1 34800 VIRRAT 03-4753503

PIKA-RAHAA
Casino Luonto
Sapatti Ässä
VEIKKAUSPELIT
Hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta!
K - Lähikauppa E.Lehtovaara
34930 LIEDENPOHJA
puh. 03 - 475 8115 myym.auto 040 - 366 460
MERVI HANHISALO
Virtaintie 28 9-20 11-20 4754456

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA
VIRTAIN VALOKOPIO
E. Karhukorpi
Keskustie 6, 34800 VIRRAT, puh. 475 5537

LINJA - AUTOLIIKENNE
YKSPETÄJÄ OY
Opintie 7, 34800 VIRRAT
Puh. (03) 475 5348, 475 5448
ja 0400 232 838
SUORITAMME TILAUSAJOA
LINJA-AUTOLLA

Hyvää Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta

Asiakkaillemme ja yhteistyökumppaneillemme!
Toivottavat
Lakiasiaintoimisto Marjo Raiski,
Net-towns Ky ja **Innofig Oy**

HYVÄÄ JOULUA
JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!

HARJUN SEMENTTIVALIMO

34800 VIRRAT
puh. 475 5819

SILMÄASEMA

Keskustie 6, 34800 VIRRAT
Puh. 475 4011

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

SÄÄKSMÄKI OY

34710 VASKIVESI
Ylötie 1, 33470 YLÖJÄRVI

Puh. (03) 475 8975
(03) 3485 975

Kiitämme asiakkaitamme kuluneesta vuodesta
ja toivotamme Kuvauksellista Joulua

FOTO RING 1.
VIRTAIN
VALOKUVAUSLIIKE

VARPUSTIE 4, PUH. 03 - 475 5106

Hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta

VÄRI VUORINEN

Pääskyntie 13
34800 VIRRAT

03 475 3770

- JOULUKIRJAT
- MUSIIKIT
- LAHJATAVARAT
KAIKKI MEILTÄ

VIRRAT KIRJA

Virtaintie 35 puh. 03- 475 4165

R. Herranen Ky AUTOHUOLTO

34800 VIRRAT PUH. (03) 475 5705

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

VIRTAIN AUTOKORJAAMO KY

Pirkantie 16, 34800 VIRRAT, puh.03-475 4544, 049-621 042

VASKIVEDEN TALOUSKAUPPA OY
JA
VASKIMAJA
TOIVOTTAA
HYVÄÄ JOULUA !
P.(03) 472 7151

Kiittäen kuluneesta vuodesta ja
Hyvää Joulua Toivottaen

VIRTAIN Henkä

Virtaintie35, puh. 4755 171

HYVÄÄ JOULUA

VIRTAIN TILITOIMISTO
puh. 475 5505

RAUHALLISTA JOULUA

SAMPO

VIRRAT puh. 010 515 386

HYVÄÄ JOULUA
JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

BONUS KÄYTÄÄLLÄ

MARKET PIPPURI

Avoinna ma - pe 9 - 20, la 9 - 18
VIRTAIN KESKUS p.(03) 475 5146, 475 5147

Rauhallista Joulua ja Onnea Uudelle Vuodelle
toivottaa

VIRTOPRINT

Meijeritie 14, 34800 Virrat, puh. (03) 475 4501

Virtain Kuntoutus

Original Sissel TYYNY - KUDDEN

Virtain Keskus , Virtaintie 36
34800 VIRRAT puh.(03) 4755 875

Fysioterapeutit:
LIISA VAALI ja TAINA NEVANPÄÄ

Kiitokset kuluneesta vuodesta!

Hyvää Joulua

tapaammehan taas ensi vuonna

Misteli

KUKKAKAUPPA
VIRRAT
Puh.03-475 3570

KELLOSEPÄNLIIKE
Heikki T. Virtanen
VIRRAT puh.03- 475 5949
RUOVESI puh.03- 476 2196

RaunonLeipä
VISUVESI
☎ 03 - 472 5300
03 - 475 3160
Virtain konditoria
Visuveden myymälä

VIRTAIN PUUNJALOSTUS
VELJ. VIRTANEN | SIEKKINIEMENTIE 2 | 34800 VIRRAT |

Puh. (03) 475 5323, fax (03) 475 4166
iltaisin 475 5345

RAUHALLISTA JA KOTOISAA JOULUA !

POHJOIS-HÄMEEN
OP-KIINTEISTÖKESKUS OY LKV
Virtaintie 40, 34800 VIRRAT, puh. 03-485 2640

Kiittäen kuluneesta vuodesta

POSTI
puh. 4753 430

HYVÄÄ JOULUA !

Virtain
Metsänhoitoyhdistys
puh (03) 475 5595 fax (03) 475 5596
- ja metsässä on meininkiä. . .

SÄILIÖ- JA LÄMPÖHUOLTO LEHTONEN KY
ÖLJYPOLTIN- JA LVI- HUOLTO
34800 Virrat, puh. 03- 475 6540
NMT 049- 231 540 ja 049- 634 322

Kiittäen osoittamastanne luottamuksesta
ja miellyttävästä yhteistyöstä toivotamme
HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA
—PESULA VIRRAT OY—
34800 Virrat Purotie 1 Sampola 03 - 475 5417

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA
Neli LASTEN ASUSTE
VIRRAT **APILA**

MEMAR OY
PIRKANTIE 16, 34800 VIRRAT
FINLAND

Puhelin (03) 475 8000
Telefax (03) 475 8011

VIRHYDRO OY
PIRKANTIE 22 VIRRAT
(03) 475 4111

Hyvää Joulua ja Onnea vuodelle 1997!

NÄKÖ VIRRAT
*NÄÖNTARKASTUKSET
*SILMÄLASIT
*PIILOLASIT, -NESTEET
Ma-Pe 9.30-17.00
Virtaintie 31, VIRRAT Puh. (03) 475 4343

MUSTA PÖRSSI
VIRTAINTIE 25. VIRRAT
puh. (03) 475 4270

Hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta
Yleislääkäri
FRANCOISE MIGNOT - KOIVULAMPI
Vastaanotto
Virtaintie 36 B 31
34800 Virrat
Puh. 03 - 475 3211

HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

KOLARIKORJAAMO
JA AUTOMAALAAMO
A. KAIPIO KY

Pirkantie 22 ● 34800 Virrat ● Puh. 03-475 5362

HIERONTAPALVELU JUSSI PALANNE

Toivottaa asiakkailleen HYVÄÄ JOULUA

Torisevantie 2 A 8, 34800 VIRRAT
Puh. (03) 475 5093, koti (03) 531 7254, 050 558 2401

Hyvää Joulua toivottaen

HAMMASLÄÄKÄRI
TUIJA KÄHKÖNEN

Virtaintie 43 D
34800 VIRRAT

(03) 475 3885
(myös iltavastaanotto)

Luontaistuote
IISOPPI

Keskustie 6, VIRRAT (03) 475 3210

Hyvää Joulua toivottaen

Hämeen Kuljetus Oy

puh. (03) 475 3295

Hyvää joulua toivottaen

Virtain Katsastusasema

Ahjolantie 34800 Virrat
Puh / Fax.0204 88 2950

FOTO-RIITTA

Virtaintie 35 ● Virrat ● puh. 475 4249

ILO ON SOPIVAT KENGÄT

KENKÄ-HAANPÄÄ

Virtaintie 42,Virrat, puh. (03) 475 4687

Hyvää joulua toivottaa

Eurovirrat ky

Ahjolantie 1, Ahjolanportti
34800 VIRRAT, puh. (03) 4753 355

Hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta !

SPORTIA-VIRRAT
Jukka Sport

VAPAA- AJAN TUOTTEITA
Abloy- ja autonavaimia

PL 79 34801 VIRRAT puh.475 3100

BILJARDI PUB

Virtaintie 36
AVOINNA JOKA PÄIVÄ 11-02

JITA OY

PL 47, 34801 VIRRAT
Ahjolan teollisuusalue
Puh. 03 - 475 6100

VIRTAIN APTEEKKI

VIRRAT

puh. 475 5764, 475 5063

KILLINKOSKEN
SIVUAPTEEKKI

puh. 531 0035

Sidontatyöt, hyvät kukat

Järven Kukka
Virrat Rantatie 7
Puh. 4755 390

P. N. JÄRVEN HAUTAUSTOIMISTO

Om. Petteri Niemi

34800 VIRRAT
puh. 4755 331

PIRKANMAA
POLYTECHNIC

Pirkanmaan ammattikorkeakoulu
Pohjois-Pirkanmaan koulutusinstituutti

PL 59, 34801 VIRRAT
Puh. (03) 486 4400; fax (03) 486 4416
Email: vskol@vskol.fi; internet:http://www.vskol.fi

AMMATTIKORKEAKOULUOPINNOT:

Talouden ja hallinnon koulutusohjelma, tradenomi, 140 ov
- **Taloushallinnon suuntautumisvaihtoehto**
- **Markkinoinnin ja kansainvälisten liiketoimintojen suuntautumisvaihtoehto**
- **Kaupallisen mediaviestinnän suuntautumisvaihtoehto**

TOISEN ASTEEN KOULUTUS:

Liiketalouden perustutkinto, merkonomi, 120 ov.
Suuntautumisvaihtoehdot:
- **Yritystoiminta, jossa mahdollisuus valita joko taloushallinto, markkinointi tai kaupallinen mediaviestintä**
- **Matkailu**

Koti-, laitostalous- ja puhdistuspalvelualan perustutkinto, 80 ov

Hotelli-, ravintola- ja suurtalousalan perustutkinto, 80 ov

Talouskoulu

KYSY LISÄÄ !

Pohjois-Pirkanmaan
KOULUTUSINSTITUUTTI

VIRRAT

VIRKEÄ KAUPUNKI

20

TOIVOTTAA ASUKKAILLEEN
JA VIERAILLEEN
RAUHALLISTA JOULUA
SEKÄ
MENESTYKSELLISTÄ
UUTTA VUOTTA 1997

Rauhallista Joulua !

t: Inka Oy

Tule joululahjaostoksille tehtaanmyymäläämme !

INKA OY
KILLINKOSKEN TEHDAS

34980 KILLINKOSKI
Puh. 03 580 1359
Fax 03 580 1300

Avoinna
ti - pe 9 - 17
la 9 - 14